

Institutt for
samfunnsforskning
Institute for Social Research

Årsmelding 2003

Institutt for samfunnsforskning

© ISF 2004
Rapport 2004:1

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo
www.samfunnsforskning.no

ISBN: 82-7763-190-1
ISSN: 0333-3671

Materialet i denne rapporten er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Det er lagt ut på internett for lesing på skjerm og utskrifter til eget bruk. Uten særskilt avtale med ISF er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring utover dette bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Innhold

1. Institutt for samfunnsforskning.....	5
2. Styret.....	7
Styrets sammensetning	7
Styrets beretning	7
3. Staben	9
3.1 Vitenskapelige stillinger.....	9
3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere	16
3.3 Gjesteforskere	17
3.4 Prosjektassistenter	17
3.5 Administrasjonen	17
3.6 Informasjonsavdelingen	18
3.7 Biblioteket	18
3.8 IT-avdelingen	19
3.9 Kantinen	20
3.10 Faglig bakgrunn i staben	20
3.10 Forskningsledere	20
3.11 Vitenskapelig kompetanse.....	21
4. Prosjekter under arbeid i 2003	23
4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår	24
4.2 Kjønn og samfunn	38
4.3 Sivilsamfunn i endring	43
4.4 Politikk, opinion og makt.....	51
4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske minoriteter	60
4.6 Makt- og demokratiutredningen.....	68
5. Tilknytning til universitetene.....	76
5.1 Bistillinger ved universiteter og høyskoler	76
5.2 Bistillinger ved ISF	77
5.3 Undervisning og sensorvirksomhet.....	77
5.4 Bedømmelseskomitéer	77
6. Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid	80
6.1 Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere:.....	80
6.2 Forskeropphold ved utenlandske institusjoner	84

6.3	Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder.....	84
6.4	Verv i internasjonale faglige organisasjoner	85
7.	Stabens faglige oppgaver utenom ISF	87
7.1	Norges forskningsråd.....	87
7.2	Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper.....	87
7.3	Søknadsbehandling og konsulentoppgaver	88
7.4	Verv i norske faglige organisasjoner	89
7.5	Vitenskapelige akademier.....	89
7.6	Redaksjonelt arbeid	90
7.7	Styrer, råd og utvalg	92
8.	Publikasjoner	94
8.1	ISF-publikasjoner	94
8.2	Bøker og monografier.....	95
8.3	Rapporter utgitt av andre institusjoner	97
8.4	Tidsskrift- og bokartikler	98
8.5	Vitenskapelig publisering	106
8.6	Kongresspapers og -foredrag.....	107
8.7	Kronikker og avisartikler.....	111
9.	Konferanser og seminarer.....	114
9.1	Konferanser	114
9.2	Seminarer.....	114
9.3	Instituttseminarer	115
9.4	Vilhelm Aubert Memorial Lecture	116
9.5	Arvid Brodersen-forelesning	116
10.	Formidling.....	117
10.1	Tidsskrifter.....	117
10.2	ISF-rapporter	118
10.3	ISF Sammendrag	118
10.4	Hjemmesider på Internett	119
10.5	Brukerkontakt	119
10.6	Mediekontakt og formidling til allmennheten	120
10.7	Annen forskningsformidling.....	121
11.	Administrasjon og økonomi.....	122
11.1	Biblioteket	122
11.2	IT-avdelingen.....	122
11.3	Sekretariatsoppgaver	123
11.4	Instituttets økonomi	124
11.5	Regnskap	125
12.	Summary in English.....	130

Institutt for samfunnsforskning

Det overordnede mål for Institutt for samfunnsforskning er å bidra til kunnskap om samfunnets oppbygging og utvikling, samt å utvikle modeller og metoder til å analysere disse forhold.

Fra det ble opprettet i 1950 til omkring 1970 spilte instituttet en avgjørende rolle for veksten i samfunnsforskningen i Norge. Institutt for samfunnsforskning har hele tiden vært tverrfaglig orientert, og vil føre denne tradisjonen videre.

Institutt for samfunnsforskning er et av de få samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøene utenfor universitetene som ikke er spesialisert på en spesiell sektor. Instituttet søker å skape et bredt fagmiljø uten skarpe institusjonelle grenser mellom grunnforskning og anvendt eller problemorientert forskning. Institutt for samfunnsforskning ønsker derfor å bidra til at begge typer forskning drives innenfor samme miljø. Dette kommer til uttrykk blant annet gjennom nær kontakt og samarbeid med Universitetet i Oslo, Norges forskningsråd, mer spesialiserte og anvendte institutter samt flere av departementene.

Institutt for samfunnsforskning ser det som en sentral oppgave å drive opplæring av yngre forskere og å legge forholdene til rette for at medarbeiderne kan ta doktorgrad og kvalifisere seg for høyere vitenskapelige stillinger.

De fleste av instituttets prosjekter faller innenfor fem hovedområder, som til dels skjærer på tvers av hverandre:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Sivilsamfunn i endring
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

På disse områdene er det et mål å kartlegge og forklare trekk ved norske samfunnsforhold, samt i størst mulig grad se dem i et internasjonalt perspektiv.

Styret

Styrets sammensetning

Oppnevnt av Norges forskningsråd

Konserndirektør Grete Faremo

Professor Rune Sørensen (varamedlem)

Oppnevnt av Universitetet i Oslo

Professor Aanund Hylland (nestleder)

Professor Edgeir Benum (varamedlem)

Professor Hege Skjeie

Professor Dag Album (varamedlem)

Oppnevnt av styret ved Institutt for samfunnsforskning

Professor Eivind Smith (leder)

Rådgiver Terje Hauger (varamedlem)

Professor Jon Elster

Departementsråd Anne Kari Lande Hasle (varamedlem)

Oppnevnt av de ansatte ved Institutt for samfunnsforskning

Forsker Ørnulf Seippel

Bibliotekar Jon Haakon Hustad (varamedlem)

Forsker Mari Teigen

Forsker Tordis Borchgrevink (varamedlem)

Styrets beretning

Pr. 31. desember 2003 var 61 medarbeidere ansatt ved Institutt for samfunnsforskning, hvorav 43 i vitenskapelige stillinger. Faglig var 2003 et usedvanlig fruktbart år for instituttet. Hele seks stipendiater disputerte for dr.polit.-graden i løpet av året: en i statsvitenskap, en i kriminologi, to i samfunnsøkonomi, en

i sosiologi og en i samfunnsgeografi. Den vitenskapelige produksjonen var også usedvanlig høy, med til sammen 19 bøker der instituttets forskere var forfattere eller redaktører, i tillegg til 90 artikler i tidsskrifter og bøker. Instituttet var et av de sentrale miljøene i Makt- og demokratiutredningen, som ble avsluttet i 2003. Makt- og demokratiutredningen ga et viktig bidrag til det høye antallet publikasjoner.

Tilgangen på nye prosjekter har vært tilfredsstillende. Instituttet har lagt ned mye arbeid i å videreutvikle det nye nettstedet samfunnsforskning.no.

Instituttets resultatregnskap for 2003 og balanse med noter viser resultatet av virksomheten og den økonomiske stilling pr. 31. desember 2003. Årets resultat etter finansielle poster er kroner 3.628.549,-. Det overføres til instituttets egenkapital. Driftsresultatet er ekstraordinært høyt som følge av at pensjonsforpliktelsene for første gang er regnskapsført i 2003. Tilsvarende viser balansen en betydelig nedgang i egenkapital fra 2002. Instituttets økonomi er solid, og forutsetningene for videre drift er etter styrets oppfatning fortsatt til stede.

Statens Pensjonskasse fremmet i 2002 et krav på grunnlag av utilstrekkelig premieinnbetaling for perioden 1997-2001. Saken er nå avsluttet.

Sykefraværet i 2003 var 4,5 prosent av den totale arbeidsmengden. Skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet er ikke konstatert. Det er ikke noe i instituttets virksomhet som forurensrer det ytre miljø.

Oslo 9. februar 2004

Eivind Smith
Styreleder

Grete Faremo

Jon Elster

Aanund Hylland

Hege Skjeie

Ørnulf Seippel

Mari Teigen

Fredrik Engelstad
Instituttleder

Staben

Det ble totalt utført 56 årsverk, hvorav 41 forskerårsverk, ved Institutt for samfunnsforskning i 2003. Fem vitenskapelig ansatte er forskningsledere i 50% stilling.

3.1 Vitenskapelige stillinger

Abrahamsen, Bente

Dr. polit., sosiologi, forsker II (permisjon fra 1. mai)
Arbeidsfelt: Helsetjenesteyrker, yrkesløp, arbeidstid
E-post: bente.abrahamsen@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 19

Barth, Erling

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker I
Arbeidsfelt: Lønnsdannelse, arbeidskraftsetterspørsel, mobilitet
E-post: erling.barth@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 63

Bergh, Johannes

Cand. polit, statsvitenskap, vitenskapelig assistent (fra 1. mars)
Arbeidsfelt: Holdninger, kjønn, likestilling
E-post: johannes.bergh@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 40

Berglund, Frode

Dr. polit., statsvitenskap (til 15. august)
Arbeidsfelt: Valg, partier, opinion
E-post: frode.berglund@nifu.no
Tlf: 22 59 51 57 (NIFU)

Borchgrevink, Tordis

Mag.art., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Flerkulturelle samfunn, jødisk/muslimsk integrasjon, identitetsdannelse

E-post: tordis.borchgrevink@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 62

Bredal, Anja

Cand. sociol, sosiologi, stipendiat

Arbeidsfelt: etniske minoriteter, kjønn og generasjon, arrangerte ekteskap

E-post: anja.bredal@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 55

Brekke, Jan-Paul

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Velferd, innvandring, flyktninger

E-post: jan.p.brekke@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 29

Brochmann, Grete

Dr. polit., sosiologi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Innvandring, internasjonal migrasjon, Vest-Europa

E-post: grete.brochmann@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 18

Pål Børing

Cand. oecon., samfunnsøkonomi, vitenskapelig assistent (til 11. april)

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, lønnsdannelse, arbeidsledighet

E-post: paal.boring@nifu.no

Tlf: 22 59 51 62 (NIFU)

Dale-Olsen, Harald

Dr. polit., sosialøkonomi, forsker II

Arbeidsfelt: Lønn, rekruttering, mobilitet

E-post: harald.dale-olsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 34

Ekberg, Espen

Cand. polit., sosiologi, vitenskapelig assistent

Arbeidsfelt: Makt, økonomisk organisering, strukturendringer

E-post: espen.ekberg@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 65

Ellingsæter, Anne Lise

Dr. philos., sosiologi, forskningsleder
Arbeidsfelt: Kjønn, arbeid, velferdsstat
E-post: anne.l.ellingsater@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 21

Engelstad, Fredrik

Dr. philos., sosiologi, instituttleder
Arbeidsfelt: Makt, sosial rettferdighet, vitenskapsteori
E-post: fredrik.engelstad@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 56

Enjolras, Bernard

PhD, økonomi, forsker II
Arbeidsfelt: Sivile samfunn, frivillige organisasjoner, kommersialisering
E-post: bernard.enjolras@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 24

Gulbrandsen, Trygve

Dr. philos., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Makt og eliter, tillit, eierskap, familiebedrifter
E-post: trygve.gulbrandsen@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 83

Gullestad, Marianne

Dr. philos., sosialantropologi, forsker I
Arbeidsfelt: Hverdagsliv, livshistorier, rasisme
E-post: marianne.gullestad@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 52

Hagelund, Anniken

Dr. polit., sosiologi/sosialantropologi, forsker II
Arbeidsfelt: Innvandrings- og integreringspolitikk, politiske diskurser
E-post: anniken.hagelund@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 51

Hardoy, Inés

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II
Arbeidsfelt: Arbeidsmarkedspolitikk, effektevaluering, arbeidsløshet
E-post: ines.hardoy@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 35

Høgsnes, Geir

Dr. polit., sosiologi, forsker I (1/5-stilling)

Professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Redaktør, *Tidsskrift for samfunnsforskning*

E-post: geir.hogsnes@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 33

Jensen, Ragnhild Steen

Dr. polit, samfunnsgeografi, forsker II

Arbeidsfelt: Kjønn, arbeidsmarked, regional utvikling

E-post: ragnhild.s.jensen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 45

Karlsen, Rune

Cand. polit., statsvitenskap, vitenskapelig assistent

Arbeidsfelt: Valg, politisk kommunikasjon, offentlig opinion

E-post: rune.karlsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 42

Krogstad, Anne

Dr. polit., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Politisk kommunikasjon, valgkamp, etniske minoriteters entreprenørskap

E-post: anne.krogstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 84

Lange, Even

Dr. philos., historie, forsker I (1/5-stilling)

Professor ved Historisk institutt, Universitetet i Oslo

Arbeidsfelt: Forbrukersamvirkets historie

E-post: even.lange@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 58

Langeland, Nils Rune

Dr. art., historie, forsker II

Arbeidsfelt: Politisk idéhistorie, kulturhistorie, Høyesteretts historie

E-post: nils.r.langeland@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 38

Leira, Arnlaug

Dr. philos., sosiologi, forsker I (1/5-stilling)

Professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Arbeidsfelt: Velferdsstat

E-post: arnlaug.leira@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 22

Lidén, Hilde

Dr. polit., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Barndoms- og ungdomsforskning, etnisitet, makt, kjønn

E-post: hilde.liden@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 26

Lorentzen, Håkon

Dr. philos., sosiologi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Sivilsamfunn i endring

E-post: hakon.lorentzen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 22

Rogstad, Jon

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Etniske minoriteter, arbeidsmarked, politisk deltakelse

E-post: jon.rogstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 31

Røed, Marianne

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II

Arbeidsfelt: Migrasjon, utdanningsøkonomi, lønnsutvikling

E-post: marianne.roed@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 92

Saglie, Jo

Dr. polit., statsvitenskap, forsker II

Arbeidsfelt: Partiorganisasjoner, valg, lokalpolitikk

E-post: jo.saglie@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 50

Sandmo, Erling

Dr. art., historie, forsker II

Arbeidsfelt: Rettshistorie, kulturhistorie, historieteori

E-post: erling.sandmo@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 39

Schøne, Pål

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II
Arbeidsfelt: Lønn, kompetanse, arbeidstilbud
E-post: pal.schone@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 82

Seippel, Ørnulf

Dr. polit., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Sosiale bevegelser, frivillige organisasjoner, idrettssosiologi og miljøsociologi
E-post: ornulf.seippel@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 23

Sejersted, Francis

Dr. h.c., historie, forsker I
Arbeidsfelt: Moderne historie
E-post: francis.sejersted@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 41

Sivesind, Karl Henrik

Dr. polit., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Frivillige organisasjoner, sivilsamfunn, velferd
E-post: karl.henrik.sivesind@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 27

Skjørten, Kristin

Dr. philos, kriminologi, forsker II
Arbeidsfelt: Kjønn, velferdsstat, familie
E-post: kristin.skjorten@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 36

Slagstad, Rune

Dr. philos., idéhistorie/filosofi, forsker I
Arbeidsfelt: moderne idehistorie og teologi
E-post: rune.slagstad@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 20

Sollund, Ragnhild

Dr. polit, kriminologi, forsker II (til 14. oktober)
Arbeidsfelt: Innvandrerkvinner, migrasjon
E-post: ragnhild.sollund@nova.no
Tlf: 22 54 13 02 (NOVA)

Storvik, Aagoth Elise

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Kjønn, ansettelsesprosesser, arbeidsmarkedet

E-post: aagoth.storvik@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 32

Svalund, Jørgen

Cand. polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (til 16. mars)

Arbeidsfelt: Bedriftdemokrati, organisering og makt, arbeidstempo

E-post: jsv@ssb.no

Tlf: 21 09 46 39 (SSB)

Teigen, Mari

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: likestilling, kjønn

E-post: mari.teigen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 85

Theien, Iselin

D.Phil.(Ph.D), moderne historie, forsker II

Arbeidsfelt: Forbrukerorganisering, politisk idéhistorie

E-post: iselin.theien@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 58

Torp, Hege

Lic. philos., økonomi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, arbeidsliv og arbeidsmarkedspolitikk.

E-post: hege.torp@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 37

Ulseth, Anne-Lene Bakken

Cand. polit., sosiologi, stipendiat

Arbeidsfelt: Idrett, frivillige organisasjoner

E-post: anne-lene.b.ulseth@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 66

Vatnaland, Jon

Cand. polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (1/5-stilling)

Arbeidsfelt: Eierskap, strukturendringer, styringssystemer

E-post: jon.vatnaland@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 65

Aakvaag, Gunnar C.

Cand. polit, sosiologi, vitenskapelig assistent (50% stilling, fra 21. august)

E-post: gunnar.c.aakvaag@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 30

Aardal, Bernt

Dr. philos, statsvitenskap, forskningsleder

Arbeidsfelt: Valgforskning, politiske stridsspørsmål, offentlig opinion

E-post: bernt.aardal@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 60

3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere

Omfatter medarbeidere som har arbeidsplass ved Institutt for samfunnsforskning, uten et formelt ansettelsesforhold.

Bjørklund, Tor

Dr. philos, statsvitenskap, Gjesteforsker

Arbeidsfelt: Lokalvalg, komparativ politikk

E-post: tor.bjorklund@stv.uio.no

Tlf: 23 08 61 33

Elster, Jon

Docteur ès lettres

Professor ved Columbia University

Arbeidsfelt: Rettsoppgjør

je70@columbia.edu

Narud, Hanne Marthe

Professor, statsvitenskap, forsker II

Arbeidsfelt: Valg og regjeringsdannelser, politisk representasjon, politiske nominasjoner, Medredaktør, *Tidsskrift for samfunnsforskning*

E-post: h.m.narud@stv.uio.no

Tlf: 23 08 61 00

Valen, Henry

Dr. philos., statsvitenskap, professor emeritus

Arbeidsfelt: Valg, politisk lederskap, komparativ politikk

E-post: henry.valen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 61

3.3 Gjesteforskere

Berg, Ole

Professor, statsvitenskap, Institutt for samfunnsmedisin

Arbeidsfelt: Offentlig helsepolitikk

E-post: ole.berg@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 43

(fra august 2003)

Bowman, John

Department of Political Science, Queens College of the City of New York

(17. – 24. mai)

3.4 Prosjektassistenter

Jon Horgen Friberg

Jarle Havnes

Torben Henriksen

Helge Pedersen

Ragnhild Holmen Waldahl

3.5 Administrasjonen

Engelstad, Fredrik

Instituttleder

Tlf: 23 08 61 56

E-post: fredrik.engelstad@samfunnsforskning.no

Søgaard, Eli

Kontorleder

Arbeidsfelt: Personal, økonomi

Tlf: 23 08 61 48

E-post: eli.sogard@samfunnsforskning.no

Denstad, Katrine

Konsulent (fra 15. september)

Tlf: 23 08 61 86

E-post: katrine.denstad@samfunnsforskning.no

Ebeltoft, Christian
Konsulent (til 31. desember)

Lund, Lillian
Konsulent
Arbeidsfelt: Lønn, personal og prosjekter/arkiv
Tlf: 23 08 61 49
E-post: lillian.lund@samfunnsforskning.no

Aarseth, Jorunn
Konsulent (64% stilling)
Arbeidsfelt: Post, resepsjon, registre
Tlf: 23 08 61 17
E-post: jorunn.aarseth@samfunnsforskning.no

Wesche, Ingebjørg
Konsulent (til 1. juli)

3.6 Informasjonsavdelingen

Moland, Jørgen
Informasjonsleder
Arbeidsfelt: Informasjon og samfunnskontakt
Tlf: 23 08 61 67
E-post: jorgen.moland@samfunnsforskning.no

Aanes, Guttorm
Informasjonskonsulent
Arbeidsfelt: Internett, presse, publikasjoner
Tlf: 23 08 61 25
E-post: guttorm.aanes@samfunnsforskning.no

3.7 Biblioteket

Lindblad, Sven
Hovedbibliotekar
Tlf: 23 08 61 91
E-post: sven.a.lindblad@samfunnsforskning.no

Grevle, Sidsel
Bibliotekar (50% stilling)
Tlf: 23 08 61 90
E-post: sidsel.grevle@samfunnsforskning.no

Hagen, Eva
Avdelingsbibliotekar
Tlf: 22 54 12 57
E-post: eva.hagen@samfunnsforskning.no

Hoelseth, Rune
Bibliotekassistent
Tlf: 23 08 61 90
E-post: rune.hoelseth@samfunnsforskning.no

Hustad, Jon Haakon
Bibliotekar
Tlf: 22 54 12 76
E-post: jon.h.hustad@samfunnsforskning.no

3.8 IT-avdelingen

Naas, Nils-Eivind
IT- leder
Tlf: 23 08 61 87
E-post: nils-eivind.naas@samfunnsforskning.no

Kleiven, Vegard
Driftsleder IT
Tlf: 23 08 61 88
E-post: vegard.kleiven@samfunnsforskning.no

Muren, Stig
Konsulent IT
Tlf: 23 08 61 28
E-post: stig.muren@samfunnsforskning.no

3.9 Kantinen

Skistad, Wenche

Kantineleder

Tlf: 23 08 61 97

Haugen, Audhild

Kantineassistent (50% stilling)

Tlf: 23 08 61 97

3.10 Faglig bakgrunn i staben

Det er en målsetting for Institutt for samfunnsforskning å bidra til økt samarbeid på tvers av samfunnsfagene. Instituttet fungerer etter hvert også som en møteplass for forskere med bakgrunn utenfor samfunnsfagene. Sett på bakgrunn av utdanning fordeler den vitenskapelige staben seg som vist i tabell 1.

Tabellen beskriver det samlede forskningsmiljø ved ISF. For 2003 er ansatte i mindre enn 1/2 stilling ikke tatt med i statistikken. Heltids ansatte i permisjon er regnet inn.

Tabell 1. Den vitenskapelige staben etter fagområde, pr. 31. desember

Fagområde	2001	2002	2003
Sosiologi	20	19	17
Statsvitenskap	6	4	4
Økonomi	9	8	7
Filosofi/idéhistorie	1	1	1
Sosialantropologi	5	4	4
Historie	6	5	4
Kriminologi	2	2	1
Samfunnsgeografi	1	1	1
I alt	50	44	39

3.10 Forskningsledere

Ved utgangen av 2003 har instituttet følgende forskningsledere:

- Grete Brochmann (Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner)
- Anne Lise Ellingsæter (Kjønn og samfunn)
- Håkon Wergeland Lorentzen (Sivilsamfunn i endring). Lorentzen koordinerer også forskere og prosjekt innen Idrettsforskningsprogrammet i Norges forskningsråd.
- Hege Torp (Sysselsetting og arbeidsvilkår)
- Bernt Aardal (Politikk, opinion og makt).

3.11 Vitenskapelig kompetanse

Vitenskapelige medarbeiderne tilkjennes formell kompetanse etter samme regler som gjelder ved universitetene. De fordelte seg etter kompetanse som vist i tabell 2. Ved utgangen av 2003 hadde instituttet 36 ansatte med kompetanse som forsker II/I og 2 ansatt i stipendiatstillinger.

Tabell 2. *Ansatte forskere etter kompetanse, pr. 31. desember 2002*

	2001	2002	2003
Forsker I	9	8	8
Forsker II	21	21	25
Stipendiat	9	8	2
Vitenskapelig assistent	7	7	4
I alt	47	44	39

Tabellen omfatter de forskere som er nevnt under pkt. 3.10 foran. Ansatte i mindre enn 1/2 stilling er ikke tatt med. Heltids ansatte i permisjon er regnet inn.

Ved årets utgang hadde 30 forskere ved instituttet doktorgrad.

Harald Dale-Olsen disputerte 20. mars for dr. polit.-graden over avhandlingen *Payment policies, recruitment and worker turnover*. Doktorgraden ble avlagt ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

Inés Hardoy disputerte 9. mai for dr. polit.-graden over avhandlingen *Effect Evaluation: Methods and Applications*. Doktorgraden ble avlagt ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

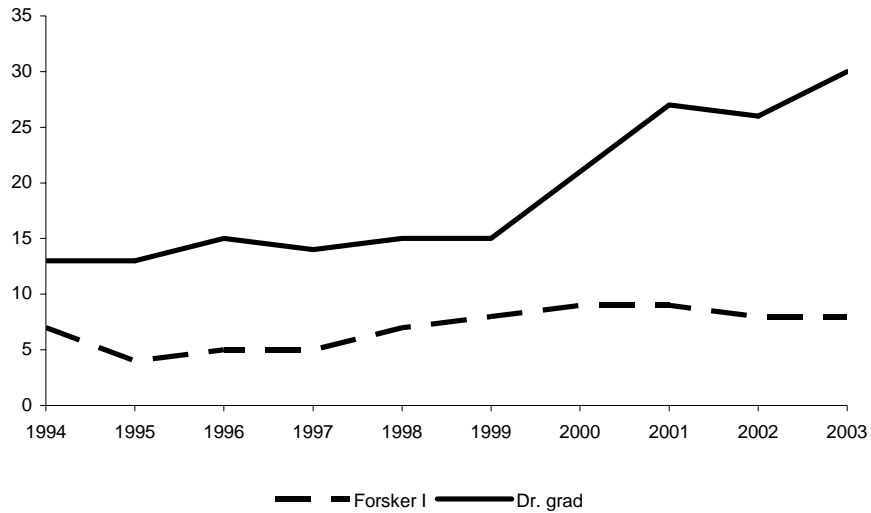
Frode Berglund disputerte 6. juni for dr. polit.-graden over avhandlingen *Partiidentifikasjon og politisk endring. En studie av langsiktige partitilknytninger blant norske velgere 1965-1997*. Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Anniken Hagelund disputerte 27. juni for dr. polit.-graden over avhandlingen *The Importance of Being Decent. Political Discourse on Immigration in Norway 1970-2002*. Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Ragnhild Sollund disputerte 12. september for dr. polit.-graden over avhandlingen *Rammer, rom og mobilitet. Innvandrerkvinnens arbeidsliv*. Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for kriminologi og retts sosiologi, Universitetet i Oslo.

Ragnhild Steen Jensen disputerte 3. oktober for dr. polit.-graden over avhandlingen *Sted, kjønn og politikk. Kvinners veier inn i lønnsarbeid*. Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Figur 1. Antall ansatte forskere med kompetanse som forsker I/forsker II og med doktorgrad pr. 31. desember 1994–2003

Prosjekter under arbeid i 2003

Ved instituttet ble det i 2003 arbeidet med i alt 68 prosjekter. De fleste av disse prosjektene kan grupperes innenfor fem hovedområder – uten at noen av områdene kan sies å utgjøre enhetlige forskningsprogrammer:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Sivilsamfunn i endring
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

Mellom enkeltprosjekter er det i mange tilfeller et nært samarbeid. Instituttet ønsker en rimelig balanse mellom integrering av enkeltprosjekter i samlende forskningsprogrammer på den ene siden og åpenhet for å ta opp problemstillinger som faller utenfor de opptrukne rammer på den andre. Forskningen ved ISF omfatter derfor også prosjekter som ikke lar seg plassere naturlig innenfor noen av de fem hovedområdene.

Ved hvert prosjekt er de viktigste publiserte arbeider tatt med. Av plasshensyn er ikke all rapportering ført opp.

En økonomisk oversikt over prosjektbevilgningene etter kilde, er gitt i kapittel 11.4.

4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår

Grenseløst for hvem? Skandinavisk kompetanseemigrasjon fra 1980 til 1997

Bemanning: Forsker Marianne Røed
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: NOS-S
 Nordisk Ministerråd
Prosjekt nr. 410.22

Prosjektbeskrivelse

Dette prosjektet analyserer sammensetningen av flyttestrømmen fra Norge, Sverige og Danmark med hensyn til kompetanse. Med kompetanse menes observerbar personkapital, variable og uobserverbare inntektsgivende evner. De sentrale problemstillingene i prosjektet er knyttet til hvordan gjennomsnittet og spredningen i de nasjonale inntektsfordelingene – i immigrasjons- og emigrasjonslandene – påvirker den kompetansemessige sammensetningen av flyttestrømmen mellom landene i Skandinavia og fra Skandinavia til land utenfor denne regionen. De empiriske analysene i prosjektet baserer seg på registerdata fra Norge, Sverige og Danmark for perioden 1980–1997.

De viktigste arbeidene

Marianne Røed (med Peder J. Pedersen og Lena Schröder) 2002, «Utvandringen från de skandinaviske länderna». I: P. Molander T.M. Andersen red., *Alternativ i välfärdspolitiken*, s. 56-66. Stockholm: SNS Förlag.
Marianne Røed (med Peder J. Pedersen og Lena Schröder) 2002, *Emigration in the Scandinavian Welfare States*. Miemo, Aarhus University.

Lønnsforskjeller mellom utdanningsgrupper

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Forsker Marianne Røed
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 410.23

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har til formål å sammenlikne lønnsnivåer mellom land for ulike utdanningsgrupper. Vi benytter i hovedsak European Community Household Panel for å estimere sammenlignbare lønnsnivåer for EU-landene samt Norge. Arbeidstakerne er delt opp i tre grupper etter utdanning, og vi sammenligner

både netto- og brutto lønn og foretar korreksjoner etter både nominelle valutakurser og etter kjøpekraft. Mulighetene for fremtidig oppdatering vurderes.

Det viktigste arbeidet

Erling Barth og Marianne Røed 2003: «Utdanningsnivå og lønnsnivå i europeiske land.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):73–85.

Nærmere likelønn for kvinner og menn
Towards a Closing of the Gender Pay Gap

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Erling Barth
 Forsker Marianne Røed
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
 EU
 Barne- og familiedepartementet
 Likestillingscenteret
Prosjekt nr. 410.24

Prosjektbeskrivelse

Denne studien omfatter seks europeiske land: Danmark, Hellas, Island, Norge, Storbritannia og Østerrike. Den tar for seg lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i hvert enkelt land. Lønnsforskjellene studeres på bakgrunn av lov- og regelverk, former for lønnsdannelse og avlønningssystem. På dette grunnlaget forsøker man å identifisere effektive virkemidler som kan bidra til å lukke lønnsgapet mellom kvinner og menn.

Prosjektet har både vitenskapelige og praktiske siktemål: Frambringe og dokumentere ny kunnskap om lønnsforskjeller og segregering; arrangere en konferanse for diskusjon og utveksling av erfaringer om god praksis som bidrar til å redusere lønnsforskjellene (Oslo, november 2002); sette opp en hjemmeside på Internett (www.genderpaygap.no) med tilsvarende formål; og utarbeide en håndbok for god praksis – blant annet når det gjelder lokale lønnsforhandlinger - basert på den kunnskapen som kommer fram i prosjektet.

Det er valgt ut tre yrker for særskilt analyse og sammenlikning: lærere i videregående skole, sivilingeniører og arbeidere i næringsmiddelindustrien. Som en del av prosjektet er det gjennomført en kvalitativ studie av et lite antall virksomheter for hver av de tre yrkesgruppene i hvert enkelt land, basert på intervju med representanter for ledelsen og de ansatte. Totalt er det gjennomført om lag 120 intervjuer. Intervjumaterialet er kombinert med nasjonal og internasjonal statistikk samt beskrivelser av systemer og institusjoner for lønnsdannelse for de tre yrkesgruppene i de seks landene.

Prosjektet er delvis finansiert av EU med midler fra European Commission's Community Framework Strategy on Gender Equality (2001-2005) og delvis av nasjonale myndigheter i hvert av de seks landene. Likestillingssenteret i Norge har ledet det europeiske prosjektet. I tillegg har det vært en styringsgruppe med medlemmer fra de seks deltakerlandene. ISF er engasjert av Likestillingssenteret som underleverandør både for den norske og for den europeiske delen av prosjektet.

De viktigste arbeidene

Erling Barth, Marianne Røed og Hege Torp 2002, *Towards a Closing of the Gender Pay Gap. A comparative study of three occupations in six European countries*. Rapport. Oslo: Likestillingssenteret.

Erling Barth, Marianne Røed og Hege Torp 2002, *Towards a Closing of the Gender Pay Gap. Country Report. Norway*. Rapport. Oslo: Likestillingssenteret.

Arbeids- og bedriftsundersøkelsen 2003

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Erling Barth
 Forsker Pål Schøne
 Forsker Harald Dale-Olsen
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 410.25

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å etablere et datasett basert på intervju med daglig leder for et representativt utvalg av virksomheter i Norge med mer enn 10 ansatte, i privat og offentlig sektor. Intervjumaterialet kan kobles med registerbasert informasjon om de samme virksomhetene og om de ansatte i virksomhetene.

Intervjuet med daglig leder ble gjort våren 2003 og dreide seg om dagens situasjon, og om den nære forhistorien (dvs 2002 og de siste 3-5 årene). Hovedtema i intervjuet var virksomhetsinterne forhold knyttet til fleksibilitet, autonomi, opplæring, inkludering-ekskludering, interne jobbkarrierer, lokal lønnsdannelse, samt individuell og prestasjonsbasert belønning.

Av et bruttoutvalg på 3053 virksomheter ble det oppnådd intervju med 2358 (svarprosent 77,2). Deler av utvalget (1154) er virksomheter som også deltok i en liknende undersøkelse i 1997, *Fleksibilitetsundersøkelsen*.

Registermaterialet vil (når det er ferdig utbygget) dekke perioden 1995-2003 og omfatter regnskaps- og strukturstatistikk på bedrifts- og foretaksnivå, informasjon om arbeidsforhold og om arbeidstakernes aktiviteter og inntekter, utdanning og familieforhold. Både intervjuene med daglig leder og koblingen

av registerdata er gjort av Statistisk sentralbyrå. Det er innhentet konsesjon fra Datatilsynet.

Arbeids- og bedriftsundersøkelsen 2003 vil gi grunnlag for beskrivende analyser ved at forekomsten av (og variasjonen i) virksomhetsspesifikke egenskaper og forhold kartlegges. Ved å sammenlikne med resultater fra tidligere undersøkelser (Fleksibilitetsundersøkelsen 1997) får vi et bilde av utviklingen over tid, og tilsvarende data fra andre land vil gi grunnlag for komparative studier. Panelstrukturen i materialet vil gjøre det mulig å kartlegge endringer over tid, både på arbeidstaker- og på virksomhetsnivå.

Hovedformålet er å etablere et datasett egnet for analytiske problemstillinger og testing av teoribaserte hypoteser om kausale sammenhenger. Som eksempel kan nevnes sammenhengen mellom suksesskriterier som vekst og overskudd på den ene siden, og ledelsesstrategier, arbeidsorganisering, lønnsystemer, og forholdet mellom daglig ledelse og styret på den andre. Tilsvarende kan innovasjon, sykefravær og mobilitet analyseres som utfall – og vi kan teste i hvilken grad denne typen utfall er bestemt av virksomhetsintern opplæring, ledelsesstrategier, virksomhetens konkurranseposisjon osv.

Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Institutt for sosiologi og statsvitenskap (NTNU), Frischsenteret, Fafo og Statistisk sentralbyrå.

Mobilisering og reallokering av arbeidskraft

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Bente Abrahamsen
 Forsker Marianne Røed
 Forsker Pål Børing
 Forsker Aagoth Elise Storvik

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 410.26

Prosjektbeskrivelse

Dette er et forprosjekt bestående av tre delstudier. Med basis i sosiologisk og økonomisk teori og med utgangspunkt i arbeidstakernes situasjon og tilpassning i arbeidsmarkedet skal vi studere tilgangen på arbeidskraft under «de nye rammebetingelsene for arbeidslivet», dvs med større internasjonal integrasjon i arbeidsmarkedene, økt konkurranse i produktmarkedene, mer bruk av informasjonsteknologi, og dermed nye måter å organisere familieliv og arbeidsliv på. I de tre delstudiene inngår litteraturstudier, utvikling av problemstillinger og analyseopplegg, samt empiriske analyser basert på allerede etablerte datasett. Formålet er å legge grunnlaget for ett eller flere hovedprosjekter som tar opp disse og liknende problemstillinger i større dybde og bredde.

(1) Ønsket og faktisk arbeidstid i et familieperspektiv: I prosjektet undersøkes ektefellers samlede arbeidstid. Oppmerksomheten rettes både mot familier som ønsker mer lønnsarbeid og de som ønsker mindre. Problemstillinger som tas opp er om ektefellenes yrke har betydning for hvor mye tid paret bruker til lønnsarbeid og for hvorledes de fordeler arbeidet mellom seg. Videre undersøkes om ektefellene er fornøyd med arbeidstiden og med kombinasjonen arbeid og familie.

(2) Internasjonal migrasjon – byrde eller bonus for velferdsstaten: Vi gjør analyser av effektene av økt migrasjon ut fra velferdsstatens perspektiv. Et sentralt tema er hvordan inn- og utvandringsmønsteret påvirkes av lønnsstrukturen og tilgangen på velferdsytelser i avsender- og mottakerlandet, samt hvilke konsekvenser økt migrasjon vil ha for mulighetene til opprettholde og videreutvikle velferdsstater av den nordiske typen.

(3) Tilbake til arbeidslivet gjennom yrkesrettet attføring: Her tar vi for oss en gruppe arbeidstakere som kan representere en betydelig arbeidskraftreserve, nemlig yrkeshemmede under attføring. I forprosjektet fokuseres det på metodiske problemer knyttet til analyser av varighet av attføring, sannsynlighet for overgang til jobb, og effekter av tiltak på varighet og jobbsannsynlighet.

De viktigste arbeidene

Bente Abrahamsen 2002, *Heltid eller deltid? Kvinners arbeidstid i kvinneedominerte og mannsdominerte yrker*. ISF-rapport 2002:6.

Pål Børing 2002, *Norsk og internasjonal forskning om yrkesrettet attføring*. ISF-rapport 2002:10. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Pål Børing 2002, «Varighet av yrkesrettet attføring: Kommer yrkeshemmede arbeidssøkere i jobb?». *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 19(2):157–168.

Marianne Røed 2002, «Velferdseffekter av innvandring til velferdsstaten». *Økonomisk forum*, nr 4, 2002.

Aagoth Elise Storvik og Bente Abrahamsen 2002, «Hvem opplever tidsklemma? Barnefamilienes lønnsarbeid og foreldrenes yrke». *Søkelys på arbeidsmarkedet* 19(2):233–242, 2002.

Education and wage inequality in Europe

Bemanning: Forsker Erling Barth

Tidsplan: 2002–2005

Finansiering: EU

Prosjekt nr. 410.29

Prosjektbeskrivelse

The project is a collaboration between researchers in nine European countries; Finland, France, Germany, Greece, Italy, Norway, Portugal, Sweden and the UK. The overarching objective of the project is to undertake in-depth analysis of the interplay between educational expansion and wage inequality in Europe over the past few decades, up to the new millennium.

Nettside

<http://www.etla.fi/edwin/>

Svart arbeid

Bemanning: Forsker Erling Barth

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: Frischsenteret
 Skattedirektoratet

Prosjekt nr. 410.31

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Frischsenteret v/ Tone Ognedal. Prosjektet har til formål å forklare omfanget av svart arbeid. Spesielt tar vi for oss etterspørselsiden i markedet for svart arbeid. Prosjektet har både en teoretisk og empirisk innretning. Den empiriske delen bruker data fra spørreundersøkelser fra 1980 og 2000.

Lønnsstrukturen i privat og offentlig sektor

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Forsker Pål Schøne
 Forsker Marianne Røed

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Prosjekt nr. 410.33

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet tar sikte på å bruke data fra Statistisk sentralbyrås lønnsstatistikk til å studere lønnsstrukturen i Norge. Formålet er å sammenligne lønnsstrukturen i privat og offentlig sektor, med særlig vekt på detaljerte nærings-, utdannings- og yrkesopplysninger.

Prosjektet vil spesielt ta for seg betydningen av stillingssegregering for lønnsforskjellene mellom kvinner og menn, samt se nærmere på lønnsspredningen innenfor samme stillingskoder i privat sektor.

Lønnsutvikling for administrativt ansatte i staten

Bemanning: Forsker Pål Schøne
 Forsker Marianne Røed
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norsk Forskerforbund
Prosjekt nr. 410.34

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å analysere lønnsutviklingen for administrativt ansatte med høyere grads utdanning i universitets- og høyskolesystemet i staten. Analyseperioden vil være 1990-2001.

- Analyser av den generelle lønnsutviklingen for gruppen med administrativt ansatte med høyere grads utdanning i universitets- og høyskolesystemet i staten i perioden 1990-2002.

- Analyser av den relative lønnsutviklingen for den ovennevnte gruppen sammenlignet med vitenskapelige ansatte i den samme perioden.

- I analysene vil vi ta hensyn til at deler av lønnsutviklingen og lønnsforskjellene mellom grupper kan forklares med at sammensetningen innenfor gruppene endres over tid. Ved bruk av multivariat regresjonsanalyse på individnivå vil vi kontrollere for slike defekter.

Det viktigste arbeidet

Marianne Røed og Pål Schøne 2003, *Forske eller administrere: Hva lønner seg? Lønn og karriereutvikling for ansatte i universitets- og høyskolesektoren*. ISF-rapport 2003:6.

Lønnsutvikling for forskere i offentlig sektor

Bemanning: Forsker Marianne Røed
 Forsker Pål Schøne
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norsk Forskerforbund
Prosjekt nr. 410.35

Prosjektbeskrivelse

I dette prosjektet ønsker vi å analysere lønnsutviklingen for forskere og undervisningspersonell innen den offentlige universitets- og høyskolesektoren i

Norge, fra 1997 og fremover. Hensikten er å beskrive hvordan det gjennomsnittlige lønnsnivået og skjevheten (spredningen) i lønnsfordelingen har utviklet seg for denne gruppen sammenlignet med tilsvarende utdannings- og stillingsgrupper innen privat sektor, og innenfor andre deler av det offentlige. Tilsvarende grupper blir i denne sammenheng definert som arbeidstakere med samme utdanningsnivå, fagområde og stillingstype.

Förändrade lönestrukturer och förhandlingssystem i Norden

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Forsker Rita Asplund
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: NOS-S
Prosjekt nr. 410.36

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeid med Universitetet i Stocholm, Universitetet i Reykjavik, Handelshøyskolen i Aarhus og ETLA, Helsinki. Prosjektet tar for seg sammenhengen mellom lønnsspredning og forhandlingssystemer i Norden. Prosjektet har fokus på trekk ved den nordiske forhandlingsmodellen som er under endring, og hvilke konsekvenser disse endringene kan få for lønnsstrukturen i de nordiske landene.

Medvirkning, læring og belønning

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Erling Barth
 Forsker Harald Dale-Olsen
 Forsker Pål Schøne
Tidsplan: 2003–2006
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 410.37

Prosjektbeskrivelse

Har norske virksomheter tatt i bruk nye, mer fleksible måter å organisere arbeidet på? Har arbeidstakerne fått større innflytelse over eget arbeid? Har de samtidig fått mindre innflytelse over arbeidsplassen? Er de kollektive lønnsavtalenes tid forbi? Går det i retning av resultatbasert belønning og individuelle kontrakter? Hva inne bærer dette nye arbeidslivet? Bidrar det til å øke virksomhetenes produktivitet, og får arbeidstakerne en andel av denne gevinsten? Vil lønnsforskjellene øke - mellom virksomheter og mellom arbeidstakere?

Gir det nye arbeidslivet større muligheter for hver enkelt til å utnytte og utvikle sine sterke sider? Men hva skjer med arbeidstakere som ikke kan leve opp til produktivitetskravene?

Arbeidslivet er i kontinuerlig endring. De fleste endringene skjer med små skritt. Det kan likevel være meningsfullt å bruke betegnelsen det nye arbeidslivet om visse utviklingstrekk som har vært særlig påfallende det siste tiåret - men som ennå ikke er særlig godt kartlagt eller forstått. Dette gjelder utviklingstrekk knyttet til forhold på hver enkelt arbeidsplass: organisering av arbeidet, bruk av teknologi, samarbeid mellom ledelse og ansatte, og belønningssystemer. I nært samspill med dette skjer det også endringer i arbeidsmarkedet. Strukturendringer er ikke nytt i norsk arbeidsliv, men tempoet og konsekvensene er kanskje større enn før. Dette forklares ofte ut fra økt konkurranse og internasjonalisering, større krav til lønnsomhet, raskere teknologisk utvikling og knapphet på arbeidskraft (lokalt og nasjonalt). Dette er problemstillinger som skal analyseres i prosjektet.

Grunnlaget for de empiriske analysene er Arbeids- og bedriftsundersøkelsen 2003, en intervjuundersøkelse blant daglige ledere for et representativt utvalg av norske virksomheter i privat og offentlig sektor (2358 virksomheter) med mer enn 10 ansatte. Intervjuet med daglig leder er koblet til registerbasert informasjon om virksomhetene og de ansatte for perioden 1995-2003. Dette gir oss paneldata og dermed bedre muligheter til å identifisere kausale sammenhenger enn man har med rene tverrsnittsdata. Datainnsamlingen og tilretteleggingen er gjort av Statistisk sentralbyrå. Prosjektet gjennomføres som et samarbeidsprosjekt mellom Institutt for samfunnsforskning, Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU, Forskningsstiftelsen Fafo, og Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning. Prosjektet er organisert i åtte temagrupper med 3-6 deltakere i hver gruppe.

Evaluering av nye beregningsregler for yrkesrettet attføring og medisinsk rehabilitering

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Inés Hardoy
 Forsker Aagoth Elise Storvik
Tidsplan: 2003-2004
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 410.38

Prosjektbeskrivelse

Regelverket for beregning av ytelser under medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring ble endret med virkning fra januar 2002. Formålet var i første rekke å understreke at det dreier seg om korttidytelser – med økonomiske insentiver som understøtter det overordnede målet om at mottakerne gjennom aktiv rehabilitering og attføring i størst mulig grad skal tilbakeføres til arbeidslivet. Derneft var det en målsetting å forenkle regelverket. Grunnvilkårene for rett til rehabiliterings- og attføringspenger er imidlertid ikke endret.

På forhånd var det beregnet at totalvirkningene av endringene ville være utgiftsnøytrale, men samtidig gi en viss omfordeling mellom grupper av stønadsmottakere. Som følge av at minsteytelsene har økt, var det beregnet at ytelsene ville øke for nykommere i arbeidsmarkedet, dvs. stønadsmottakere med de laveste ytelsene (personer med kort opptjeningstid og personer med lav eller ingen tidligere inntekt). For personer med svært lang opptjeningstid og med relativt lave eller svært høye inntekter var det beregnet at ytelsene ville bli redusert. Det var også forventet at personer med store husholdsutgifter, noe som under det tidligere regelregimet ga grunnlag for skjønnsmessig stønad etter behov, ville få lavere totalstønader. De nye reglene skulle gjelde for nye tilfeller. Det ble utarbeidet overgangsordninger som skulle sikre at personer som var under medisinsk rehabilitering eller attføring da regelverket ble endret, skulle beholde ytelser på om lag samme nivå som tidligere.

Formålet med dette prosjektet er å kartlegge hvordan de nye beregningsreglene for ytelser under medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring samt overgangsordningen har påvirket ytelsesnivået og fordelingen av ytelser mellom grupper av stønadsmottakere. Grupper av særlig interesse er personer som mottar de laveste ytelsene, personer som har omsorgspoeng som en del av sitt pensjonsgrunnlag, personer med fallende inntekter i årene før stønadsperioden, personer som i tillegg til ytelsene mottar økonomisk sosialhjelp, samt kvinner og barnefamilier. Foruten effekten for nye tilfeller skal effekten av overgangsordningen kartlegges. Videre skal det gjøres en særskilt analyse av hvor mange stønadsmottakere som har inntektsgivende arbeid ved siden av ytelsene, og regelverkets insentiver til å søke - og ta - inntektsgivende arbeid.

Det empiriske grunnlaget for analysene vil være registerbasert informasjon om stønadsmottakere i 2001 og 2002 hentet fra Rikstrygdeverket, Aetat, Arbeidsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

Brukerundersøkelser som beslutningsgrunnlag for utforming av offentlige tjenester

Bemanning: Forsker Pål Schøne
 Forsker Aagoth Elise Storvik
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 410.39

Prosjektbeskrivelse

Dette prosjektet tar opp problemstillinger knyttet til brukerundersøkelser, og da særlig bruken av slike undersøkelser som en del av beslutningsgrunnlaget for utforming og revisjon av *offentlige tjenester innenfor arbeidsliv og arbeidsmarked*. Formålet med prosjektet er å gi kunnskap om bruken av slike undersøkelser, samt å bidra til en kritisk debatt.

Hovedproblemstillingen i prosjektet vil være å diskutere brukerundersøkelser som metode.

Lønnsutvikling for funksjonærgrupper i privat og offentlig sektor

Bemanning: Forsker Pål Schøne
 Forsker Marianne Røed
 Forsker Erling Barth
Tidsplan: 2003–2003
Finansiering: NTL
Prosjekt nr. 410.40

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet tar sikte på å sammenlikne lønnsutviklingen for sammenliknbare funksjonærgrupper i privat og offentlig sektor i perioden 1997-2001. Det finnes ikke identiske yrkeskoder på tvers av sektorene i Norge, og funksjonærgruppene vil bli definert ut fra to kriterier: Det ene er yrkeskodene. Den andre er utdanningsnivå og fagfelt. Det betyr at vi konstruerer grupper som er rimelig sammenliknbare på tvers av sektor med hensyn på arbeidsoppgaver og kvalifikasjonskrav. Yrkesgruppene vil bli definert med utgangspunkt i kontor- og saksbehandlerstillinger i offentlig sektor, som så vil bli forsøkt «matchet» med tilsvarende grupper i private virksomheter.

Deltid – effekter på arbeidstilbud og lønn

Bemanning: Forsker Pål Schøne
 Forsker Inés Hardoy
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 410.41

Prosjektbeskrivelse

Prosjektets målsetting er å analysere sammenhengen mellom deltidsarbeid på den ene siden og lønn og karriereutvikling på den annen. Problemstillingen vil bli analysert ved hjelp av individbasert registerinformasjon om arbeidsmarkedstilknytning og lønn.

Tilpasningsprosesser i markedsøkonomi knyttet til økt arbeidskraftstilbud som et resultat av innvandring

Bemanning: Forsker Marianne Røed
Tidsplan: 2003
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 410.42

Prosjektbeskrivelse

Siktemålet er å belyse i hvilken grad økt arbeidskraftstilbud som et resultat av innvandring påvirker lønns- og ledighetsnivå for innfødte borgere på nasjonalt og regionalt nivå. I første omgang utredes det muligheter for å bruke tilgjengelige registerdata.

Forskning om eierskap i Norge

Bemanning: Forsker Trygve Gulbrandsen
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Næringslivets hovedorganisasjon
Prosjekt nr. 410.43

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å gi en kort beskrivelse av eksisterende forskning om eierskap i Norge og deretter peke ut temaer og problemstillinger for videre forskning på området. I tillegg skal det utarbeides et manuskript på engelsk om «Large owners as political actors» som skal presenteres som paper ved en

internasjonal konferanse i 2004. Dette manuskriptet vil bygge på data fra Makt- og demokratiutredningens Lederskapsundersøkelse.

Arbeidsmarkedssituasjonen for akademikere

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Marianne Røed
 Forsker Pål Schøne
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Akademikerne
Prosjekt nr. 410.45

Prosjektbeskrivelse

Formålet med utredningen er å framskaffe kunnskap om arbeidsmarkedet for akademikere i Norge; hvordan det er i dag og hvordan det vil utvikle seg i løpet av de nærmeste 5-10 år. Vi skal se på sysselsettingsmuligheter og lønnsutvikling for ulike grupper av akademikere i privat og offentlig sektor, samt drøfte betydningen av at EØS-området utvides. Utredningen vil bygge på foreliggende statistikk og litteratur samt nye analyser tilpasset oppdraget, der vi utnytter data og resultater fra tidligere gjennomførte studier ved ISF. Utredningen ferdigstilles i løpet av 1. kvartal 2004.

Lønnsforskjeller og forhandlingssystem i Staten

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Forsker Pål Schøne
Tidsplan: 1993–2003
Finansiering: Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Prosjekt nr. 411.14

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer sammenhengen mellom lønns- og forhandlings-systemene og lønnsforskjeller innen staten. Hva er konsekvensene av økt vekt på lokal lønnspolitikk i staten? Prosjektet fokuserer særlig på lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, men tar også for seg lønnsforskjeller langs en rekke andre dimensjoner, blant annet avkastingen av utdanning og lønnsforskjeller mellom ulike etater. Prosjektet benytter både intervjuer og data fra Statens sentrale tjenestemannsregister.

De viktigste arbeidene

- Ragnhild Steen Jensen 1994, *Stillingsvurdering og likelønn i Staten*. ISF-rapport 94:21. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Erling Barth og Hang Yin 1996, *Lønnsforskjeller og lønnsystem i Staten*. ISF-rapport 96:4. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Pål Schøne 1997, *Lønnsforskjeller i staten – en analyse av ansiennitetstillegg, avkastning av utdanning og begynnerlønnforskjeller*. ISF-rapport 97:20. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Pål Schøne 1999, *Lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten 1987-1998*. ISF-rapport 1999:15
- Pål Schøne 2002, *Ti år med et mer desentralisert lønns- og forhandlingsystem i staten: Hva har skjedd?* ISF-rapport 2002:3.

Barnefamiliers tilpasning

Effekter av kontantstøtten på tilbudet av arbeidskraft

Bemanning: Forskningsleder Hege Torp
 Forsker Pål Schøne

Tidsplan: 2000–2004

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 411.99

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har som mål å analysere sammenhengen mellom barnerelaterte økonomiske ytelser og tilbudet av arbeidskraft fra småbarnsforeldre med hovedvekt på effekter av kontantstøtten som ble innført i 1998. Formålet med den teoretiske delen av prosjektet er å klargjøre sammenhengene mellom mål og midler i velferdspolitikken overfor barnefamiliene, og å utlede testbare hypoteser om familienes tilpasning.

I prosjektets empiriske del fokuseres det på effekter av kontantstøtten på yrkesaktivitet karakterisert ved arbeidstakerforhold med heltid, kort eller lang deltid, samt ved lønnsinntekt. Hypoteser om variasjoner i effekter av kontantstøtten mellom kvinner og menn og mellom grupper av småbarnsforeldre testes. Økonomisk teori tilsier at familiens inntekt vil være av betydning. Utdanning og yrkeserfaring vil i stor grad påvirke inntekten. Utdanning og tidligere yrkeserfaring kan imidlertid også fange opp variasjoner i preferanser for det å være yrkesaktiv.

Det empiriske grunnlaget vil i hovedsak være registerbaserte paneldata for yrkesaktivitet 1996–2001 for kvinner og menn med yngste barn født 1992–1998. Vi vil benytte ulike regresjonsteknikker for å sammenlikne tilpasningen til foreldre med barn med og uten rett til kontantstøtte, der det så langt som mulig tas hensyn til variasjoner i andre forhold – enn kontantstøtten – av betydning for yrkesaktiviteten. Den metodiske utfordringen ligger i å utvikle analyseopplegg for kontinuerlig og diskret fordelte avhengige variabler der

det kontrolleres for endringer som i tid faller sammen med innføringen av kontantstøtten.

De viktigste arbeidene

Pål Schøne 2002, «Kontantstøtten og effekter på arbeidstilbudet: Hva er en god sammenligningsgruppe?», *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 19(2):23–30.

Pål Schøne 2002, «Labour supply response to a cash-for-care reform». Paper presentert på The European Society for Population Economics, Bilbao, juni 2002.

Schøne, Pål: «Kontantstøtten og mødres arbeidstilbud: Varig effekt eller retur til arbeid.». ISF paper 2003:26.

Pål Schøne 2003, «The effect of a family policy reform on mother's pay. A natural experiment approach». Paper presented at the European Society for Population Economics (ESPE) Conference, New York, June 2003.

4.2 Kjønn og samfunn

Omfang og årsaker til yrkesavgang blant pleiepersonell

Bemanning: Forsker Bente Abrahamsen

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: Sosial- og helsedirektoratet

Prosjekt nr. 410.28

Prosjektbeskrivelse

Prosjektets hovedformål er å belyse omfanget av yrkesavgang blant sykepleiere og hjelpepleiere. I denne delen av prosjektet er det også aktuelt å undersøke om det eksisterer regionale forskjeller. Blant annet er det interessant å avdekke om yrkesmessig mobilitet først og fremst er et fenomen i større byer hvor det eksisterer mange alternative jobbmuligheter eller om yrkesavgang også er utbredt i mer spredtbygde strøk.

For det andre vil prosjektet belyse årsakene til at pleiere forlater yrket til fordel for andre yrker. Ved å sammenholde den posisjon (stilling, arbeidssituasjon) de forlater med den de går inn i, er det mulig å belyse de mekanismer som ligger bak overgangen til et annet yrke. Det sentrale spørsmålet er om overgangen til annet yrke skyldes negative erfaringer i yrket eller om fristende alternative jobbmuligheter trekker pleiere ut av sektoren.

Prosjektet er en videreføring av tidligere gjennomførte prosjekter om sykepleiere og hjelpepleiere. Ved å replisere studiene om pleieres yrkesutvikling, og denne gang ta utgangspunkt i pleiere utdannet i første halvdel av 1990-tallet, er det mulig å belyse om yngre pleiere har en annen karriereutvikling enn de som ble utdannet på 1970-tallet. Utgangspunktet for analysen vil være pleiernes yrkeshistorie de ti første årene etter fullført pleieutdanning.

Det viktigste arbeidet

Bente Abrahamsen 2003, *Yrkesavgang blant pleiepersonell*. ISF-rapport 2003:11.

Forskernettverk: Kjønn i arbeid - arbeid som kultur

Bemanning: Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter
 Forsker Jorun Solheim
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 412.30

Prosjektbeskrivelse

Forskernettverket samler stipendiater og seniorforskere innen feltet kjønn og arbeid. Nettverket har deltakere fra en rekke forskningsmiljøer, bl.a. Arbeidsforskningsinstituttet, Institutt for samfunnsforskning, NOVA, Senter for kvinne- og kjønnsforskning og Senter for teknologi, innovasjon og kultur ved Universitetet i Oslo. Forskernettverket er en fortsettelse av det tre-årige nettverksprosjektet «Kjønn i arbeid – nye relasjoner, nye teorier» (201997-2000), også finansiert av NFR.

Nettverket er organisert som en serie nettverksmøter/teoriseminarer. Formålet er å bidra til felles teoriutvikling og refleksjoner knyttet til spørsmål som: Hva slags kulturelle forestillinger om menn og kvinner ligger under og reproduserer det kjønnsdelte arbeidslivet? Hvordan «kjønnes» arbeidsoppgaver og arbeidskontekster, og hva slags institusjoner, symboler og mer generelle samfunnsstrukturer er slike prosesser forbundet med? Hvordan skal vi forstå forholdet mellom økonomi og kultur, det materielle og det symbolske, i den post-industrielle kapitalismen? Hvilke utfordringer stiller et flerkulturelt arbeidsliv til forståelsen av kjønn, klasse og generell sosial differensiering?

Barnefordelingssaker, forelderskap og barns beste

Bemanning: Forsker Kristin Skjørten
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 412.41

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet omhandler temaet barn og foreldre med utgangspunkt i høyesteretts- og lagmannsrettsavgjørelser om barnefordeling på slutten av 90-tallet. Det utgis ingen offentlig statistikk på familierettens område, og vi vet lite om rettspraksis og grunnlaget for avgjørelser om barnefordeling på 90-tallet. Tid-

ligere undersøkelser av slike saker fra 70- og 80-tallet gir mulighet til sammenlikning av rettspraksis over tid. Har det skjedd noen vesentlige endringer i hvilke argumenter som tillegges vekt i domstolsavgjørelsene?

Et særpreg ved barnefordelingssakene er at det viktigste kriteriet som legges til grunn – barnets beste – i hovedsak er et skjønnsspørsmål. Dermed er disse sakene i større grad enn mange andre rettsavgjørelser egnet til å belyse forholdet mellom holdningsendringer i samfunnet og rettspraksis. Relevante perspektiver for analyse og drøfting av materialet er hvorledes forståelser av kjønn i tilknytning til foreldreskap uttrykkes i en kontekst der kjønnsnøytralitet skal legges til grunn i vurderingen av barns beste.

I en barnefordelingssak er barns beste tett forbundet med vurdering av omsorgsevne og mulighet hos hver av partene i saken. Hvorledes retten definerer og vurderer omsorg ut fra vektlegging av momenter i saken, kan gi utgangspunkt for en utvidet drøfting av «omsorg» knyttet til teoriutvikling på feltet. Med det konfliktnivået vi nå ser ved barnefordeling, er det også av interesse å stille spørsmål ved hva kampen om barna handler om, og hva dette kan fortelle oss om foreldre og barn i dagens samfunn.

Medieframstilling om vold i familien

Bemanning: Forsker Kristin Skjørten
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 412.43

Prosjektbeskrivelse

Kunnskap om massemediens fremstilling av vold er av betydning fordi vi i stor grad «ser» volden gjennom medieprismet. Større oppslag kan antas å bidra til påvirkning av allmennhetens forståelse om vold, og har innflytelse på den politiske dagsorden. Prosjektet skal analysere et utvalg større avisoppslag om vold i hjemmet, hentet fra to landsdekkende aviser. Hovedproblemstilling: Hva forteller medieprismet om volden, og hvilken sammenheng er det mellom mediefremstillingen og forskningsbasert kunnskap? De kvalitative sidene ved avisoppslagene skal analyseres med sikte på å identifisere vesentlige kjennetegn ved oppslagene. På denne bakgrunn kan det utvikles en teoretisk modell i form av idealtyper basert på konstruksjonen av ulike oppslag.

Mediefremstilling om vold i familien er også et sentralt tema for et internasjonalt forskningssamarbeid: COST A 18 Domestic Violence Working Group. Prosjektleder er invitert til deltakelse i denne COST-aksjonen.

Dette internasjonale samarbeidet forventes å bringe viktige impulser til prosjektet. Samtidig vil prosjektarbeidet frembringe kunnskap som vil styrke aktiv deltakelse fra Norge i COST-samarbeidet.

Politisk entydighet og sosial differensiering: En komparativ studie av skandinavisk statsfeminisme

Bemanning: Forsker Mari Teigen
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 412.44

Prosjektbeskrivelse

Hovedmål: Å studere «statsfeminismen» som analytisk begrep og som empirisk holdningsprosjekt. Delmål 1: Å videreutvikle kompetanse gjennom postdoktor kvalifisering. Delmål 2: Å formidle resultater fra forskningsprosjektet ved vitenskapelig publisering. Delmål 3: Å utvikle nordisk samarbeid med forskere med interesse for elite- og medborgerstudier. Delmål 4: Å styrke ISF's kvantitative metodekompetanse innen kjønn- og samfunnsfeltet

Det viktigste arbeidet

Hege Skjeie og Mari Teigen 2003, *Menn imellom. Mannsdominans og likestillingspolitikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Barnetilsynsordninger

Bemanning: Forskningsleder Anne Lise Ellingsæter
Forsker Lars Gulbrandsen
Tidsplan: 2003–2003
Finansiering: Barne- og familiedepartementet
Prosjekt nr. 412.45

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en studie av utviklingen i foreldres valg av ulike barnetilsynsordninger (barnehage, dagmamma og foreldrebasert tilsyn m.v.). Analysen omfatter en kartlegging av faktisk bruk, behov, ønsker og etterspørsel avhengig av pris. Utviklingen av den norske modellen for barnetilsynspolitikk vil også bli analysert.

Det viktigste arbeidet

Anne Lise Ellingsæter og Lars Gulbrandsen 2003, *Barnehagen – fra selektivt til universelt velferdsgode*. NOVA Rapport 24:2003.

Kvinner og eierskap

Bemanning: Forsker Mari Teigen
 Forsker Ragnhild Steen Jensen
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Barne- og familiedepartementet
 EU
 SND
Prosjekt nr. 412.47

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet omfatter fem europeiske land: Hellas, Island, Latvia, Norge og Sverige. Hensikten med studien er ønsket om mer og bedre kunnskap om kvinners eierskap i næringslivet. Fokuset er rettet mot å kartlegge kvinners veier til eierskap og kvinners utøvelse av eierskap. Når det gjelder veier til eierskap er to forhold særlig sentrale: arv og entreprenørskap. I forhold til utøvelse av eierskap vil vi se på i hvilken grad kvinner er aktive eiere, det vil si om de er daglige ledere eller styreledere i virksomheten.

Det skal utføres kartlegginger av disse forholdene i hvert av landene og lages en komparativ analyse. Prosjektet har både vitenskapelige og praktiske siktemål. Det skal frembringe ny kunnskap om kvinners eierskap og peke på hva som fremmer og hva som hindrer kvinner som eiere i næringslivet. Og det skal arrangeres nasjonale konferanser for diskusjon og utveksling av erfaringer om gode praksiser som kan bidra til å øke kvinners eierskap. ISF er ansvarlig for den norske delen av prosjektet og for den komparative analysen.

Strategisk instituttprogram: Makt og arbeid - kjønn og ledelse

Bemanning: Forsker Mari Teigen
 Vitenskapelig assistent Johannes Bergh
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 418.25

Prosjektbeskrivelse

SIPen *Makt og arbeid - kjønn og ledelse* har vært konsentrert om elitemaktens posisjoner og posisjoner kjennetegnet av begrenset makt, eller avmakt. Dette perspektivet er en utvidelsen av SIPen som tar opp spørsmål om kjønnsrett og sosial differensiering i bred forstand. Oppmerksomheten vil rettes mot forholdet mellom idealer om likestilling og sosial posisjon; i hvilken grad sosial posisjon og/eller sosial praksis kan forklare holdninger til sentrale sider ved norsk likestillingspolitikk. Spørsmål om den relative betydningen av ulike livssfærer, som arbeid og familie, for kvinner og menn, i ulike sosiale sjikt står her sentralt. Spørsmålene vil belyses med data fra Lederskapsstudien og Medborgerundersøkelsen. Et særlig siktemål med en videreføring av SIPen er å styrke den kvantitative metodekompetansen innenfor denne tematikken.

Det viktigste arbeidet

Mari Teigen 2002, «Mannsdominans og likestillingsentusiasme» I: Trygve Gulbrandsen, Fredrik Engelstad, Trond Beldo Klausen, Hege Skjeie, Mari Teigen og Øyvind Østerud, *Norske makteliter*, kapittel 6, s. 123–143. Oslo 2002: Gyldendal Akademisk.

4.3 Sivilsamfunn i endring

Ungdom, hverdagsmakt og velferd

Bemanning: Forsker Hilde Lidén
Tidsplan: 2000–2003
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 413.36

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har som formål å drøfte begreper om makt og demokrati med utgangspunkt i en empirisk analyse av sammenhenger mellom jenters og gutters avgjørelsesmyndighet hjemme, og de formelle og uformelle former for innflytelse de utøver på skolen, i fritidsaktiviteter og blant jevnaldrende. På den ene siden har barns medbestemmelse hittil vært diskutert som en formell rettighet på et samfunnsnivå som ledd i en demokratiseringsprosess, og er i liten grad blitt satt i sammenheng med andre prosesser for makt og innflytelse som barn og unge inngår i på ulike hverdagsarenaer. På den andre siden har demokrati-teorier hatt voksne, myndige og autonome mennesker som utgangspunkt. Begge disse forskningstradisjoner kan således fruktbart korrigeres av et fokus på barn og unge.

Metoden vil være dybdeintervjuer med 16 elever ved en sosialt og kulturelt blandet skole, med deres foreldre og lærere, samt gruppeintervjuer med klassekamerater, dessuten deltagende observasjon i klasserom og andre aktuelle møtesteder for jevnaldrende.

De viktigste arbeidene

Hilde Lidén 2001, «Ungdoms opplevelse av hverdagsmakt». I: *Ungdom og Makt. Konferanserapport*. Makt- og demokratiutredningen 1998–2003. Rapportserien nr. 30. Oslo: Unipub.

Hilde Lidén 2003, «Common neighbourhoods – diversified lives: Growing up in urban Norway.» I: Karen Fog Olwig, Eva Gulløv (red.) *Children's Places. Cross-Cultural Perspectives*. London: Routledge.

Hilde Lidén 2003, «Foreldres autoritet og ungdoms selvstendighet.» *Tidsskrift for ungdomsforskning* 3 (2).

Hilde Lidén 2003, «Ungdomsråd - Politisk lekestue?» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Modernisering av frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

Bemanning: Forsker Karl Henrik Sivesind

Tidsplan: 2001–2004

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 413.38

Prosjektbeskrivelse

Innen frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene foregår raske endringer som trolig vil få store konsekvenser for organisasjonssamfunnet som helhet. Prosjektet undersøker hvordan sentrale moderniseringsprosesser påvirker virksomheten i lokale barne- og ungdomsorganisasjoner. Det dreier seg for det første om hvordan endret kulturell identitet blant barn og unge påvirker deres tilknytning til det lokale foreningslivet. For det annet om hvordan lokale foreninger tilpasser seg endrede forventninger fra de unge, og utfordringene fra den kommersielle underholdnings- og fritidsindustrien. For det tredje om hvilken rolle statlige støtteordninger spiller for den lokale politikken.

Offentlig politikk overfor de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene er tuftet på et tradisjonelt syn, der nasjonale organisasjoner bygger på lokale lag, og hvor det demokratiske medlemskapet knytter den enkelte til fellesskapet. Nyere data kan tyde på at denne strukturen er i forandring, og at lokalt foreningsliv nå står foran betydelige utfordringer. Dels bidrar kommersielle aktører til å skape økt konkurranse om barn og unges fritid. Dels er viljen til frivillig, ubetalt ledelse fra foreldre og pårørende synkende, og dels er organisasjonslojaliteten fra de unge selv for nedadgående. I større grad enn før er det aktivitetene, og ikke selve medlemskapet som frister de unge.

Mye kan derfor tyde på at det lokale foreningslivet står foran vesentlige omstillinger. Disse får konsekvenser for organisasjonenes evne til å holde på rollen som sivil sosialiseringsagenter. Men også den statlige tildelingspolitikken på dette feltet påvirkes av utviklingen. Prosjektets hensikt er derfor å undersøke hvilke tilpasninger lokale foreninger gjør til de moderniseringsprosessene som foregår.

De viktigste arbeidene

Guro Ødegård og Karl Henrik Sivesind 2003, «Makt i de frivillige hender. Skaper frivillige ungdomsorganisasjoner engasjerte samfunnsborgere?» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:121–158.

Guro Ødegård og Karl Henrik Sivesind 2003, «Demokratiskolering i forfall?» *Dagbladet* 14.05.2003.

Guro Ødegård og Karl Henrik Sivesind 2003, «Leve organisasjonslivet!» *Dagbladet* 22.05.2003.

Offentlig politikk og frivillig organisering i idretten **Beskrivelse av for- og hovedprosjekt**

Bemanning: Forsker Bernard Enjolras

Tidsplan: 2001–2005

Finansiering: Kulturdepartementet

Prosjekt nr. 413.41

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet vil belyse måten Norges Idrettsforbund skjøtter sin rolle som iverksetter av offentlig politikk på. Vi vil spesielt sette søkelyset på tildelingsrollen; hvordan samspillet mellom NIF og den offentlige politikken ser ut. Ikke minst vil det være viktig å undersøke hvordan fordelingen av offentlig støtte foregår, og hvordan denne oppgaven tilpasses de øvrige funksjonene organisasjonen skal ha. Spørsmål blir her å vurdere hvordan endringene i NIFs fordelings prosedyrer påvirker forbundene og kretsens interne organisering, målsettinger og strategier.

Den statlige grunnstøtten til NIF sentralt/regionalt og til særforbundene har tre overordnede formål : 1) bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig medlemsbasert organisasjon; 2) bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten; 3) bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon, og at idrettslagene fremstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap.

I dette perspektivet vil vi sette søkelyset på (i) hvordan NIFs struktur er tilpasset implementeringen av disse formålene og (ii) i hvilken grad tiltakene og penger overføringer bidrar til å realisere formålene.

De temaene som er beskrevet her, er spesielt relevante akkurat nå. I 2000 ble for første gang overføringene fra Kulturdepartementet til NIF regulert av en ny type kontraktrelasjoner. En av hensiktene med prosjektet vil være å evaluere virkningene av dette rammeverket på NIFs struktur og virkemåte.

Lokaldemokratiet i et generasjonsperspektiv **Youth in local governance**

Bemanning: Forsker Hilde Lidén
 Forsker Guro Ødegård
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
Prosjekt nr. 413.42

Prosjektbeskrivelse

Målsettingen med prosjektet er å gi innsikt i ungdoms politiske deltakelse og samfunnsengasjement. Tre typer deltakelse inngår: Partipolitisk deltakelse, deltakelse i frivillige organisasjoner og deltakelse i nye medvirkningsarenaer som ungdomsråd, lokale høringer og selvstyrte ungdomshus. Søkelyset rettes mot personlig engasjement, muligheten til å organisere seg og opplevelsen av innflytelse.

Prosjektet vil benytte seg av allerede foreliggende datamateriale. Av kvantitative data er det hovedsak tre datasett som vil bli benyttet:

- To lokale ungdomsundersøkelser (2000, 2001) med et spesielt fokus på samfunnsengasjement og nye former for deltakelse.
- Survey-undersøkelsen om deltakelse i frivillige organisasjoner utført sammen Johns Hopkins University.
- Makt- og demokratiutredningens Medborgerundersøkelse (2001) som retter søkelyset mot politisk holdningsmønstre og –interesse.

Det kvalitative datamateriale består av intervjuer med elever i 10. klasse ved to ungdomsskoler om deres politiske engasjement, samt medlemmer i fire ungdomsråd om deres motivasjon for å delta og arbeide i ungdomsråd.

Det viktigste arbeidet

Hilde Lidén og Guro Ødegaard 2002, *Ungt engasjement. Ungdoms samfunnsengasjement og lokalpolitiske deltakelse*. Rapport 6. Oslo: NOVA

Idrett som integrasjonsarena

Bemanning: Forsker Ørnulf Seippel
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 413.43

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet arbeider videre med de to databasene som er blitt utviklet i de to tidligere prosjektene «Panelundersøkelse av norske idrettslag og deres medlemmer» og «Sosial integrasjon i idrettsorganisasjoner». På idrettslagsnivå er undersøkelsen gjennomført i 1999 og 2001, og målet er å gjennomføre en ny runde av denne i 2003. På individnivå (medlemmer i idrettslag) ble første runde av undersøkelsen gjennomført i 2000, og målet er å gjennomføre en ny runde i 2003. Tre delprosjekter utgjør kjernen i rapporteringen fra prosjektet. For det første skal det fokuseres på endringer i de frivillige idrettslagenes struktur, økonomi og arbeid (frivillig og betalt). For det andre skal vi se på «Kjønn, lederskap og frafall» som uttrykk for integrasjon i norske idrettslag. Analyse- ne i de foregående prosjektene viste at det var store kjønnsforskjeller i norsk idrett, og vi vil gå videre med dette på lagsnivå – lederposisjoner, styreplasser, tillitsverv – og individnivå, der vi vil se på forskjeller i aktivitetsmønster og hvordan idretten fyller ulike sosiale funksjoner for ulike grupper. Som et uttrykk for desintegrasjon i idretten vil vi også se nærmere på frafallsproblematikken. For det tredje skal vi analysere forsøk på å utvikle og anvende kunnskap i forbindelse med idretten; som kompetanseutvikling på lagsnivå, som fagliggjøring/profesjonalisering på individnivå.

De viktigste arbeidene

Ørnulf Seippel 2002, *Idrett og sosial integrasjon*. ISF-rapport 2002:9.

Ørnulf Seippel 2002, «Frivillighet og profesjonalitet i norsk idrett: visjoner, fakta og framtid- utsikter». I: Ørnulf Seippel red., *Idrettens bevegelser: Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn* s. 202–228. Oslo: Novus.

Ørnulf Seippel 2003, *Norske idrettslag 2002. Kunnskap ledelse og styring*. ISF-rapport 2003:7.

Treningsentre og idrettslag: Trening i det moderne samfunn

Bemanning: Forskningsleder Håkon Lorentzen
 Stipendiat Anne-Lene Bakken Ulseth
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 413.44

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å forklare den økningen i kommersielle trenings-sentre som har funnet sted i siste del av 1990-årene. Hva er det med samfunnet og den frivillige idrettens utvikling som gjør at treningssentrene har blitt så populære? Videre skal det undersøkes hvordan utviklingen setter sitt preg på aktiviteten blant de som trener på disse to treningsarenaene. Her skal det sees nærmere på forhold omkring klasse, kjønn og sosial integrasjon. Det vil også bli gitt en beskrivelse av hvilke tilbud treningssentrene har. Prosjektet er et doktorgradsprosjekt.

Det viktigste arbeidet

Anne-Lene Bakken Ulseth 2002, «Rekreasjon eller prestasjon? Kvinner og menns begrunnelser for å trene». I: Ørnulf Seippel red., *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*, s. 44–70. Oslo: Novus forlag.

Visions and Roles of Foundations in Europe

Bemanning: Forskningsleder Håkon Lorentzen

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: Fritt Ord

Prosjekt nr. 413.45

Prosjektbeskrivelse

Hensikten med prosjektet er å utdype spørsmålet om hva som faktisk er, og hva som bør være stiftelsenes rolle i moderne samfunn. Prosjektet er lagt opp med deltakelse fra samtlige land i Europa, med unntak av Luxemburg. I tillegg deltar USA og Israel. Prosjektet ledes fra Centre for Civil Society ved London School of Economics, med professor Helmut Anheier som prosjektleder. Den teoretiske ambisjonen i prosjektet er knyttet til spørsmålet om det er mulig å finne sammenhenger mellom politiske regimer, typer av stiftelser og deres formål på den ene siden, og stiftelsenes strategier og selvbilder på den annen.

Prosjektet er bygget opp rundt to hovedintensjoner. I første del er hensikten å skaffe fram oppdaterte opplysninger om stiftelsenes legale rammer, lovendringer og politiske oppfatninger av stiftelsenes rolle. En viktig oppgave vil også være å undersøke bredden og mangfoldet i bruken av stiftelsesformen. Denne eierformen rommer ulike hensikter, fra de rent familiære over mot de som søker å realisere mer allmenne mål. Hensikten med denne delen er ikke å gi et uttømmende, numerisk uttrykk for dette mangfoldet, men gjennom enkeltstående beskrivelser å vise variasjonsbredden og intensjonene bak bruken av stiftelser i ulike land.

I andre del er hensikten å undersøke hvordan stiftelsene ser på seg selv, sine oppgaver i samfunnet og hvilke visjoner de har for framtiden. Et sentralt spørsmål er om det overhodet er knyttet noen form for særegen bevissthet til det å være organisert som stiftelse. Er stiftelsers ansvarlige bærere av særegne former for samfunnsbevissthet? Har de oppfatninger om «det gode samfunn» der stiftelsen som autonom eierform inngår som noe aktivt element? Foreløpige undersøkelser fra andre land viser at det er store variasjoner i stiftelsesforvalternes generelle oppfatning av stiftelsenes rolle i samfunnet.

Registrering av frivillige organisasjoner for fordeling av momskompensasjon

Bemanning: Forsker Karl Henrik Sivesind
Tidsplan: 2003–2003
Finansiering: FRISAM
Prosjekt nr. 413.46

Prosjektbeskrivelse

Stortinget har satt av 195 millioner kroner som skal brukes til kompensasjon for innføring av moms på tjenester for frivillige organisasjoner i 2001-2002. Restmidler som ikke er fordelt etter søknader fra organisasjoner, skal fordeles etter en sjablongmodell, og en slik ordning utarbeides i samarbeid mellom Sosialdepartementet, en uavhengig forskningsinstitusjon og FRISAM. Den uavhengige forskningsinstitusjonen ble altså ISF, og sjablongmodellen bygger på data om økonomi, sysselsetting og frivillig innsats i frivillig sektor.

Idrettens strateger

Bemanning: Forsker Rune Slagstad
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Kulturdepartementet
Prosjekt nr. 415.79

Prosjektbeskrivelse

Studien *De nasjonale strateger* (Slagstad 1998) søker å rekonstruere norsk historie gjennom 1800- og 1900-tallet, organisert rundt beskrivelsen av de tre regimer «embetsmannsstaten» (1814–1884), «venstrestaten» (1884–1940) og «arbeiderpartistaten» (1945 ca. 1980). Studien munner ut i en skisse av dagens uoversiktelige regimesituasjon («Skiftende fronter»).

En av tesene i *De nasjonale strateger* er at arbeiderpartistaten i mye er venstrestatens fortsettelse langs tre dimensjoner: som reguleringsstat, som

velferdsstat og som idrettsstat. I beskrivelsen av arbeiderpartistaten stilles Rolf Hofmo, idrettens store handlingsideolog, sammen med Haakon Lie og Einar Gerhardsen: «Skal en forstå arbeiderpartistatens egenart som et politisk kommissariat, er Gerhardsen-Lies duumvirat for knapt. Arbeiderpartistaten var et kommissarisk triumvirat.»

I den nye studien utvides idrettens plass ved historiske studier med et samtididiagnostisk sikte. Studien vil søke å fange ulike dimensjoner, så som samfunnslivets utvikling analysert med idretten som prisme; idrettens egenutvikling; idrettens vitenskapeliggjøring – vitenskapens plass i idretten og idrettens plass i vitenskapen.

Colonial images of ‘Self’ and ‘Other’. A cultural study of a transnational knowledge regime

Bemanning: Forsker Marianne Gullestad
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 415.83

Prosjektbeskrivelse

Norwegian debates on immigration, developmental aid and international relations are generally characterized by an image of Norway as being outside the history of colonialism and racism. I have examined some of these ideas in my most recent project on the Norwegian immigration debates (Gullestad 2002a,b). The aim of this new project is to examine closely some of the historical beginnings of categories, ideas and images that are currently regarded as natural and self-evident, in order to assess to what extent and in what ways present cultural changes and transformations are grounded in historical continuity. This research interest also includes attempting to make explicit in what ways present-day preoccupations are shaping the representations of the past. I plan to make a qualitative interpretation of a collection of photographs taken by Norwegian missionaries in Northern Cameroon from 1925-1998. In the project I will contextualize the photographs by other photographs from the same period, by written material, as well as by informal interviews with missionaries and local people. The Norwegian evangelical missionary project in Northern Cameroon relates to local people in a multiethnic region where Islam as the dominant religion coexists with local religious practices (referred to as ‘magic’ and ‘sorcery’ in the anthropological literature). My guiding idea is that the encounter between the Norwegian missionaries and local people involves different systems of knowledge and value. Over time missionaries and local people have produced a transcultural knowledge regime with wide-ranging consequences for Norwegian ideas about Africans, as well as about

what it is to be Norwegian. In particular I will examine representations of gender, family life and childhood in the photographs, and the complex interactions among the producers of the photographs, the photographic technologies, the subjects of the images, and past and present viewers. Theoretically the project draws together a wide set of ideas and perspectives – anthropological culture theory, cultural studies, visual anthropology, photographic picture theory, post-colonial studies and feminism.

4.4 Politikk, opinion og makt

Storting 2001 - 2004

Bemanning: Forskningsleder Bernt Aardal
 Professor Henry Valen
 Forsker Frode Berglund
 Vitenskapelig assistent Rune Karlsen
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
 Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 414.28

Prosjektbeskrivelse

I 2003 publiserte Bernt Aardal i samarbeid med Henry Valen, Hanne Marthe Narud, Frode Berglund og Ingunn Opheim Ellis boken *Velgere i villrede...* Boken viser at ved stortingsvalget i 2001 ventet halvparten av velgere med å bestemme seg til under valgkampen, to tredeler brydde seg ikke særlig om valutfallet, nesten halvparten skiftet parti i forhold til forrige valg og under en tidel sa de var partimedlemmer. Partiene opplever store variasjoner i velgeroppslutningen fra valg til valg. Til tross for store endringer og stor usikkerhet viser denne boken likevel at velgernes standpunkt til politiske strids-spørsmål avspeiler en underliggende konfliktstruktur som er overraskende stabil over tid. Samtidig ser vi at velgerne legger stor vekt på mediernes rolle under valgkampen. En av mediernes viktigste oppgaver er å fange opp og forsterke eksisterende oppfatninger og tendenser. Når saken settes på dagsordenen, aktiviserer den velgernes sosiale og ideologiske tilknytningspunkter. Velgerne opplever samtidig at avstanden mellom partiene ikke er så stor som før. Det å skifte parti oppfattes ikke nødvendigvis som et stort politisk spørskifte for den enkelte velger. Denne boken gir et viktig innblikk i norske velgeres syn på aktuelle stridsspørsmål, ideologiske hovedretninger og deres forhold til de politiske partiene ved det første valget i det nye årtusenet.

De viktigste arbeidene

Bernt Aardal, Henry Valen og Rune Karlsen 2001, «Aldri har så mange skiftet parti». *Samfunnspeilet* 16 (2):35–40.

Bernt Aardal (red.) 2003, *Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N.W.Damm & søn.

Bernt Aardal, Henry Valen, Rune Karlsen, Øyvind Kleven og Tor Morten Normann 2003: *Valgundersøkelsen 2001. Dokumentasjonsrapport*. SSB-rapport 2003/14. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet. Valgkamp 2001

Bemanning: Forskningsleder Bernt Aardal
 Forsker Anne Krogstad
 Vitenskapelig assistent Rune Karlsen
 Professor Henry Valen
 Forsker Ragnar Waldahl
 Førsteamanuensis Toril Aalberg
 Professor Anders Todal Jenssen

Tidsplan: 2001–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 414.38

Prosjektbeskrivelse

Gjennom en flerfaglig og flerinstitusjonell studie undersøkes stortingsvalgkampen 2001. I fokus står samspillet mellom partier/politikere, medier og velgere. To overordnede spørsmål danner utgangspunkt for prosjektet: Hvordan håndterer partier og politiske ledere de strategiske utfordringer som ligger i troløse velgere og en medialisert valgkamp? I hvilken grad og på hvilke måter blir velgerne påvirket av valgkampens forløp og innhold?

De teoretiske, empiriske og metodologiske angrepsvinklene griper over et bredt register. Prosjektet består således av fem deler som utfyller hverandre: For det første partienes og politikernes organisatoriske strategier for å oppnå best mulig resultat ved valget. Er det sant at politikerne er fullstendig i medienes vold? For det andre mediernes innhold og dagsorden. Hvorfor lykkes noen i å få «sine» saker på dagsorden, mens andre mislykkes? For det tredje politikernes strategiske kommunikasjonsvalg i fjernsynsdebattene. I hvilken grad viser politikerne til argumenter eller til egen person når de forsøker å overtale velgerne? For det fjerde velgernes reaksjoner på den påvirkning de utsettes for. Er det riktig at velgernes oppfatninger av hva som er viktig og riktig bestemmes av mediene? Og for det femte en metodologisk nyvinning i norsk sammenheng: Eksperimentelle studier rettet mot det komplekse forholdet mellom årsak og virkning når det gjelder mediernes og personenes betydning for valget.

De viktigste arbeidene

Anne Krogstad og Kirsten Gomgard 2003, «Doing Politics, Doing Gender, Doing Power». I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research* 21.

Anne Krogstad 2001, «The Power of Image in Politics». I: Fredrik Engelstad og Jostein Gripsrud, red., *Power, Aesthetics, Media*, s. 11–131. Makt- og demokratiutredningens rapportserie, nr. 33.

Medias dekning av velferdsstaten

Bemanning: Forsker Jo Saglie
 Forskningsleder Ann-Helén Bay

Tidsplan: 2002–2003

Finansiering: NOVA
 Sosialdepartementet

Prosjekt nr. 414.39

Prosjektbeskrivelse

Mens velferdsstaten i mange andre land diskuteres i lys av økonomiske nedgangstider og statsfinansielle kriser, har oljerikdommen lagt et annet grunnlag for velferdspolitisk debatt i Norge. Hva gjør dette med debatten om den norske velferdsstaten? Hvordan har massemedienes dekning av den norske velferdsstaten utviklet seg? Prosjektet kartlegger fem norske riksavisers dekning av velferdspolitiske emner fra 1969 til 1999, ved hjelp av kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse. Undersøkelse tar utgangspunkt i forskningsdesignet fra Stefan Svallfors' (1995) studie av velferdsstaten i svensk presse, slik at de norske funnene kan settes i et komparativt perspektiv. Prosjektet studerer pressedekningen på tre hovedfelter. For det første: hvilke velferdspolitiske tiltak og ordninger blir mest omtalt? For det andre: hvilke vinklinger preger mediedekningen? Nærmere bestemt: hvilke motsetninger framstiller avisene som viktigst innenfor velferdspolitikken? For det tredje: hvem framstår som hovedrøst i artiklene om velferdspolitikken? Prosjektet tar særlig sikte på å kartlegge utviklingen over tid, men vil også komme inn på eventuelle forskjeller mellom avisene. Er avisene blitt mer like hverandre, som følge av journalistikkens avpolitisering og profesjonalisering?

Det viktigste arbeidet

Ann-Helén Bay og Jo Saglie 2003, *Verdens rikeste land. Pressens dekning av velferdsstaten 1969–99*. NOVA-rapport 25/03. Oslo: NOVA.

Partidemokrati i Norden: Styringsformer og deltakelse i danske og norske partier

Bemanning: Forsker Jo Saglie
Tidsplan: 2003
Finansiering: NOS-S
Prosjekt nr. 414.40

Prosjektbeskrivelse

I både Danmark og Norge er det nylig gjennomført spørreskjemaundersøkelser med utvalg av partimedlemmer, tilknyttet de to landenes Makt- og demokratiutredninger. Prosjektet utnytter det allerede innsamlede datamaterialet til en komparativ studie av partimedlemskap i Danmark og Norge. Sammenligningen av de to landene konsentrerer seg om fire forhold: 1) Medlemmenes aktivitetsnivå og aktivitetsformer; 2) informasjons- og kommunikasjonsteknologiens betydning i partiarbeidet; 3) medlemmenes oppfatninger om internt partidemokrati og medlemsinnflytelse; og 4) kjønnsforskjeller i medlemmenes deltakelse og politiske holdninger. Prosjektet samarbeider med forskere ved universitetene i Aarhus, København og Oslo samt Dansk Dataarkiv.

Det viktigste arbeidet

Karina Pedersen og Jo Saglie 2003, «New Technology in Ageing Parties. Internet Use among Danish and Norwegian Party Members.» Paper presented to the workshop 'The Changing Media and Civil Society' at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Edinburgh, 28 March – 2 April 2003.

Lokalvalgsundersøkelsen 2003

Bemanning: Forsker Jo Saglie
 Professor Tor Bjørklund
 Professor Lawrence Rose
 Forsker Per Stava
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
Prosjekt nr. 414.41

Prosjektbeskrivelse

Institutt for samfunnsforskning har hatt ansvaret for å gjennomføre de tidlige lokale valgsundersøkelsene i 1995 og 1999, og har dermed begynt å bygge opp en tidsserie som vil bli vesentlig for å kartlegge endringer i lokaldemokratiet. Undersøkelsen i 2003 tar vare på denne kontinuiteten. Men spørsmål om nye deltakelsesformer og nye stridsspørsmål er også tatt inn, slik at undersø-

kelsen kan fange opp nye utviklingstrekk og reformer. Prosjektet samarbeider med flere forskningsmiljøer utenfor ISF. Data samles inn av Statistisk sentralbyrå, ved hjelp av telefonintervju og spørreskjema. I undersøkelsen inngår også et panel: halvparten av utvalget ble også intervjuet i 1999.

Et hovedtema for undersøkelsen er selve lokalvalget. Medborgernes partivalg avgjør kommunestyrets sammensetning, og er slik sett det mest sentrale element i lokaldemokratiet. Velgernes vandringer siden forrige kommunevalg gir et bilde av dynamikken i lokaldemokratiet. I 2003 er de institusjonelle rammene for valget endret gjennom den nye personvalgordningen. Hvordan den nye ordningen fungerer og hvem som gjør bruk av mulighetene for listeretting blir et sentralt tema når 2003-valget skal beskrives.

Valgdeltakelsen er et emne som vekker mye oppmerksomhet, og var et hovedtema i 1999-undersøkelsen. Vi vil fortsatt utforske borgernormer om deltakelse, og dessuten gå inn på valgkampen som en sentral arena for politisk dialog i lokalsamfunnet; på aktivitet, diskusjon og kilder for informasjon både under valgkampen og i den lokalpolitiske debatten generelt. Like sentralt som selve lokalvalget står lokaldemokratiets virkemåte også utenom valgene. Et tema er medborgernes politiske deltakelse, der vi fanger opp både de tradisjonelle deltakelsesformene og nye aktiviteter.

Lokaldemokratiets legitimitet er også et viktig emne. Dels dreier det seg om holdninger til kommuneinstitusjonen isolert sett, men minst like viktig er medborgernes holdninger til oppgavefordelingen mellom kommune, fylkeskommune og stat. Vi vil dessuten gå inn på hvordan kommunene organiseres. Kommunesammenslutninger, konkurranseutsetting og brukerstyring er blant de aktuelle reformene som både berører kommunens legitimitet og diskuteres i den offentlige debatten. Et grunnleggende spørsmål vil være hva medborgerne oppfatter som et godt lokaldemokrati.

Evaluering av forsøk med elektronisk stemmegivning

Bemanning: Forskningsleder Bernt Aardal
 Vitenskapelig assistent Rune Karlsen
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Kommunal- og regionaldepartementet
Prosjekt nr. 414.42

Prosjektbeskrivelse

I forbindelse med kommune og fylkestingsvalget 2003 ble det gjennomført forsøk med elektronisk stemmegivning i kommunene Larvik, Bykle og Oppdal. I tillegg ble elektronisk stemmegivning utprøvd under lokalstyrevalget på Svalbard, samt ved 2 prøvestasjoner i Oslo kommune og skolevalgene som gjennomføres av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Evaluate-

ringen vil primært være rettet mot forsøkene i Larvik, Bykle, Oppdal og Svalbard, men det vil i tillegg være naturlig å trekke vekslere på erfaringene fra prøvestasjonene i Oslo og fra skolevalgene.

Evaluerings av direkte valg til bydelsutvalg 2003

Bemanning: Vitenskapelig assistent Rune Karlsen

Tidsplan: 2003–2003

Finansiering: Oslo kommune/Byrådsavdelingen for finans og utvikling

Prosjekt nr. 414.43

Prosjektbeskrivelse

Bydelene Sagene-Torshov, Bøler, Stovner og Røa gjennomførte forsøk med direkte valg ved kommunevalget i 1995 og i 1999. Ordningen har tidligere blitt evaluert i Hagen, Klausen og Aardal (1998) og Klausen, Helgesen og Aardal (2002). Det er naturlig å bygge videre på evalueringen av valget i 1995 og i 1999 også i 2003. Her er det naturlig å fokusere på de delene som omhandler valgdeltagelse, listestemmer og valgutfall.

Forsøket med direkte valg av bydelsrepresentanter hadde som siktemål å øke velgernes deltakelse. Evalueringen av forsøket har vist at forsøket ikke har mobilisert velgerne. I disse analysene har særlig valgdeltakelsen i de fire bydelene med direkte bydelsvalg blitt sammenlignet med bydeler uten direkte valg. Som følge av bydelsreformen åpnes det for noe annerledes analyser ved høstens valg. Dette fordi enkelte roder har gjennomført direkte valg for første gang, mens andre roder gjennomførte direkte valg for tredje gang. Følgende problemstillinger sentrale:

Valgdeltagelse. Er det tegn til at deltagelsen er høyere i de bydeler som gjennomfører direkte valg? Finner vi en læringseffekt, dvs at deltagelsen er høyere i roder der direkte valg gjennomføres for tredje gang enn i roder der forsøket gjennomføres første gang?

Listesituasjonen. Fanger man opp et lokalt spesifikt engasjement? Den nevnte evalueringen fant ikke de tilløp til lokale lister som den forventet å finne. Selv om man fant noe lokal variasjon som listesamarbeid mellom Sp og Miljøpartiet De Grønne, var det i stor grad de allerede etablerte politiske partiene som stilte til valg også i bydeler med direkte valg. Når nå forsøket gjennomføres for tredje gang, er det rimelig å forvente at ordningen med direkte valg er mer kjent hos lokale interesser, og at disse i større grad stiller egne lokale lister.

Valgutfallet. Er det store variasjoner i partienes oppslutning mellom de forskjellige bydelene, og mellom rodene innad i bydelene?

Høyesteretts historie

Bemanning: Forsker Erling Sandmo
 Forsker Nils Rune Langeland
Tidsplan: 1997–2003
Finansiering: Justisdepartementet
 Universitetet i Oslo
 Lovsamlingsfondet
Prosjekt nr. 415.71

Prosjektbeskrivelse

Høyesteretts prøvingsrett i forhold til lover «var en kjepp med vilje kastet inn i demokratiets hjul, en siste handling, bak Stortingets rygg, av den detroniserte embedsstand,» skrev Jens Arup Seip. Denne formuleringen er blitt paradigmatisert i ettertid. Etter Seip har få historikere beskjeftiget seg med Høyesterett, kanskje fordi domstolen er blitt oppfattet som antimoderne og på et vis en motsats til den demokratiseringsprosessen og samfunnsmoderniseringen som ellers har preget norsk historie i vårt år-hundre. Og når man har befattet seg med Høyesteretts historie, har det overgripende temaet typisk vært Høyesterett som politisk organ – klart manifestert i prøvingsretten.

Når det nå skal skrives en samlet Høyesteretts historie, er det et siktemål å komme ut av denne litt snevre oppfatningen av hva en slik historie handler om. Mens det har vært skrevet en hel del om domstolen som politisk organ, har det vært arbeidet uhyre lite med domstolen som det den først og fremst er: en domstol, preget av skiftende rettsteoretiske strømninger og en viktig part i en løpende samfunnsamtale om verdier og forestillinger om rett, kultur og politikk. For å få belyst Høyesteretts rolle i norsk samfunnsliv, er det dermed nødvendig å studere dens virksomhet bredt, med blick for skiftende tankeretninger og for det særegne ved de menneskene som har befolket institusjonen til enhver tid. Slik sikter dette verket mot en historie som integrerer det retts-teoretiske, det idehistoriske, det samfunns- og politisk historiske og det kulturantropologiske.

Framstillingen er delt i to: Bind 1 tar for seg perioden 1814–1905, mens bind 2 omhandler 1905–1965.

De viktigste arbeidene

Erling Sandmo 2002, «Strictly Liberal. The Supreme Court and Sexual Morals in Inter-War Norway». I: Hilde Sandvik, Kari Telste og Gunnar Thorvaldsen (red.) *Pathways of the past: Essays in honour of Sølvi Sogner on her 70th anniversary 15. March 2002*. Oslo: Novus forlag.

Erling Sandmo 2002, «Rt. 1920 s. 677. Om jus, politikk, straff og det trivielle i rettshistorien». I: Espen Schaaning (red.) *Straff i det norske samfunnet*. Oslo: Humanist forlag.

Sosialdemokratiets tidsalder. Norge og Sverige i det 20. århundre

Bemanning: Forsker Francis Sejersted
Tidsplan: 1999–2004
Finansiering: Utdannings- og forskningsdepartementet
Prosjekt nr. 415.77

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en del av et større prosjekt, Sverige/Norge 1814–2005, som skal utgis i anledning 100-årsjubileet for unionsoppløsningen i 1905. Prosjektet skal for det første behandle forholdet mellom Sverige og Norge i det angjel-dende tidsrom. Dessuten skal det foretas en sammenlignende analyse av frem-veksten av den samfunnsform som gjerne går under betegnelsen «Den skandi-naviske modell». Finnes det en slik modell, og hva er det karakteristiske ved den?

De viktigste arbeidene

Francis Sejersted 2003, «Utviklingen av kommunikasjonsstaten i Sverige og Norge» i Martin Kylhammar og Jean-François Battail (red.) *På väg mot en kommunikativ demokrati? Sex-ton humanister om makten, medier*. Stockholm: Carlsson bokförlag AB.
Francis Sejersted 2003, «Nationalism in the epoch of organised capitalism - Norway and Swe-den choosing different paths.» I: Alice Teichova and Herbert Matis (red.) *Nation, State, and the Economy in History*. Cambridge : Cambridge University Press.
Francis Sejersted 2002, «Nordische Wirtschaftszusammenarbeit: Ein unerfüllbarer traum? Der Fall Telia/Telenor in historischer Perspektive». *Nordeuropaforum* 2/2002.
Francis Sejersted 2001, «Capitalism and Democracy. A Comparison between Norway and Sweden». I: Haldor Byrkjeflot, Sissel Myklebust, Christine & Francis Sejersted (red.), *The Democratic Challenge to Capitalism*. Bergen: Fagbokforlaget:87–119.

Forbrukersamvirkets historie

Bemanning: Professor Even Lange
 Forsker Iselin Theien
 Vitenskapelig assistent Gunnar C. Aakvaag
 Vitenskapelig assistent Espen Ekberg
 Stipendiat Jon Vatnaland
Tidsplan: 2000–2006
Finansiering: Coop NKL
Prosjekt nr. 415.80

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet behandler forbrukersamvirkets utvikling i Norge, men trekker også inn relevante aspekter ved den internasjonale kooperative bevegelse. Formålet er å plassere kooperasjonen i en bred samfunnskontekst. Gjennom prosjekt-

perioden skal det lages delrapporter om avgrensede emner. Prosjektet vil munne ut i et historieverk til NKLS 100 års jubileum i 2006.

Et kjernesporsmål vil være hvordan forbrukersamvirket har søkt å forene sosiale og forretningsmessige mål. Hvilken betydning har den særegne eierformen hatt for samvirkets slagkraft? Kooperasjonens ideologi-utvikling og forholdet til politiske bevegelser og det politiske system i Norge vil ha krav på særlig interesse. Den økonomiske dimensjon omfatter så vel interne økonomiske resultater som forbrukersamvirkets rolle i utviklingen av norsk varehandel mer allment.

Forbrukersamvirkets organisasjonsutvikling blir et eget hovedtema. Det dreier seg både om forbrukerbevegelsens formelle strukturer, og om rekruttering og deltakelse gjennom de ulike periodene. Forholdet mellom ulike deler av samvirket, særlig ulikheter mellom landsdelene og samspillet periferi sentrum vil stå sentralt.

Det internasjonale samarbeidet har flere dimensjoner. Her vil det være tale både om utenlandske forbilder, samarbeid over landegrensene og komparasjon med hovedtrekk i andre land. Utviklingen i det nordiske området vil danne en naturlig referanseramme, men det blir også aktuelt å bruke materiale fra andre europeiske nasjoner.

De viktigste arbeidene

Harald Espeli 2003, *Samvirkebeskatningen i Norge. En historisk analyse med hovedvekt på forbrukerkooperasjonen på 1900-tallet*. ISF-rapport 2003:9.

Espen Ekberg og Jon Vatnaland 2003, *Visjonen som brast. Forbrukersamvirkets møbelsatsing 1993-2001*. ISF-rapport 2003:5.

Espen Ekberg og Jon Vatnaland 2003, «Lær av egne feil.» Dagens Næringsliv 25.04.2003.

Iselin Theien 2002, «Socialism, Liberalism or Political Neutrality. The Balancing Act of the Consumer Co-operatives in inter-war Norway». *Journal of Co-operative Studies* 35:3(106):167–182.

Voldens historie

Bemanning: Forsker Erling Sandmo

Tidsplan: 2001–2003

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 415.81

Prosjektbeskrivelse

«Voldens historie» er et bokprosjekt som skal munne ut i en bred kulturhistorisk diskusjon av volden i vestlig kultur og samfunn fra seinmiddelalderen til i dag. Den vil i hovedsak konsentrere seg om den sivile volden, ikke om krig, men grenseoppgangen her kan ikke gjøres knivskarp.

Diskusjonen vil bevege seg på flere plan. For det første vil den gi en historisk fremstilling av volden som samfunnsfenomen, altså av den faktisk forekommende fysiske volden. Hovedlinjen her er tilbakegang – en hovedlinje som er vel belagt i en bred litteratur allerede. Parallelt med statsveksten fra middelalderen av, skjer det en pasifisering av hverdagslivet. Allerede i samtiden ble det å bekjempe volden mellom innbyggerne, oppfattet som en hovedoppgave for staten, og ved inngangen til moderne tid etableres det en bred teoretisk diskusjon om forholdet mellom stat og samfunn og mellom makt og vold: Bodin, Hobbes, Locke og Montesquieu leverer sentrale bidrag. Dette vil dermed være studiens andre nivå: En historisk diskusjon av tenkningen og talen om vold, fra disse tidlige teoretikerne til 1900-tallets – til Elias, Foucault, Girard og andre. Men denne diskusjonen skal ikke begrenses til den idehistoriske kanon: Det grunnleggende kulturhistoriske anliggendet vil være å studere hvordan folk gjennom historien har tenkt om volden og gitt form til sine erfaringer med den. En foreløpig hovedtese her vil være at volden ikke er noe historisk gitt, men en kulturell konstruksjon: Som tankekategori skapes den gjennom periodens begreps- og kulturhistorie.

Sentral i så måte blir også den «store» kulturhistorien, om litteratur, musikk og kunst. Erfaringen av volden som en ting i seg selv og som destruktiv er noe som utvikles – fra Rabelais via Shakespeare til Brett Easton Ellis, fra renessansens lystige musikalske slagscener til Arnold Schönbergs En overlevende fra Warszawa og fra 1400-tallets malerier av uanfektete martyrer til Francis Bacons forvridde og forpinte menneskekropper.

Det særegne ved denne boken vil være ambisjonen om å se på sammenhengen mellom disse nivåene, mellom voldskriminaliteten og teateret, mellom knivstikking, kunst og konsertsal. Slik vil det forhåpentligvis kunne sies noe om hvordan vår kultur på helt grunnleggende måter er tuftet på historiske forestillinger om vold både som smertefull erfaring, som sivilisasjonens motsats – og som estetikk.

4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske minoriteter

Flerkulturelle demokratier og politisk integrasjon i storbyer En komparativ studie

Bemanning: Forsker Jon Rogstad
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 415.03

Prosjektbeskrivelse

Hva forklarer variasjonen mellom ulike etniske grupper når det gjelder politisk deltakelse og tillit til lokale politiske institusjoner? Problemstillingen vil besvares gjennom å studere: a) variasjoner mellom ulike etniske grupper, b) hvilke institusjonelle føringer de opererer innenfor, og c) i hvilken grad deres organisasjoner er en kanal for innflytelse.

Teoretisk vil studien nyttiggjøre demokratiteori: En *aggregativ* demokrati-forståelse som peker på at lav deltakelse blant en gruppe resulterer i at deres interesser ikke blir like godt ivaretatt som andre gruppers. En *deltakermodell*, hvor deltakelse i seg selv anses om et gode. Og en *deliberativ* modell som aktualiserer forutsetninger for at samfunnsborgere skal inngå i debatten. Gjennom et bredt europeisk nettverk legges det opp til et komparativt design hvor fire etniske grupper i 11 europeiske byer studeres.

Det empiriske materialet vil være kvantitativt og kvalitativt. Det skal gjennomføres en felles survey-undersøkelse blant etniske minoriteter i alle landene som inngår i et europeisk nettverk. I tillegg legges det opp til kartlegging av den politiske mulighetsstrukturen, samt kvalitative intervjuer med utvalgte informanter. Den norske delen er lagt til ISF, og vil inngå i det tverrfaglige miljøet. Særlig relevant er instituttets SIP-midler på området «Internasjonalisering, migrasjon og medborgerskap i flerkulturelle samfunn».

Hovedmålet i prosjektet er å forstå hvilke forhold som hemmer, og hvilke som eventuelt fremmer at nye grupper bruker sine rettigheter til å delta i sentrale beslutningsprosesser. Siktemålet er å identifisere betydningen av den politiske mulighetsstrukturen på den ene siden, og individuell variasjon på den andre for å forklare variasjoner i deltakelsen. I tillegg skal studien brukes til å gi bedre forståelse av hvordan etablerte majoritetsinstitusjoner fungerer når de settes under press fordi nye grupper kommer inn i samfunnet. På den måten kan studien samtidig brukes til å utfordre forutsetninger som legges til grunn i generelle teorier om demokratiet.

Integrering og byråkrati. Forvaltning, kunnskap og makt i den flerkulturelle byen.

Bemanning: Forsker Anniken Hagelund

Tidsplan: 2003–2006

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 415.05

Prosjektbeskrivelse

Når det flerkulturelle samfunn og etniske relasjoner står på dagsorden, fremstår kultur og kulturelt mangfold som objekt for politikk og styring, og integrering har blitt selve kjernebegrepet i myndighetenes tilnærming til denne

problematikken. Prosjektet er en studie av lokale integreringsbyråkratier, nærmere bestemt av lokal politikk og forvaltning rettet inn mot å tilrettelegge for og regulere kulturell forskjellighet og integrering av etniske minoriteter i en flerkulturell norsk by. Slike lokale integreringsbyråkratier kan forstås som et felt for meningsdannelse og fortolkning i skjæringspunktet mellom policy og praktiske problemer. Utgangspunktet er at aktørene i dette feltet stadig stilles overfor ubehagelige valg og dilemmaer hvor respekten for kulturell forskjellighet kan stå i konflikt med behovet for felles verdier og målet om like muligheter for alle. Målet er å studere hvordan lokale byråkratier og kommunale medarbeidere forholder seg til de dilemmaer, begrensninger og muligheter som tilgjengelig kunnskap, moralske forestillinger, politikk, budsjett, retningslinjer og arbeidsoppgaver stiller dem overfor. Med utgangspunkt i et begrep om diskursive repertoarer tilstreber prosjektet å bringe innsikter om språkets virkelighetskonstituerende kapasiteter inn i en studie av spesifikke praksisfelt.

Innvandringens velferdspolitiske konsekvenser - kunnskapsstatus for nordisk velferdsforskning

Bemanning: Forskningsleder Grete Brochmann
 Forsker Anniken Hagelund
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 415.06

Prosjektbeskrivelse

Feltene for velferdsforskning og migrasjonsforskning inneholder en rekke overlappede temaer og problemstillinger. Allikevel har de nære forbindelsene mellom de to forskningsfeltene i liten grad blitt gjort eksplisitt. Dette prosjektet sikter mot å skape bedre oversikt over eksisterende kunnskap i skjæringspunktet mellom velferdsforskning og forskning om internasjonal migrasjon og etniske relasjoner i Norden. Med utgangspunkt i en slik kunnskaps- og miljøstatus vil vi diskutere sentrale temaer, problemstillinger og perspektiver for ny nordisk forskning om innvandring og velferd. Kunnskapsstatusen vil dekke perioden fra 1995 til i dag.

Øvelser i grensesetting - Asylpolitiske virkemidler 1994 - 2003

Bemanning: Forsker Jan-Paul Brekke
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
Prosjekt nr. 415.07

Prosjektbeskrivelse

De siste ti årene har det vært store variasjoner i hvor mange asylsøkere som har kommet til de nordiske landene. Svingningene utgjør store politiske og administrative utfordringer for myndighetene. I tillegg til variasjonene fra år til år har det vært store forskjeller mellom landene. I 1999 tok Norge, Sverige og Danmark i mot like mange søknader. Bare tre år senere var de danske tallene halvert, de norske nær doblet og de svenske firedoblet. Denne studien søker etter årsakene til de kraftige variasjonene. Hvor mye betyr utformingen av de nasjonale kontrollregimene?

Det er med andre ord virkningene av de tre nasjonale asylregimene og samspillet mellom dem som studeres. Det er to hovedspørsmål som skal forfølges. 1. Hva er relasjonen mellom endringer kontrollregimene og antallet asylsøknader i de nordiske landene? 2. Hvordan påvirker ett lands håndtering av asylfeltet tilstrømmingen til de andre?

Veiledning i egevaluering av helhetlig introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger

Bemanning: Forsker Hilde Lidén
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Oslo kommune/Bydel Furuset
Prosjekt nr. 415.08

Prosjektbeskrivelse

Den eksterne veiledningen av bydelens egevaluering vil ha to formål:

- 1) Utforme design for internevaluering i dialog med prosjektledelsen og bistå gjennomføringen av evalueringen. Et delmål er å skriftliggjøre gode rutiner og arbeidsmetoder både for videreføring av prosjektet og for formidlingsformål.
- 2) Utarbeide metode og verktøy for egevaluering som har overføringsverdi til andre kommuner.

Arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn – forhandlinger om kjønn og etnisitet

Bemanning: Stipendiat Anja Bredal
Tidsplan: 1999–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
 Institutt for samfunnsforskning
Prosjekt nr. 415.40

Prosjektbeskrivelse

Studien fokuserer på tre hovedspørsmål:

- Hvordan praktiseres arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn, og hvilke endringer i etniske relasjoner og kjønns relasjoner kan vi spore?
- Hvilken sammenheng er det mellom ulike integrasjonsstrategier hos minoritetene og denne giftepraksisen?
- Hva kan forhandlinger og konflikt rundt ekteskap si oss om de unges identitetsarbeid i skjæringspunktet mellom individualisme og kollektivism?

En sentral tese er at ekteskapsinngåelsen kan innebære både større grad av forhandlinger og sterkere konflikt enn det som er vanlig i foreldrenes hjemland. Data vil først og fremst innhentes på individ- og familienivå, men betydningen av forhandlinger på et mer diskursivt nivå trekkes inn både i intervjuene og analysen. Det empiriske grunnlaget vil være kvalitative intervju med unge innvandrere og foreldre.

Norsk innvandrerhistorie

Bemanning: Forskningsleder Grete Brochmann

Tidsplan: 1998–2003

Finansiering: Fritt Ord

Prosjekt nr. 415.41

Prosjektbeskrivelse

ISFs bidrag inngår i et større historieverk om innvandring til Norge fra år 900 til år 2000. Grete Brochmann har beskrevet perioden fra 1975 til 2000.

Prosjektet beskriver innvandringens sammensetning og omfang, samt variasjoner i dette. Hvilke typer innvandrere har kommet i ulike perioder gjennom de siste 30 årene, og hvilke fluktuasjoner kan vi spore når det gjelder omfang?

Videre beskriver og analyserer prosjektet utviklingen av norsk innvandringspolitikk i samme periode, både når det gjelder kontrollpolitikk (innvandringsregulering) og integrasjonspolitik; tiltak som tar sikte på å lette tilpassningsprosessen mellom majoritetsbefolkningen og innvandrere. Endrete rammebetingelsene for nasjonal politikks utvikling i lys av økende internasjonalisering og Norges forhold til EU vil i denne sammenhengen analyseres særskilt.

Levekår blant innvandrere i Norge blir også behandlet. Hvordan har levekårene utviklet seg over tid for de ulike gruppene blant innvandrerne, og hvordan kan disse levekårene forstås i forhold til samfunnsutviklingen for øvrig? Prosjektet administreres fra Historisk institutt, Universitetet i Oslo.

Det viktigste arbeidet

Hallvard Tjelmeland og Grete Brochmann 2003, *I globaliseringens tid, 1940–2000*. Bind 3 av *Norsk innvandringshistorie*. Oslo: Pax.

While we are Waiting - Uncertainty and Empowerment among Asylum-seekers in Sweden

Bemanning: Forsker Jan-Paul Brekke
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: ESF/Stockholm
Prosjekt nr. 415.49

Prosjektbeskrivelse

Hvordan opplever asylsøkere perioden der de venter på en avgjørelse? Hvilken betydning har den første tiden for den senere integrasjon? Disse spørsmålene danner utgangspunkt for denne studien som er en del av det Europeiske Sosialfondets EQUAL-program. Det overordnede målet med programmet er å skaffe alle grupper lik tilgang til arbeidsmarkedet i EU-landene. En gruppe som er utsatt er asylsøkere. På veien mot en felles EU-politikk for hvordan mottak og kvalifisering av asylsøkere skal håndteres, gjennomføres det en rekke forsøksordninger i medlemslandene. Studien er knyttet til fire såkalte utviklingspartnerskap i Sverige. En sentral samarbeidspartner er Røde Kors senter for traumatiserte flyktninger i Stockholm og psykiateren Rudi Firnhaber. Mens man her vil studere ventingens psykologi, vil denne studien belyse det samme fenomenet fra et sosiologisk ståsted.

Innenfor denne projektrammen vil det gjennomføres et titalls kvalitative intervjuer ved tre av de fire utviklingspartnerskapene i Sverige.

I bunn ligger en teoretisk diskusjon med innslag fra sosiologi, psykologi og filosofi. Det sentrale temaet er koplingen mellom tidsopplevelse, selv og handling. Stikkord er ontologisk trygghet, opplevelse av sammenheng, identitet, liminalitet, subjektiv tid, prosjekt og utkast.

Forskerens startpunkt for undersøkelsen er usikkerheten som flyktninger i Norge med midlertidig beskyttelse opplevde på midten av 1990-tallet. Her satset myndighetene på at flyktningene skulle integreres men samtidig være klare for å vende hjem hvis det ble mulig. Dette splittede fremtidsbildet ga særegne tilpasninger, noe det også vil bli fokusert på i denne studien.

De viktigste arbeidene

Jan-Paul Brekke 2001, *Velkommen og farvel. Midlertidig beskyttelse for flyktninger i Norge*.

Unipax: Oslo.

Jan-Paul Brekke 2002, *Kosovo – Norge, tur og retur. Midlertidig opphold for kosovoflyktninger*. ISF-rapport: 2002:8. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Jan-Paul Brekke 2003, «Photography as tool in social research. A Note on methodology». ISF paper 2003:11.

Kön, heders- og æresforestillinger i de nordiske länderna från tidlig medeltid till nutid – i relation till dagens hedersmord

Bemanning: Forsker Erling Sandmo
 Forsker Tordis Borchgrevink
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: NOR-FA
Prosjekt nr. 415.84

Prosjektbeskrivelse

Forestillinger om heder og ære har hatt grunnleggende betydning i menneskers liv i de nordiske landene i eldre tid. Æren var en personlig kapital som kunne økes eller svekkes. Æresforestillingene var kulturelt tvingende koder som ingen kunne stille seg utenfor uten ødeleggende følger. Dagens æresdrap, som vekker så stor oppmerksomhet, har funnet sted midt i det moderne samfunnet og i sterk kontrast til de dominerende tankestrukturene om likestilling mellom kjønnene og om individenes rett til selv å bestemme over sin seksualitet og sin personlige frihet. Men kodene om heder og ære kan synes å virke på samme tvingende måte som før, med de samme skjebnesvangre konsekvenser både for dem som utfører gjerningen, for dem som rammes og for hele familier og samfunn. I dette nettverket forsøker vi å tydeliggjøre likheter og forskjeller mellom datidens og nåtidens kulturelle koder, samt å følge æreskulturens historie frem til i dag. Sentralt i arbeidet står den æresrelaterte volden som retter seg mot kvinner.

Strategisk instituttprogram: Internasjonalisering, migrasjon og medborgerskap

Bemanning: Forskningsleder Grete Brochmann
 Forsker Marianne Røed
 Forsker Erling Sandmo
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 418.26

Prosjektbeskrivelse

Hovedmålet med prosjektet er å skape økt innsikt i forholdet mellom økonomisk og kulturell internasjonalisering, internasjonal migrasjon og betingelser

for flerkulturelle samfunn. Dette kan presiseres til tre overordnede problemstillinger:

- Betydningen av internasjonalisering eller overnasjonal regionalisering for moderne velferdsstaters muligheter til å føre en autonom innvandringspolitikk.
- Virkningene av internasjonal migrasjon på de etablerte demokratiske institusjoner i disse landene, og forutsetningene for medborgerskap
- Hvilke signifikante kompromisser som er nødvendig i forholdet mellom majoritet og minoritet for å få flerkulturelle samfunn til å fungere etter intensjonene.

De viktigste arbeidene

Grete Brochmann 2003 «Arbeidsinnvandring og velferdsstatsdilemmaer i en europeisk kontekst.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (2):265–271.

Grete Brochmann 2003 «Welfare state, integration and legitimacy of the majority. The case of Norway.» I: Jeroen Doomernik and H. Knippenberg (red.) *Migration and immigrants. Between policy and reality. A volume in honor of Hans van Amersfoort*. Amsterdam: Aksant Academic publishers.

Internasjonalisering av nasjonalstaten gjennom ikke-kristen religiøsitet

Bemanning: Forsker Tordis Borchgrevink

Tidsplan: 2002–2004

Finansiering: Norges forskningsråd

Prosjekt nr. 415.48

Prosjektbeskrivelse

Prosjektets hovedmål er å bidra til det strategiske instituttprogrammet *Internasjonalisering, migrasjon og medborgerskap i det flerkulturelle samfunnet* ved ISF, med analyser av forholdene mellom konflikt og konsensus i møter mellom majoritet og minoriteter på religionsområdet.

Ved overgangen til et flerkulturelt samfunn blir etablerte nasjonalstatlige institusjoner satt under press fra to kanter: Fra den ene siden innvandreres krav til inklusjon, rettferdighet og lik behandling som individer. På den andre siden minoritetenes krav til særbehandling på gruppespesifikke premisser. Begge krav er forankret i et internasjonalt anerkjent system av rettigheter. Prosjektet vil analysere majoritetens demokratiske rett til å definere premissene for religionsundervisning i skolen, satt opp mot minoriteters rettigheter til å praktisere sin religion. Hvordan oppfatter ikke-kristne medborgere at de folkevalgte i lovs form fremmer en religiøs definisjon av nasjonal identitet? Hva gjør dette med muligheten for å skape norske og europeiske muslimer? Hvordan har andre land, uten statskirke, håndtert tros mangfold i skolen? Religionsfrihet gjelder ikke bare forholdet mellom trossystemer, men også forholdet mellom individ og grupperettigheter. Konflikten mellom disse rettighets-

nivåene blir i våre samfunn tydeligst i forhold til kjønn. Det er i flerkulturelle liberale stater et anspent forhold mellom kvinners sivile rettigheter og religiøst basert familierett. Sett fra storsamfunnets side er spørsmålet hvor grensen går for legitime offentlige inngrep i minoriteters livsverden. Når er det riktig å beskytte individet mot gruppen? Hvor går grensen for majoritetens toleranse i forhold til minoriteters rett til å opprettholde seg selv?

Prosjektet vil analysere flerkulturelle utviklingsprosesser i Norge med utgangspunkt i de to empiriske feltene religionsundervisning og kjønn. Erfaringer fra sekulære, integrasjonsorienterte stater, vil bli brukt som kontrast og analytisk klangbunn i analysene, som i norsk sammenheng vil ha karakter av følgeforskning. Det dreier seg om pågående prosesser, som krever et fleksibelt metodologisk opplegg, basert på intervjuer, dokumentstudier og analyser av sekundærdata.

Teoretisk er prosjektet orientert mot ulike fagområder som juss/menneskerettigheter, teologi, historie og sosialantropologi. Forskergruppen på ISF som er involvert i det strategiske instituttprogrammet, er i seg selv tverrfaglig, og utgjør et viktig fagmiljø i det daglige arbeidet.

4.6 Makt- og demokratiutredningen

Makt- og demokratiutredningen 1998–2003 ble besluttet opprettet ved et vedtak i Stortinget 11. desember 1997. Utredningen ble offisielt fullført med en sluttkonferanse 26. august 2003.

Hovedtema for Makt- og demokratiutredningen var vilkårene for det norske folkestyret og hvordan de har endret seg. Globalisering av økonomien, nye rammebetingelser i internasjonal politikk, samt kulturelle endringer stiller demokratiet overfor nye utfordringer. Utredningen har gått spesielt inn på styringsevnen i norske politiske organer i lys av globaliseringens virkninger. Den har også sett på forhold i hverdagssamfunnet i et maktperspektiv, på likestillingsprosesser, etniske identiteter og makt knyttet til informasjon og kommunikasjon. Endelig har den gått inn på medbestemmelse i arbeids- og næringsliv, på profesjonenes makt og diskutert virkningen av endringer i eierforholdene i næringslivet.

Makt- og demokratiutredningen var organisert i et større forskernettverk. Ved siden av Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo, var ISF det største fagmiljøet. Forskningen som ble utført ved Institutt for samfunnsforskning hadde tyngdepunkt i arbeidsliv og næringsliv, men kulturelle forhold og forhold i det sivile samfunn hadde også en betydelig vekt.

I løpet av fem år har 28 fast ansatte og tilknyttede forskere ved ISF vært involvert. De har medvirket som forfattere og/eller redaktører av 14 bøker, mer enn 50 bok- og tidsskriftartikler og 10 rapporter. Forskerne har i tillegg

deltatt i produksjonen av en rekke foredrag og papers samt en stor mengde kronikker, debatter og intervjuer i presse og kringkasting.

Nedenfor omtales de prosjektområdene som var i arbeid i 2003. De delene av ISF bidrag til Makt- og demokratiutredningen som er avsluttet tidligere, omfatter arbeider om norske eliter, innvandring i et maktperspektiv, samt betydningen av kjønn i arbeidslivet. Alle disse ble rapportert i egne bøker, som er omtalt i årsmeldingen for 2002.

Sammenfattende arbeider

Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad og Per Selle 2003, *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen (1998-2003)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad, Siri Meyer, Per Selle og Hege Skjeie 2003, *Makt og demokrati. Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen*. Norges offentlige utredninger 2003:19 Oslo: Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Fredrik Engelstad 2003, «Makt i det norske samfunnet». I: Lise Kjølørød og Ivar Frønes (red.), *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Demokrati og medbestemmelse i arbeidslivet

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad
Vitenskapelig assistent Jørgen Svalund
Forsker Inger Marie Hagen
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
Prosjekt nr. 418.08

Prosjektbeskrivelse

Fra starten på 1980-tallet og frem til i dag har debatter knytter til bedriftsdemokrati stilnet hen. Samtidig har den normative begrunnelsen for arbeidstakeres medbestemmelse i arbeidslivet beveget seg fra demokratisering og medbestemmelse som et gode i seg selv, til medbestemmelse ut fra effektivitetshensyn. På samme tid som effektivitetshensyn har fått en mer fremtredende plass i arbeidslivsforskning og reformarbeid, har enkelte arbeidstakeres kompetanse og makt i forhold til arbeidsgiverne økt. Arbeidstakere kan påvirke reguleringen av arbeidslivet og eget arbeid gjennom fire ulike roller: som velger, eier, kunde/forbruker og ansatt. Gjennom disse fire rollene utpensles rammevilkår og samhandling i arbeidslivet. For å kunne forstå og vurdere arbeidstakeres autonomi, makt og innflytelse i arbeidslivet beskriver vi viktige endringer i arbeidslivet de siste tyve årene. På bakgrunn av det ovennevnte analyseres endringer i arbeidstakeres makt og innflytelse generelt. Endringer i, og former for, konfliktforhold blant arbeidstakere analyseres. Som en del av dette studeres forholdet mellom ledere og underordnede, og ledernes makt og

innflytelse som arbeidstakere. Det foretas en egen analyse av medeierskap i egen arbeidsplass.

De viktigste arbeidene

Fredrik Engelstad, Inger Marie Hagen, Jørgen Svalund og Aagoth Elise Storvik 2003, *Makt og demokrati i arbeidslivet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Jørgen Svalund 2003, «Organisering, autonomi og arbeidstempo.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):87–94.

Inger Marie Hagen 2002, «Ansattes styrerepresentanter.» *Søkelys på arbeidsmarkedet*. 19 (1):67–75.

Fredrik Engelstad 2001, «Hjernekraft får gjerne makt. Kunnskap og makt i arbeidslivet.» *Søkelys på arbeidsmarkedet*. 18 (1):111–118,

Likestillingspolitikk og kjønnsretorikk

Bemanning: Forsker Mari Teigen
 Professor Hege Skjeie
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
Prosjekt nr. 418.09

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet tar utgangspunkt i statsfeminismen som politisk styringsprosjekt. Med data fra makutredningens elitesurvey undersøkes statsfeminismens gjennomslagskraft som sk stort kompromiss – «det kjønnspolitiske kompromisset» – et kompromiss på linje med andre velkjente elite-kompromisser i norsk politikk, for eksempel det inntektspolitiske, det distriktspolitiske eller det sikkerhetspolitiske kompromisset. Dette diskuteres med grunnlag i en serie spørsmål i elitesurveyen som alle tar opp sentrale ideer/målsettinger/ tiltak i den offentlige likestillingspolitikken, der intervjupersonene skal markere grader av tilslutning til / motstand mot slike ideer/ målsettinger/ tiltak.

De viktigste arbeidene

Hege Skjeie og Mari Teigen 2003, *Menn imellom. Mannsdominans og likestillingspolitikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Mari Teigen 2002, «Mannsdominans og likestillingsentusiasme» I: Trygve Gulbrandsen, Fredrik Engelstad, Trond Beldo Klausen, Hege Skjeie, Mari Teigen og Øyvind Østerud, *Norske makteliter*, kapittel 6, s. 123–143. Oslo 2002: Gyldendal Akademisk.

Frivillig sektor i det sosialdemokratiske regime

Bemanning: Forsker Karl Henrik Sivesind
 Professor Per Selle
Tidsplan: 2002–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
 Institutt for samfunnsforskning
Prosjekt nr. 418.11

Prosjektbeskrivelse

Frivillig sektor i det norske samfunnet blir studert i komparativt og historisk perspektiv. Norge betraktes som et av landene i et sosialdemokratisk regime, sammen med andre nordiske land. De viktigste spørsmålene dreier seg om hva som kjennetegner frivillig sektors størrelse, sammensetning og samfunnsmessige betydning i disse Norge og Norden, sammenlignet med EU-land og USA, og hvilke endringer foregår.

De viktigste arbeidene

Karl Henrik Sivesind, Håkon Lorentzen, Per Selle og Dag Wollebæk 2002, *The Voluntary Sector in Norway – Composition, Changes, and Causes*. ISF-rapport 2002:2.
Karl Henrik Sivesind 2002, «Sysselsetting i frivillig sektor.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 19 (2):147–156.

Makt i næringslivet

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad
 Forsker Trygve Gulbrandsen
 Vitenskapelig assistent Espen Ekberg
 Stipendiat Jon Vatnaland
Tidsplan: 2002–2003
Finansiering: Norges forskningsråd
Prosjekt nr. 418.12

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet sikter mot å beskrive maktforholdet i næringslivet - i selskaper og markeder og i forholdet mellom politikk, forvaltning og offentlig sektor.

Prosjektet utfolder seg langs fire hovedlinjer. For det første drøftes en mer generell forståelse av sammenhengen mellom makt og markeder. Makt blir ikke forstått som avvik fra markeders ideelle funksjonsmåte, men som noe som er nødvendig for å få markeder til å fungere. For det andre blir eliten i næringslivet kartlagt og sammenlignet med andre norske eliter. Dette danner også grunnlag for forståelsen av maktfordelingen i næringslivet slik den er nedfelt i eierroller, styremedlemskap og uformelle nettverksdannelser. For det tredje opparbeides det dypere forståelse av maktutøvelse i næringslivet gjen-

nom detaljerte studier av fusjonsprosesser i finanssektoren. I løpet av 1990-årene var dette en særlig turbulent sektor. Disse prosessene blir sett i kontrast til oljesektoren, som er et eksempel på vellykket nasjonal styring. For det fjerde diskuteres problemer knyttet til nasjonalt eierskap og statlig eierskap i norsk økonomi. Et grunnleggende dilemma blir drøftet: Statlig eierskap byr på en rekke problemer i en liberalisert økonomi, men ser likevel ut til å være en forutsetning for å opprettholde nasjonalt eierskap i noen nøkkelnæringer i Norge.

De viktigste arbeidene

Fredrik Engelstad, Espen Ekberg, Trygve Gulbrandsen og Jon Vatnaland 2003, *Næringslivet mellom marked og politikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Maiken Ims og Fredrik Engelstad (red.) 2003, *Olje og makt*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 56. Oslo: Makt- og demokratiutredningen.

Espen Ekberg og Jon Vatnaland 2003, *Strukturendringer i norsk finanssektor. Fragmentering, makt og styringsavmakt i skjæringspunktet mellom næringsliv og politikk*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 72. Oslo: Makt- og demokratiutredningen.

Fredrik Engelstad 1999, «Makt, styring og eierskap.» *Sosiologi i dag* 24:3–32.

Møtet med velferdsstatens institusjoner

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad
 Vitenskapelig assistent Irene Andreassen
 Forsker Frode Berglund
 Vitenskapelig assistent Monica Skjøld Johansen
Tidsplan: 2002–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
 Institutt for samfunnsforskning
Prosjekt nr. 418.13

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet beskriver hvordan alder og helse er relatert til politisk deltakelse og figurerer i tema for valgkampen. Videre hvordan aktiv bruk av helsetjenester varierer med alder.

I møtet med velferdsstatens institusjoner stilles den enkelte borger overfor profesjonell ekspertise, de som «vet best». Det kan innskrenke opplevelsen av egen kompetanse og handlefrihet. Dette temaet er en viktig del av Medborgersundersøkelsen 2001, som ble satt i gang av Makt- og demokratiutredningen. Prosjektet fokuserer på befolkningens møte med helsevesenet som pasienter, med skoleverket som foreldre, og med arbeidskontor og sosialkontor som brukere. Alder viser seg å være en viktig dimensjon når det gjelder å forklare ulikheter av oppfatninger om møtet med velferdsstaten. På dette grunnlaget er det også gjort spesielle undersøkelser av eldre som velgere og av temaet «eldre og helse» som ledetråd i valgkampene siden 1985.

De viktigste arbeidene

- Svein Olav Daatland, Frode Berglund, Irene Andreassen og Monica Skjöld Johansen 2003, *Eldre og helse først. Alder, makt og ressurser*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 74.
- Irene Andreassen og Monica Skjöld Johansen 2003, «Møtet med arbeidsmarkedsetaten.» *Søke-lys på arbeidsmarkedet* 20 (1):53–60.
- Irene Andreassen og Monica Skjöld Johansen 2002, *Møtet med velferdsstatens institusjoner. En studie av det demokratiske likhetsidealet – illustrert ved det norske helse- og skolevesenet*. Hovedoppgave i sosiologi. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Makt, retorikk og estetikk

- Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad
 Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
 Institutt for samfunnsforskning

Prosjektbeskrivelse

I de siste tiårene er har den makten som ligger i språk og kommunikasjon blitt tillagt økende vekt. Forfattere som Pierre Bourdieu og Michel Foucault har lansert egne teorier som har fått betydelig oppmerksomhet. Men til en viss grad kan disse teoriene betraktes som en overbygning over egne empiriske eksempler, mens de ikke er så fruktbare for videre forskning. Prosjektet har som ambisjon å videreutvikle og presisere eksisterende teorier om estetikk og makt, både gjennom begrepsdrøfting og ved empiriske studier. I de empiriske analysene legges hovedvekten på litterære verker og konstitueringen av litteraturhistorie som disiplin.

De viktigste arbeidene

- Fredrik Engelstad 2003, «National literature, collective identity and political power. The emergence of a national literature in Germany and Norway.» I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research* 21.
- Fredrik Engelstad 2003 «Hegemoni - makt, dominans og kultur.» I: Gunnar Liestøl, Bjarne Skov og Ove Solum (red.) *Mellom mediene*. Oslo: UniPub.
- Fredrik Engelstad 2003, «Makt, kommunikasjon, retorikk.» I: Øivind Andersen og Kjell Lars Berge (red.) *Retorikkens relevans. Sakprosa nr. 9*. Oslo: Norsk sakprosa og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening.
- Fredrik Engelstad 2001, «Expressive forms as generators, transmitters, and transformers of social power.» I: Neil J. Smelser & Paul B. Baltes (red.), *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*. 8 Amsterdam: Elsevier:5186–5192,

Forhandlingssystemet

Bemanning: Forsker Erling Barth
 Professor Kalle Moene
Tidsplan: 2002–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
Prosjekt nr. 418.14

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har som formål å undersøke lønns- og forhandlingssystemene i Norden. Et hovedspørsmål er hvorfor de skandinaviske landene har en slik egalitær lønnsfordeling. I forlengelsen av dette kan følgende spørsmål stilles: Hvilken rolle spiller markeder og politiske institusjoner for fordelingen av inntekt og graden av fattigdom? Kan den skandinaviske samfunnsmodellen vare ved? Er ordningene som gir små inntektsforskjeller, stabile overfor økt globalisering og internasjonal harmonisering?

De viktigste arbeidene

Erling Barth, Kalle Moene og Michael Wallerstein 2003, *Likhet under press. Utfordringer for den skandinaviske fordelingsmodellen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Erling Barth 2003, «Gendered pay and collective bargaining in Europe.» I: Jon Erik Dølvik og Fredrik Engelstad (red.) *National regimes of collective bargaining in transformation. Nordic trends in a comparative perspective*. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998–2003.

Lederlønninger

Bemanning: Forsker Harald Dale-Olsen
Tidsplan: 2003
Finansiering: Institutt for samfunnsforskning
Prosjekt nr. 418.15

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer sammenhenger mellom konsernsjefsavlønning og forhold knyttet til konsernets drift (herunder særlig resultatvariabler). Prosjektet tar utgangspunkt i data for utvalgte selskap registrert ved Oslo Børs i perioden 1997-2001.

De viktigste arbeidene

Harald Dale-Olsen 2003, «Topplønninger i det norske arbeidsliv. Hvordan er de relatert til prestasjon?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):61–72.

Harald Dale-Olsen 2003, «Avlønning på toppen av arbeidslivet.» *Økonomisk forum* 59 (9).

Ungdom og makt

Bemanning: Instituttleder Fredrik Engelstad
Stipendiat Guro Ødegård
Tidsplan: 2001–2003
Finansiering: Makt- og demokratiutredningen
Prosjekt nr. 418.16

Prosjektbeskrivelse

Når det gjelder påvirkningen av samfunnets kulturelle uttrykk, har ungdom antakelig mer makt i dag enn noen gang før. De er en attraktiv målgruppe for annonsører, medier og moteskapere. Ungdom behersker også ny teknologi med en større selvfølge enn eldre generasjoner. Samtidig er det mange tegn på at ungdom i økende grad blir politisk marginal. Hevdvunne ungdomsorganisasjoner sliter med rekruttering, og valgdeltakelsen er lavest i de yngste aldersgruppene. Til en viss grad skyldes dette at ungdoms deltakelse tar andre veier, mer mot ad hoc-organisering, mindre mot etablerte kanaler. Formålet med prosjektet er å gi et helhetlig bilde av ungdoms motsetningsfylte situasjon, som mektige på noen områder og avmektige på andre, på vei inn i det etablerte samfunnet.

De viktigste arbeidene

Fredrik Engelstad og Guro Ødegård (red.) 2003, *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Konferanserapport 2001, *Ungdom og makt*. Makt- og demokratiutredningen 1998–2003. Rapportserien nr. 30. Oslo: Unipub forlag.

Tilknytning til universitetene

Tradisjonelt har Institutt for samfunnsforskning hatt god kontakt med samfunnsvitenskapelige miljøer ved universitetene, både gjennom forsknings-samarbeid og ved at instituttets forskere har gitt veiledning, undervisning eller hatt bistillinger.

Siden 1996 har forholdet til Universitetet i Oslo vært formalisert gjennom en samarbeidsavtale på institusjonsnivå, som favner om de eksisterende samarbeidsrelasjonene mellom de to institusjonene.

5.1 Bistillinger ved universiteter og høyskoler

Ni av ISFs ansatte forskere har i 2003 hatt vitenskapelige II-stillinger:

- Erling Barth er ansatt som professor II ved Institutt for økonomi, Universitetet i Tromsø.
- Grete Brochmann er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Fredrik Engelstad er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Bernard Enjolras er ansatt som førsteamanuensis II ved Norges Idrettshøgskole.
- Jon Rogstad har bistilling som vitenskapelig rådgiver ved Frischsenteret, Universitetet i Oslo.
- Ørnulf Seippel har bistilling som forsker ved TIK-senteret, Universitetet i Oslo.
- Rune Slagstad er ansatt som professor II ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo.
- Bernt Aardal er ansatt som professor II ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

5.2 Bistillinger ved ISF

ISF har også en bistillingsordning som går den andre veien:

- Hanne Marthe Narud er professor ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo, og er knyttet til ISF som redaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- Even Lange er professor ved Historisk institutt, Universitetet i Oslo, men er samtidig knyttet til ISF gjennom prosjektet Forbrukersamvirkets historie.
- Geir Høgsnes er professor og bestyrer ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo, og er knyttet til ISF som ansvarlig redaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- Arnlaug Leira er professor ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo, men er samtidig knyttet til ISF gjennom prosjektet «Velferdsstat og hverdagsliv».
- Jon Vatnaland er stipendiat ved Senter for studier av teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo, og var i 2003 tilknyttet ISF gjennom prosjektene «Makt i næringslivet» og «Forbrukersamvirkets historie».

5.3 Undervisning og sensorvirksomhet

Foruten den undervisning som gis av forskere med bistillinger ved universitetene, har oppgavene ved universiteter og høyskoler fordelt seg som følger i 2003:

Undervisning: 11 forskere har undervist på høyskoler/universiteter eller andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Sensorarbeid: 19 forskere har hatt sensorarbeid.

Veiledning av studenter: 15 forskere har stått for veiledning av til sammen 18 hovedfagstudenter.

Veiledning av doktorgradstudenter: 10 forskere har stått for veiledning av 24 doktorgradstudenter.

5.4 Bedømmelseskomitéer

En rekke av instituttets forskere har sittet i bedømmelseskomitéer ved universiteter og andre institusjoner som vurderer kompetanse etter de samme kriteriene som universitetene:

Bente Abrahamsen

- har sittet i bedømmelseskomité for kompetansevurdering ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

Tordis Borchgrevink

- har sittet i doktorgradskomit  ved Sosiologisk institutt og IMER-programmet, Universitetet i Bergen.

Grete Brochmann

- har vært administrator for bedømmelseskomité for doktorgrad ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Anne Lise Ellingsæter

- har sittet i bedømmelseskomité for stipendiatstilling ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU.
- har sittet i bedømmelseskomité for professorat ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU.
- har sittet i bedømmelseskomité for doktorgrad ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Fredrik Engelstad

- har vært medlem av dr. philos.-komité ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Hilde Lidén

- har sittet i doktorgradskomit  ved Institutt for Sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Jon Rogstad

- har sittet i bedømmelseskomité for kandidater til dr. gradsprogram på Universitetet i Oslo.

Erling Sandmo

- har sittet i doktorgradskomit  ved Historisk institutt, Universitetet i Bergen.
- har sittet i doktorgradskomit  ved Senter for tverrfaglige kulturstudier, NTNU.

Pål Schøne

- har sittet i doktorgradskomit  ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

Rune Slagstad

- har sittet i doktorgradskomiteé ved Institutt for filosofi, Universitetet i Tromsø.
- har sittet i doktorgradskomiteé ved Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo.
- har sittet i doktorgradskomiteé ved Danmarks Pedagogiske Universitetet, København.

Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid

6.1 Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere:

Barth, Erling: *Education and wage inequality in Europe*

Samarbeid med:

- The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA) Finland: Dr. Rita Asplund
- Centre for Economic Research and Environmental Strategy, (CERES) Greece: Professor Panos Tsakloglou
- Fondazione Eni Enrico Mattei, Italy: Professor Claudio Lucifora
- Universidade da Madeira, Portugal: Professor Pedro Telhado Pereira
- Université Panthéon-Assas (Paris 2) Equipe de Recherche sur le Marchés, l'Emploi et la Simulation (ERMES), France: Professor Ali Skalli
- Stockholm University Swedish Institute for Social Research (SOFI), Sweden: Professor Carl le Grand
- Institute of Education, United Kingdom: Professor Peter Dolton
- Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW), Germany: Professor Charlotte Lauer.

Barth, Erling: *NOS-S: Changes in wage structure and wage bargaining*

Samarbeid med:

- The Research Institute of the Finnish Economy, Finland: Dr. Rita Asplund
- Nationalekonomiska institutionen, Stockholms Universitet: Professor Mahmood Arai
- Nationaløkonomisk institutt, Universitetet i Århus: Professor Niels Westergaard Nielsen
- Faculty of Economics and Business Administration, University of Iceland: Thorolfur Matthiasson.

Ellingsæter, Anne Lise og Arnlaug Leira: *Velferdsstat og hverdagsliv. Kontinuitet og brudd.*

Samarbeid med:

- Arbetslivsinstituttet, Stockholm: Anita Nyberg
- Roskilde Universitetscenter: Thomas P. Boje
- STAKES, Helsinki: Heikki Hiilamo, Johanna Lammi-Taskula, Minna Salmi
- VATT, Turku Universitet: Anita Hataaja
- Aalborg Universitetscenter: Anette Borchorst.

Enjolras, Bernard: *Plural Economy and Socio-economic Regulation.*

Samarbeid med:

- CIRIEC Université de Liège (Belgia): Bernard Thiry
- Université de Rouen (Frankrike): Lionel Monnier
- Universidad de Valencia (Spania): Rafaël Chaves
- Université de Québec à Montréal (Canada): Marie Bouchard
- Universität Duisburg (Tyskland): Helmut Cox
- Katolieke Universiteit Brabant te Tilburg (Nederland): Peter Ruys
- Open University Milton Keynes (Storbritannia): Roger Spear.

Gullestad, Marianne: *Antroposprogrammet.*

Samarbeid med:

- Universitetet i Tromsø og Universitetet i Ngaoundéré, Kamerun: Professor Lisbet Holtedahl.

Gullestad, Marianne: *Loges et gardiens.*

Samarbeid med:

- L'IPRAUS, Paris: Professor Martine Segalen.

Gullestad, Marianne: *The Ethics of Life Writing*

Samarbeid med:

- University of Indiana, Bloomington: Professor Paul John Eakin.

Gullestad, Marianne: *Neo-Nationalism inside the EU: Anthropological Perspectives.*

Samarbeid med

- Universitetet i Wien: Professor Marcus Banks og Professor Andre Gingrich.

Lorentzen, Håkon: *Visions and Roles of Foundations in Europe.*

Samarbeid med:

- London School of Economics, Center for Civil Society Studies: Helmut Anheier.

Lorentzen, Håkon: *The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Project.*

Samarbeid med:

- Johns Hopkins University, Baltimore.

Rogstad, Jon og Grete Brochmann: *Flerkulturelle demokratier og politisk integrasjon i storbyer.*

Samarbeid med bl.a.:

- Uppsala Universitet: Bo Bengtsson
- Universiteit van Amsterdam: Meindert Fennema og Jean Tillie.

Røed Marianne: *Grenseløst for hvem? Skandinavisk kompetanseemigrasjon fra 1980 til 1997.*

Samarbeid med

- Universitetet i Århus: Peder J. Pedersen.
- Integrationsverket: Lena Schröder.

Saglie, Jo: *Partidemokrati i Norden.*

Samarbeid med

- Københavns Universitet: Karina Pedersen
- Dansk Dataarkiv: Bernhard Hansen.

Saglie, Jo: *Medias dekning av velferdsstaten. Del av det nordiske prosjektet Bilder av sosialt arbeid og socialpolitikk i media.*

Samarbeid med:

- Lunds universitet: Professor Hans Swärd
- Stockholms universitet: Professor Tommy Lundström
- Helsingfors universitet: Professor Helena Blomberg og forsker Christian Kroll.

Sandmo, Erling og Tordis Borchgrevink: *Kön, heders- och äresföreställningar i de nordiska länderna från tidigmedeltid till nutid - i relation til dagens hedersmord.*

Samarbeid med:

- Göteborgs Universitet: Audur Magnusdottir
- Helsinki Universitet: Seepo Aalto
- Lunds Universitet: Kenneth Johansson, Marie Lindstedt Cronberg, Eva Österberg og Borhanedin Yassin
- Statsarkivet i Stavanger: Hans Eyvind Næss

- Stockholm (frilans): Rasool Awla

Sejersted, Francis: *Industriledelse og samfunnsutvikling i de nordiske land 1880–1960*.

Samarbeid med:

- Handelshøyskolen i København: Peer Hull Kristensen m.fl.
- Universitetet i Helsinki: Susanna Fellman
- Lunds Universitet: Lars Berggren
- Aalborg Universitet: Michael Wagner m.fl.
- Uppsala Universitet: Lars Engwall
- Rokkan-senteret, Bergen: Haldor Byrkjeflot
- Universitetet i Oslo: Sissel Myklebust m.fl.

Sejersted, Francis: *Prosjekt 1905. Svensk-norske relasjoner i 200 år*.

Samarbeid med:

- Det europeiske universitetsinstitutt i Firenze: Bo Stråth og en gruppe svenske og norske historikere under ledelse av Stig Ekman og Øystein Sørensen.

Sivesind, Karl Henrik: *The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Project*.

Samarbeid med:

- Åbo Akademi, Finland: Voitto Helander
- The Johns Hopkins University, Baltimore: Lester Salamon m.fl.

Slagstad, Rune: *Dannelsens forvandlinger*.

Samarbeid med:

- Danmarks pedagogiske universitet: Ove Korsgaard.

Slagstad, Rune: *Prosjekt 1905. Svensk-norske relasjoner i 200 år*.

Samarbeid med:

- Det europeiske universitetsinstitutt i Firenze: Bo Stråth og en gruppe svenske og norske historikere under ledelse av Stig Ekman og Øystein Sørensen.

Teigen, Mari: *Politisk entydighet og sosial differensiering: En komparativ studie av skandinavisk statsfeminisme*

Samarbeid med:

- Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet: Lena Wängnerud.

Teigen, Mari og Ragnhild Steen Jensen: *Kvinner og eierskap*.

Samarbeid med bl.a.:

- Byggðastofnun, Island: Sigríður Elin Thordardóttir
- Forskningsinstitusjoner i Hellas, Island, Latvia, Norge og Sverige.
- Panteion University, Athen: Maria Stratigaki
- Verket för näringslivsutveckling, Stockholm: Kerstin Wenneberg
- University of Latvia, Riga: Linda Ziverte

Theien, Iselin: *Organised Consumers in Twentieth-Century Europe*.

Workshop ved St Hilda's College, Oxford University.

Samarbeid med:

- Birmingham University: Dr. Matthew Hilton
- UCL: Dr. Mary Hilson
- Bristol University: Dr. Lawrence Black
- Essex University: Dr. Peter Gurney
- Brighton University: Dr. Lesley Whitworth
- Harvard University: Dr. Gunnar Trumbull.

Aardal, Bernt: *The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)*.

Samarbeid med:

- Forskningsinstitusjoner i mer enn 50 land i Afrika, Amerika, Asia og Europa.

6.2 Forskeropphold ved utenlandske institusjoner

Følgende forskere har i 2003 hatt opphold ved utenlandske institusjoner:

- Marianne Gullestad har vært invitert «Guest of the Rector» ved The Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS), fra 1. mars til 29. april 2003.
- Marianne Gullestad har vært gjesteforsker ved CIESAS - Centro de Investigaciones y Estudios Superiores en Antropología Social, San Cristobal de las Casas i Mexico, fra 1. juli til 3. august 2003.
- Iselin Theien har vært Visiting fellow ved St Hilda's College, Oxford University, fra 1. januar til 1. juni 2003.

6.3 Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder

Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder:

- Marianne Gullestad: «Defending A National Self-Image: The Norwegian dispute over the term 'neger'». NIAS lecture, The Netherlands Institute for

Advanced Study in the Humanities and the Social Sciences, Wassenaar 3. april.

- Erling Sandmo: «Voldens kulturhistorie». Lunds universitet, september.
- Iselin Theien: «The integration of consumers into the social democratic state: The case of Norway, 1935-55». Nuffield College Interdisciplinary Seminars ved Oxford University, 6. juni.
- Hagelund, Anniken: «Problematizing culture: Discourses on integration in Norway.» Migrantenstudies i Utrecht, Groningen og Rotterdam, februar 2003.

6.4 Verv i internasjonale faglige organisasjoner

COST A 18 Domestic Violence Working Group

- Kristin Skjørten er norsk representant.

European Association for Banking History

- Even Lange har vært medlem av Academic Advisory Board.

European Association of Labour Economists (EALE)

- Erling Barth har vært medlem av Executive Committee.

European Consortium for Sociological Research (ECSR)

- Fredrik Engelstad har vært styremedlem.

European Group for the study of Deviance and Social Control

- Ragnhild Sollund har vært norsk styremedlem.

European Sociological Association

- Ørnulf Seippel har vært medlem av styret i forskernettverket «Environment & Society»
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret i «Sociology of Arts Network»

International Committee for Research into Election and Representative Democracy (ICORE)

- Bernt Aardal er medlem av Executive Board.

International Scientific Commission of CIRIEC on Social and Cooperative Economy

- Bernard Enjolras har vært koordinator for gruppen «Governance regimes and general interest».

International Sociological Association

- Marianne Gullestad har vært medlem av rådet i forskningskomitéen Biography and Society.

Stabens faglige oppgaver utenom ISF

7.1 Norges forskningsråd

- Grete Brochmann har vært medlem av fagkomitéen for samfunnsfag i Norges forskningsråd, Kultur og samfunn.
- Grete Brochmann har vært medlem av Norges forskningsråds habilitetskomité (Smithkomiteen).
- Fredrik Engelstad har vært medlem av juryen for Norges forskningsråds pris for fremragende forskning.
- Marianne Gullestad har vært medlem av programstyret for Velferdsprogrammet.
- Håkon Lorentzen har vært programstyreleder for programmet Idrett, samfunn og frivillig organisering.
- Erling Sandmo har vært programstyreleder for Norges forskningsråds Program for kulturforskning.
- Hege Torp har vært medlem av Divisjonsstyret for vitenskap i Norges forskningsråd.

7.2 Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper

Akademiet for Migrationsstudier i Danmark

- Grete Brochmann har vært medlem av bestyrelsen.

ARENA (Advanced Research on the Europeanisation of the Nation–State)

- Grete Brochmann har vært medlem av styret.

Institutt for fredsforskning, PRIO

- Bernt Aardal har vært medlem av styret.
- Tordis Borchgrevink har vært medlem av styret.

Integrationspolitiske maktutredningen, Sverige

- Grete Brochmann har vært medlem av ekspertgruppen.

Kjønn og vold i Norden (2000–2004) – Nordisk Ministerråd

- Kristin Skjørten har vært medlem av programkomiteen.

Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste

- Bernt Aardal har vært styreleder.

P.M. Røwdes stiftelse

- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret.
- Rune Slagstad har vært medlem av styret.

Socialforskningsinstituttet, København

- Fredrik Engelstad har vært medlem av Scientific Advisory Board

Statistisk sentralbyrå

- Pål Schøne har vært medlem av Rådgivende utvalg for arbeidsmarkedsstatistikk.

Prosjekt 1905. Svensk-norske relasjoner i 200 år

- Francis Sejersted har vært medlem av referansegruppen.
- Rune Slagstad har vært medlem av referansegruppen.

Universitetet i Oslo

- Fredrik Engelstad har vært medlem av styringsgruppen for sommerskole i komparativ forskning ved SV-fakultetet.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret for Ibsen-senteret.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av den faglige styringsgruppen for prosjektet Henrik Ibsens skrifter.

7.3 Søknadsbehandling og konsulentoppgaver

Kommisjonen for fordeling av restmidler av momskompensasjon til frivillige organisasjoner

- Karl Henrik Sivesind har vært rådgiver.

Kvinnevoldsutvalget

- Kristin Skjørten har vært konsulent.

Nordiska samarbetsnämnden för samhällsforskning

- Kristin Skjørten har vurdert søknader.

Norge-Amerika foreningen

- Fredrik Engelstad har vært medlem av stipendkomitéen.

Norges forskningsråd

- Bente Abrahamsen har vurdert søknader for Strategisk høgskoleprogram.
- Erling Barth har vært Fagekspert for Kultur og samfunn.
- Anne Lise Ellingsæter har vært konsulent for Nordiska Publiseringsnämnden.
- Marianne Gullestad har vurdert søknader for Strategisk høgskoleprogram.
- Jon Rogstad har vurdert søknader for Kultur og samfunn.
- Kristin Skjørten har vurdert søknader for Kultur og samfunn.
- Mari Teigen har vurdert søknader for Kultur og samfunn.
- Bernt Aardal har vurdert søknader for Kommunikasjon, IKT og medier.

Norsk Faglitterær Forfatterforening

- Marianne Gullestad har vært medlem av komiteen som vurderer solidaritetsstipend.

Sør-Trøndelag Politidistrikt

- Kristin Skjørten har gitt faglig vurdering av årsrapport.

7.4 Verv i norske faglige organisasjoner

Norsk antropologisk forening

- Anne Krogstad har vært styremedlem.

Norsk sosiologforening

- Trygve Gulbrandsen har vært varamedlem i arbeidsutvalget.
- Mari Teigen har vært styremedlem i Østlandsavdelingen.

7.5 Vitenskapelige akademier

Academia Europae

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

Det Kongelige Norske Videnskapers Selskap

- Marianne Gullestad er innvalgt medlem.
- Henry Valen er innvalgt medlem.

Det Norske Videnskaps-Akademi

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.
- Henry Valen er innvalgt medlem.
- Rune Slagstad er innvalgt medlem.

Kungliga Vetenskapsakademien

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

7.6 Redaksjonelt arbeid

Erling Barth

- medlem av redaksjonen for *Nordic Journal of Political Economy*.
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Tordis Borchgrevink

- medlem av redaksjonsråd i *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning*.

Grete Brochmann

- medlem av redaksjonskomitéen for årboken *Comparative Social Research*.
- medlem av redaksjonsrådet i *Sosiologi i dag*.

Anne Lise Ellingsæter

- medlem av redaksjonsrådet i *European Societies*.

Fredrik Engelstad

- medlem av redaksjonsrådet for *Acta Sociologica*.
- redaktør for årbokserien *Comparative Social Research*.
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Bernard Enjolras

- medlem av redaksjonskomitéen for *International review of social economy (RECMA)*.
- medlem av redaksjonskomitéen for *The Annals of Public and Cooperative Economics*,
- medlem av redaksjonskomitéen for *Revista de Economia Publica*

Trygve Gulbrandsen

- redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Marianne Gullestad

- medlem av redaksjonsrådet i *Gender & Society*
- medlem av redaksjonsrådet i *The European Journal of Cultural Studies*
- medlem av redaksjonsrådet i *Tidsskrift for samfunnsforskning*
- medlem av redaksjonsrådet i *Samtiden*.

Geir Høgsnes

- ansvarlig redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Ragnhild Steen Jensen

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*
- redaksjonssekretær i årboken *Comparative Social Research*.

Anne Krogstad

- redaktør av *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Even Lange

- medlem av redaksjonsrådet for *Norsk biografisk leksikon*.
- medlem av styringsgruppen for «Jernbanens historie i Norge».
- medlem av redaksjonsutvalget for «Høyesteretts historie».
- medlem i redaksjonsutvalget for «Norsk Hydros historie».
- medlem av styringsgruppen for «Norske telekommunikasjoner 150 år».
- medlem av styringsgruppen for «Orklas historie».

Nils Rune Langeland

- medlem av Brageprisens jury for sakprosa.

Hanne Marthe Narud

- redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Jon Rogstad

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Marianne Røed

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Erling Sandmo

- medlem av redaksjonsrådet i *Samtiden*.

Pål Schøne

- redaktør for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Ørnulf Seippel

- medlem av redaksjonen i *Sosiologi i dag* og redaktør for spesialnummer om litteratursosiologi.

Francis Sejersted

- medredaktør av *Nytt Norsk Tidsskrift*.
- formann for redaksjonsutvalget for «Norsk Hydros historie».
- medlem av redaksjonsutvalget for «Høyesteretts historie».

Rune Slagstad

- redaktør for *Nytt Norsk Tidsskrift*.
- medlem av redaksjonen for *Thorleif Dahls Kulturbibliotek*.

Hege Torp

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Tidsskriftkonsulenter

Erling Barth har vært konsulent for *Journal of Corporate Finance* og *Labour Economics*.

Frode Berglund har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning* og *Tidsskrift for ungdomsforskning*.

Tordis Borchgrevink har vært konsulent for *Sosiologi i dag*.

Harald Dale-Olsen har vært konsulent for *Scandinavian Journal of Economics*.

Anne Lise Ellingsæter har vært konsulent for *European Societies*, *Journal of European Social Policies* og *NORA - Nordic Journal of women's Studies*.

Fredrik Engelstad har vært konsulent for *Acta Sociologica*.

Bernard Enjolras har vært konsulent for *The Annals of Public and Cooperative Economics* og *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*.

Marianne Gullestad har vært konsulent for *Gender & Society*, *Nytt om kvinneforskning* og *Sosiologi i dag*.

Anniken Hagelund har vært konsulent for *Tidsskrift for Migrasjonsforskning* og *Sosiologisk tidsskrift*.

Anne Krogstad har vært konsulent for *Tidsskrift for ungdomsforskning*.

Hilde Lidén har vært konsulent for *Sosiologi i dag*.

Håkon Lorentzen har vært konsulent for *Voluntas*.

Jon Rogstad har vært konsulent for *Sosiologi i dag*.

Marianne Røed har vært konsulent for *Labour Economics*, *Finnish Economic Papers*.

Jo Saglie har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Ørnulf Seippel har vært konsulent for *Environmental Politics* og *Voluntas*.

Hege Torp har vært konsulent for *The Scandinavian Journal of Economics* og *International Journal of Manpower*.

Bernt Aardal har vært konsulent for *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*.

7.7 Styrer, råd og utvalg

Ekspertutvalg som skal vurdere utfordringer for konkurranseutsatt sektor i årene fremover

- Hege Torp har vært medlem av utvalget.

Evalueringskomisjon for Riksbankens jubileumsfond, Stockholm

- Francis Sejersted har vært medlem av kommisjonen.

Fondet for dansk-norsk samarbeid

- Rune Slagstad har vært styremedlem.

Fritt Ord

- Francis Sejersted har vært formann i styret.

Minoriteter i Fokus i Akademia (MIFA)

- Grete Brochmann har vært medlem av faggruppen.

Morgenbladet

- Rune Slagstad har vært medlem av styret.

Norsk biografisk selskap

- Marianne Gullestad har vært medlem av styret.

Norsk Rikskringkasting

- Fredrik Engelstad har vært varamedlem til styret i Norsk Rikskringkasting.

Næringslivets Hovedorganisasjons råd for etikk og samfunnsansvar

- Even Lange har vært medlem i rådet.

Statistisk sentralbyrå

- Hege Torp har vært leder av styret. Oppnevnt av Finansdepartementet.

Stortingets lønnskommisjon

- Fredrik Engelstad har vært medlem av kommisjonen.

Utlendingslovutvalget

- Grete Brochmann har vært medlem av utvalget.

Publikasjoner

I dette kapitlet presenteres alfabetiske lister over publikasjoner av ansatte ved Institutt for samfunnsforskning i 2003. Kronologisk, nummerert liste (jf. siffer i slutten av hver referanse) refererer til ISFs interne nummerering slik publikasjonene presenteres på www.samfunnsforskning.no.

8.1 ISF-publikasjoner

Sluttresultater fra instituttets ulike forskningsprosjekter blir gjengitt i ISFs rapportserie. Instituttets rapporter og de tidligere utgitte arbeidsnotatene kan bestilles ved henvendelse til instituttet. Rapportene kan lastes ned gratis fra instituttets nettsider.

Abrahamsen, Bente: *Yrkesavgang blant pleiepersonell*. ISF rapport 2003:11.

Brekke, Jan-Paul: *Utenfor løypa? Forsøk med direkte medlemskap i Norges Snowboardforbund*. ISF rapport 2003:3.

Ekberg, Espen og Jon Vatnaland: *Visjonen som brast. Forbrukersamvirkets møbelsatsing 1993-2001*. ISF rapport 2003:5.

Enjolras, Bernard: *Statlig idrettspolitik i Norge og Frankrike*. ISF rapport 2003:8.

Espeli, Harald: *Samvirkebeskatningen i Norge. En historisk analyse med hovedvekt på forbrukerkooperasjonen på 1900-tallet*. ISF rapport 2003:9.

Gullestad, Marianne: *Changing relations of neighborhood service, sociability, and social control in Oslo*. ISF rapport 2003:10.

Kloster, Elizabeth, Hilde Lidén og Håkon Lorentzen: *Frivillighetssentralen. Resultater, erfaringer, forandringer*. ISF rapport 2003:4.

Røed, Marianne og Pål Schøne: *Forske eller administrere: Hva lønner seg? Lønn og karriereutvikling for ansatte i universitets- og høyskolesektoren*. ISF rapport 2003:6.

Seippel, Ørnulf: *Norske idrettslag 2002. Kunnskap, ledelse og styring*. ISF rapport 2003:7.

Ulseth, Anne-Lene Bakken: *Treningscentre og idrettslag. Konkurrerende eller supplerende tilbud?* ISF rapport 2003:2.

Årsmelding 2002. ISF rapport 2003:1.

8.2 Bøker og monografier

Barth, Erling, Kalle Moene og Michael Wallerstein: *Likhet under press. Utfordringer for den skandinaviske fordelingsmodellen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:7)

(Brochmann, Grete) Tjelmeland, Hallvard og Grete Brochmann: *Norsk innvandringshistorie, I globaliseringens tid, 1940–2000. Bind 3 av Norsk innvandringshistorie*. Oslo: Pax. (B 2003:9)

Brochmann, Grete (red.): *The Multicultural Challenge. Comparative Social Research* vol. 22. Oxford: Elsevier Science. (B 2003:19)

Engelstad, Fredrik (red.): *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research* vol. 21. Oxford: Elsevier Science. (B 2003:18)

Engelstad, Fredrik, Espen Ekberg, Trygve Gulbrandsen og Jon Vatnaland: *Næringslivet mellom marked og politikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:4)

Engelstad, Fredrik, Inger Marie Hagen, Jørgen Svalund og Aagoth Elise Storvik: *Makt og demokrati i arbeidslivet*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:6)

Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.): *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:1)

(Engelstad, Fredrik) Østerud, Øyvind, Fredrik Engelstad og Per Selle: *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen (1998-2003)*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:8)

Hagelund, Anniken: *The Importance of Being Decent. Political Discourse on Immigration in Norway 1970-2002*. Oslo: Unipax. (B 2003:17)

Langeland, Nils Rune: *Kveldseta. Historiske essay*. Oslo: N. W. Damm & Søn AS. (B 2003:11)

(Sandmo, Erling) Moseng, Ole Georg, Erik Opsahl, Gunner Pettersen og Erling Sandmo: *Norsk historie II. 1537-1814*. Oslo: Tano Aschehoug. (B 2003:12)

(Seippel, Ørnulf) Göksen, Fatos, Ørnulf Seippel, Martin O'Brien, E. Ünal Zenginobuz, Fikret Adaman og Jesper Grolin (red.): *Integrating and Articulating Environments. A Challenge for Northern and Southern Europe*. Lisse - Abington - Exton (PA) - Tokyo: Swets & Zleitlinger Publishers. (B 2003:13)

Sejersted, Francis: *Norsk idyll? (Utvidet utgave)*. Oslo: Pax Forlag. (B 2003:14)

Sejersted, Francis: *Opposisjon og posisjon. Høyres historie 1945-1981*. Oslo: Pax Forlag. (B 2003:15)

Sejersted, Francis: *Sannhet med modifikasjoner. Metarefleksjoner*. Oslo: Pax Forlag. (B 2003:16)

Slagstad, Rune, Ove Korsgaard og Lars Løvlie (red.): *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax. (B 2003:2)

Teigen, Mari: *Kvotering og kontrovers. Om likestilling som politikk*. Oslo: Unipax. (B 2003:10)

(Teigen, Mari) Skjeie, Hege og Mari Teigen: *Menn imellom. Mannsdominans og likestillingspolitikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2003:3)

Aardal, Bernt (red.): *Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N.W. Damm & søn. (B 2003:4)

8.3 Rapporter utgitt av andre institusjoner

(Berglund, Frode) Daatland, Svein Olav, Frode Berglund, Irene Andreassen og Monica Skjøld Johansen: *Eldre og helse først. Alder, makt og ressurser*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 74 , 2003 (AR 2003:5)

Ekberg, Espen og Jon Vatnaland: *Strukturendringer i norsk finanssektor. Fragmentering, makt og styringsavmakt i skjæringspunktet mellom næringsliv og politikk*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 72 , 2003 (AR 2003:4)

Ellingsæter, Anne Lise og Lars Gulbrandsen: *Barnehagen – fra selektivt til universelt velferdsgode*. NOVA Rapport 24:2003 , 2003 (AR 2003:7)

(Engelstad, Fredrik) Østerud, Øyvind, Fredrik Engelstad, Siri Meyer, Per Selle og Hege Skjeie: *Makt og demokrati. Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen*. Norges offentlige utredninger 2003:19 Oslo: Arbeids- og administrasjonsdepartementet, 2003 (AR 2003:6)

(Engelstad, Fredrik) Dølvik, Jon Erik og, Fredrik Engelstad (red.): *National regimes of collective bargaining in transformation. Nordic trends in a comparative perspective*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 54 , 2003 (AR 2003:2)

(Engelstad, Fredrik) Ims, Maiken og Engelstad, Fredrik: *Olje og makt*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 56 , 2003 (AR 2003:3)

Karlsen, Rune: *Sakseienskap i en medievalgkamp. - En studie av Arbeiderpartiets og Høyres valgkamp 2001*. Hovedoppgave. Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap. (AR 2003:10)

Lorentzen, Håkon: *Velferdskommunen og de frivillige organisasjonene . Dugnad, engasjement og velferd*. Oslo: Kommuneforlaget , 2003 (AR 2003:1)

(Saglie, Jo) Bay, Ann-Helén og Jo Saglie: *I verdens rikeste land. Pressens dekning av velferdsstaten 1969-99*. NOVA-rapport 25/03 Oslo: NOVA , 2003 (AR 2003:9)

Seippel, Ørnulf: *Hva mener og vet nordmenn om bioteknologi?* TIK-rapport 20/2003. Oslo: Senter for teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo. (AR 2003:11)

Aardal, Bernt, Henry Valen, Rune Karlsen, Øyvind Kleven og Tor Morten Normann: *Valgundersøkelsen 2001. Dokumentasjonsrapport*. SSB-rapport 2003/14 Oslo: Statistisk sentralbyrå, 2003 (AR 2003:8)

8.4 Tidsskrift- og bokartikler

Andreassen, Irene: «Integrerte eller avmektige? Elever og studenters møte med læringsinstitusjonene.» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Makt- og demokratiutredningen 1998-2003. Oslo: Gyldendal Akademisk:69–90. (T 2003:8)

Andreassen, Irene og Monica Skjöld Johansen: «Medborgerskap og brukerrollen.» *Sosiologi i dag* 33 (4):55–75. (T 2003:50)

Andreassen, Irene og Monica Skjöld Johansen: «Møtet med arbeidsmarkedsetaten.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):53–60. (T 2003:17)

Andreassen, Irene og Monica Skjöld Johansen: «Møtet med helsevesenet: Er det ulikt for gamle og unge?» *Eldre og helse først. Alder, makt og ressurser*. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998–2003:71–102. (T 2003:31)

Barth, Erling og Harald Dale-Olsen: «Regionale lønnsforskjeller. Vedlegg 4.» *Konkurransesevne, lønnsdannelse og kronekurs*. NOU 2003:13. Oslo: Finansdepartementet. (T 2003:12)

Barth, Erling og Marianne Røed: «Utdanningsnivå og lønnsnivå i europeiske land.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):73–85. (T 2003:19)

Barth, Erling: «Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. En kommentar til Trond Petersen.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (3):427–434. (T 2003:38)

Barth, Erling: «Gendered pay and collective bargaining in Europe.» I: Jon Erik Dølvik og Fredrik Engelstad (red.) *National regimes of collective bargaining in transformation. Nordic trends in a comparative perspective*. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998–2003. (T 2003:87)

Bergh, Johannes og Tor Bjørklund: «The political representation of immigrants in Oslo and Copenhagen. A study of electoral systems and voting behavior.» I: Grete Brochmann (red.), *The Multicultural Challenge*.

Comparative Social Research 22. Oxford: Elsevier Science:102–121. (T 2003:89)

Berglund, Frode: «Alt ved det gamle? Om eldre og politikk.» *Eldre og helse først. Alder, makt og ressurser*. Makt- og demokratiutredningen, rapport nr. 74. Oslo: Makt- og demokratiutredningen 1998-2003:41–70. (T 2003:30)

Berglund, Frode: «Ungdom og valgdeltagelse.» I: Fredrik Engelstad og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:159–177. (T 2003:2)

Berglund, Frode: «Valget i 2001 - skillelinjemodellens endelikt?» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede.. En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N. W. Damm & Søn AS. (T 2003:46)

Borchgrevink, Tordis: «Et ubehag i antropologien. Profesjonelle dilemmaer på den flerkulturelle hjemmebanen.» I: Marianne Rugkåsa & Kari Trædal Thorsen (red.) *Nære steder, nye rom. Utfordringer i antropologiske studier i Norge*. Oslo: Gyldendal Akademisk:263–291. (T 2003:4)

Borchgrevink, Tordis: «Foraktens logikk. Dr. Weininger og hans angst for likhet.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (2):283–298. (T 2003:57)

Borchgrevink, Tordis og Grete Brochmann: «Comparing minority and majority rights. Multicultural integration in a power perspective.» I: Grete Brochmann (red.), *The Multicultural Challenge. Comparative Social Research* 22. Oxford: Elsevier Science:69–99. (T 2003:90)

Borchgrevink, Tordis og Grete Brochmann: «Det generøse forræderi. Individuer og kollektiver under velferdsstatens vinger.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (1):85–95. (T 2003:55)

Borchgrevink, Tordis og Grete Brochmann: «Minority- and Majority Rights. Integration in a Power Perspective.» *Comparative Social Research* 22. (T 2003:56)

Brochmann, Grete: «Citizens of Multicultural States: Power and Legitimacy. Introduction to Comparative Social Research, Volume 22.» I: Grete Brochmann (red.), *The Multicultural Challenge. Comparative Social Research* 22. (T 2003:88)

Brochmann, Grete: «Arbeidsinnvandring og velferdsstatsdilemmaer i en europeisk kontekst.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (2):265–271. (T 2003:44)

Brochmann, Grete: «Innvandring og arbeidsmarkedsdilemmaer.» *NAVØ orienterer* (June). (T 2003:59)

Brochmann, Grete: «Lykksalighetens rike og den nye etniske forstyrrelsen. Innvandring og det flerkulturelle Norge.» I: Ivar Frønes og Lise Kjølsvold (red.) *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal. (T 2003:36)

Brochmann, Grete: «Rettigheter og tilhørighet – å være medborger i et flerkulturelt samfunn.» *Sosiologi i dag* 33 (4):5–26. (T 2003:54)

Brochmann, Grete: «Welfare state, integration and legitimacy of the majority. The case of Norway.» I: Jeroen Doomernik and H. Knippenberg (red.) *Migration and immigrants. Between policy and reality. A volume in honor of Hans van Amersfoort*. Amsterdam: Aksant Academic publishers. (T 2003:58)

Dale-Olsen, Harald: «Avlønning på toppen av arbeidslivet.» *Økonomisk forum* 59 (9):1–11. (T 2003:51)

Dale-Olsen, Harald: «Topplønninger i det norske arbeidsliv. Hvordan er de relatert til prestasjon?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):61–72. (T 2003:18)

Ellingsæter, Anne Lise: «Det spuriøse og det implisitte.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (4):563–568. (T 2003:62)

Ellingsæter, Anne Lise: «Kjønnsmakt og moderne arbeidsliv. Om kontantstøttereformen og kvinners lønnsarbeid.» *Kvinner og arbeidsmiljø. Konferanserapport*. Oslo: Arbeidstilsynet. (T 2003:64)

Ellingsæter, Anne Lise: «Når familiepolitikk ikke virker... Om kontantstøttereformen og mødres lønnsarbeid.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (4):499–527. (T 2003:47)

Ellingsæter, Anne Lise: «The complexity of family policy reform. The case of Norway.» *European Societies* 5 (4):419–443. (T 2003:40)

Engelstad, Fredrik: «Frihet, adel og livskall. Henrik Ibsen som kritiker av demokratiet.» *Sosiologi i dag* 33:33–49. (T 2003:28)

- Engelstad, Fredrik: «Hegemoni - makt, dominans og kultur.» I: Gunnar Liestøl, Bjarne Skov og Ove Solum (red.) *Mellom mediene*. Oslo: UniPub. (T 2003:26)
- Engelstad, Fredrik: «Kunnskap, makt og normer i samfunnsvitenskapene.» I: Knut W. Ruyter (red.) *Forskningsetikk. Beskyttelse av enkeltpersoner og samfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (T 2003:23)
- Engelstad, Fredrik: «Makt i det norske samfunnet.» I: Lise Kjølsvold og Ivar Frønes (red.) *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (T 2003:24)
- Engelstad, Fredrik: «Makt, kommunikasjon, retorikk.» I: Øivind Andersen og Kjell Lars Berge (red.) *Retorikkens relevans. Sakprosa nr. 9*. (T 2003:25)
- Engelstad, Fredrik: «National literature, collective identity and political power. The emergence of a national literature in Germany and Norway.» I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research 21*. (T 2003:27)
- Engelstad, Fredrik: «Power, Culture, Hegemony. Introduction.» I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research 21*. (T 2003:52)
- Engelstad, Fredrik: «Innledning: Makt, mening og motstand blant unge.» I: Fredrik Engelstad og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:7–17. (T 2003:84)
- (Engelstad, Fredrik) Ødegård, Guro og Fredrik Engelstad: «Ungdomstid - i konformitetens randsone.» I: Fredrik Engelstad og Guro Ødegård (red.), *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:379–391. (T 2003:56)
- Gulbrandsen, Trygve: «Elitene og livsløpet.» *Aldring og livsløp* (4):2–9. (T 2003:61)
- Gullestad, Marianne: «Det motsatte av å være 'neger'. Hvordan et omstridt ord speiler mange menneskers bilde av Norge.» *NRK P2-Akademiet* bind XXIX. Oslo: Transit. (T 2003:68)
- Gullestad, Marianne: «Et kjøkkenbord med respatex.» I: Gunvor Øverland Bergan og Trineline Dysthe (red.) *Tingenes århundre 1900-2000: Tiden. Stilen. Smaken*. Oslo: Gyldendal. (T 2003:69)

Gullestad, Marianne: «Fighting for a sustainable self-image: The role of descent in individualized identification.» *Focaal - European Journal of Social Anthropology* 42:23–30. (T 2003:66)

Gullestad, Marianne: «Kunnskap for hvem? Refleksjoner over antropologisk tekstproduksjon, formidling og tilbakeføring.» I: Marianne Rugkåsa & Kari Trædal Thorsen (red.) *Nære steder, nye rom. Utfordringer i antropologiske studier i Norge*. Oslo: Gyldendal Akademisk:233–262. (T 2003:3)

Gullestad, Marianne: «Mer enn bare et ord.» *Ut i verden og inn i bygda. Festskrift til Reidar Almås*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (T 2003:67)

Gullestad, Marianne: «Mohammed Atta and I. Identification, discrimination and the formation of sleepers.» *European Journal Of Cultural Studies* 6 (4):529–548. (T 2003:37)

Hagelund, Anniken: «The importance of being good: power and morality in Norwegian immigration politics.» I: Grete Brochmann (red.), *The Multicultural Challenge. Comparative Social Research* 22. Oxford: Elsevier Science:177–203. (T 2003:81)

Hagelund, Anniken: «A matter of decency? The Progress Party in Norwegian Immigration Politics.» *Journal of Ethnic and Migration Studies* 29 (1):47–66. (T 2003:6)

Hagelund, Anniken: «Asylpolitikken sett fra Malmøya. Et svar til Hege Storhaug.» *Prosa* (6):40–43. (T 2003:48)

Hardoy, Inés: «Effekter av ungdomstiltak. Er de noe å skryte av?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):45–52. (T 2003:16)

Jensen, Ragnhild Steen: «Fra arbeid som inntektskilde til arbeid som mening – hvilke verdier er viktige i det 'nye' arbeidslivet?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):13–22. (T 2003:13)

Krogstad, Anne og Kirsten Gomard: «Doing Politics, Doing Gender, Doing Power.» I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research* 21. (T 2003:53)

Krogstad, Anne: «Integrasjon via smaksløkene. Kulinarisk entreprenørskap i Oslos matbransjer.» *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning* 4 (1):8–31. (T 2003:22)

- Krogstad, Anne: «Tre motiver for å starte egen forretning. Nød, valg eller vedlikehold av livsform.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):113–118. (T 2003:21)
- Lidén, Hilde: «At skabe både nærhed og distanse.» I: Eva Gulløv & Susanne Højlund (red.) *Feltarbejde blandt børn. Metodologi og etik i etnografisk børneforskning*. København: Carpe Gyldendal. (T 2003:7)
- Lidén, Hilde: «Common neighbourhoods – diversified lives: Growing up in urban Norway.» I: Karen Fog Olwig, Eva Gulløv (red.) *Children's Places. Cross-Cultural Perspectives*. London: Routledge. (T 2003:72)
- Lidén, Hilde: «Foreldres autoritet og ungdoms selvstendighet.» *Tidsskrift for ungdomsforskning* 3 (2). (T 2003:71)
- Lidén, Hilde: «Tiltrengt kunnskap om de veltilpassede ungdommene. Bokanmeldelse: Sissel Østberg: Muslimer i Norge. Religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere.» *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning* 4 (1):68–71. (T 2003:82)
- Lidén, Hilde: «Ungdomsråd – Politisk lekestue?» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:93–120. (T 2003:9)
- Rogstad, Jon: «Da Qureshi kastet hansken – et svar.» *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning* 4 (2):157–161. (T 2003:42)
- Rogstad, Jon: «Diskriminering – mot en ny forståelse.» *Strategier for et styrket vern. Innlegg fra SMEDs konferanse om etnisk diskriminering*. Oslo: Senter mot etnisk diskriminering. (T 2003:73)
- Rogstad, Jon: «Fra sans til samling. En måned med musikk, minner og makt.» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:347–378. (T 2003:11)
- Røed, Marianne, Peder J. Pedersen og Lena Schröder: «Emigration from the Scandinavian welfare states.» I: Torben M Andersen og Per Molander (red.) *Alternatives for welfare policy – coping with internationalization and demographic change*. New York: Cambridge University Press. (T 2003:35)
- Røed, Marianne: «Grenseløs lønnsutvikling.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (2):277–285. (T 2003:45)

(Saglie, Jo) Heidar, Knut og, Jo Saglie: «A decline of linkage? Intra-party participation in Norway 1991–2000.» *European Journal of Political Research* 42 (6):761–786. (T 2003:33)

(Saglie, Jo) Heidar, Knut og Saglie, Jo: «Predestined Parties? Organizational Change in Norwegian Political Parties.» *Party Politics* 9 (2):219–239. (T 2003:5)

(Saglie, Jo) Helland, Leif og Saglie, Jo: «Candidate competition and strategic coordination: evidence from four early Norwegian elections.» *Electoral Studies* 22 (4):581–602. (T 2003:34)

Seippel, Ørnulf: «Introduction.» I: Fatos Göksen, Ørnulf Seippel, Martin O'Brien, E. Ünal Zenginobuz, Fikret Adaman, Jesper Grolin (red.) *Integrating and Articulating Environments. A Challenge for Northern and Southern Europe*. Lisse - Abington - Exton (PA) - Tokyo: Swets & Zeitlinger Publishers. (T 2003:70)

Seippel, Ørnulf: «Sosiale bevegelser: Innføring, oversikt, utfordringer.» *Sosiologisk tidsskrift* 11 (2):181–202. (T 2003:49)

Sejersted, Francis: «Utviklingen av kommunikasjonsstaten i Sverige og Norge.» I: Martin Kylhammar og Jean-François Battail (red.) *På väg mot en kommunikativ demokrati? Sexton humanister om makten, medier*. Stockholm: Carlsson bokförlag AB. (T 2003:083)

Sejersted, Francis: «Nationalism in the epoch of organised capitalism - Norway and Sweden choosing different paths.» I: Alice Teichova and Herbert Matis (red.) *Nation, State, and the Economy in History*. Cambridge : Cambridge University Press. (T 2003:74)

Sivesind, Karl Henrik og Guro Ødegård: «Makt i de frivillige hender. Skaper frivillige ungdomsorganisasjoner engasjerte samfunnsborgere?» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk:121–158. (T 2003:10)

Slagstad, Rune: «Folkedannelsens forvandlinger.» I: Rune Slagstad, Ove Korsgaard, Lars Løvlie (red.), *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax:72–88. (T 2003:1)

Slagstad, Rune: «Dannelsens forvandlinger - et etterord.» I: Rune Slagstad, Ove Korsgaard og Lars Løvlie (red.) *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax:373–378. (T 2003:86)

Sollund, Ragnhild: «Hvilke faktorer hemmer og hvilke faktorer fremmer innvandrerkvinnens yrkesmessige mobilitet?» *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning* 4 (2):114–132. (T 2003:41)

Storvik, Aagoth Elise: «Likestilling i arbeidslivet- hva betyr det og hvordan skal det studeres? En kommentar til Trond Petersens artikkel 'Likestilling i arbeidsmarkedet' .» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 44 (3). Oslo: Universitetsforlaget:417–425. (T 2003:39)

Storvik, Aagoth Elise: «Forklaringer på mangelen på kvinnelige ledere.» *Samfunnsviteren* nr. 1:8–11. (T 2003:75)

Svalund, Jørgen: «Organisering, autonomi og arbeidstempo.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):87–94. (T 2003:20)

Torp, Hege, Oddbjørn Raaum og Tao Zhang: «Effekter av AMO på arbeidsinntekt. Er gevinsten større enn kostnadene?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):27–35. (T 2003:15)

Torp, Hege: «Aktive arbeidsmarkedstiltak under mistanke.» *Økonomisk forum* 2003 (8). (T 2003:32)

Torp, Hege: «De som har vært ledige en stund kan tjene mest på en ny oppgang.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (2):183–191. (T 2003:43)

Torp, Hege: «Høy arbeidsløshet også i året som kommer.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (1):23–26. (T 2003:14)

Valen, Henry og Hanne Marthe Narud: «Det betingede partimandat. En modell for studiet av politisk representasjon.» *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* (2). (T 2003:29)

Valen, Henry: «Sentrum - periferi motsetningen. – En saga blott?» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn:139–158. (T 2003:78)

Valen, Henry: «The Storting election in Norway, September 2001.» *Electoral Studies* 22 (1):179–185. (T 2003:76)

Aardal, Bernt og Hanne Marthe Narud: «Er lederen viktigere enn partiene og politikken?» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn:225–240. (T 2003:80)

Aardal, Bernt: «Det første valget i et nytt årtusen.» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn. (T 2003:60)

Aardal, Bernt: «Flyktige stemningsbølger eller politiske grunnverdier.» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn:47–79. (T 2003:65)

Aardal, Bernt: «Ideologi og stemmegivning.» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn:83–105. (T 2003:77)

Aardal, Bernt: «Kritiske velgere.» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn:207–223. (T 2003:79)

Aardal, Bernt: «Velgere i bevegelse.» I: Bernt Aardal (red.) *Velgere i villrede*. Oslo: N.W. Damm & Søn. (T 2003:63)

8.5 Vitenskapelig publisering

Tabell 3 inneholder en oversikt over instituttets vitenskapelige publikasjoner i 2003 sammenliknet med 2001 og 2002.

Tabell 3. Vitenskapelige publikasjoner

	2001	2002	2003
Bøker			
Forfatter/medforfatter	5	11	11
Redaktør/medredaktør	3	4	6
Artikler i tidsskrifter/antologier			
Vitenskapelige artikler	37	56	46
Kommentarartikler/anmeldelser/debatt/bok-kronikk*	4	6	15
Populærvitenskapelige artikler	30	27	23
Artikler i rapporter, konferanserapporter, offentlige utredninger**	-	-	5
Herav: Artikler på engelsk/fransk/tysk	28	18	21
ISF-publikasjoner			
Rapporter	6	10	10
Herav: Rapporter på engelsk	2	1	1

* Denne kategorien har tidligere ikke inneholdt kommentarartikler (for eksempel innledninger eller avslutninger). Disse var tidligere sortert under *Vitenskapelige artikler*.

** Ny kategori.

Oversikten er med hensikt gjort restriktiv. Den omfatter langt fra hele publikasjonslisten. Her er bare tatt med arbeider av forskere som har ansettelse ved ISF og som er knyttet til instituttet på mer enn halv tid.

Statistikken dekker arbeider trykt i regulære tidsskrifter eller antologier, samt bøker utgitt på anerkjente fagbokforlag, ikke «grå publikasjoner», instituttserier eller konferanserapporter. Vitenskapelige artikler er fra anerkjente fagtidsskrifter med etablerte konsulentordninger, som f.eks. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Social Indicators Research* eller *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*. Populærvitenskapelige artikler har stått i fagtidsskrifter som henvender seg til et allment publikum, som *Søkelys på arbeidsmarkedet* eller allmenne tidsskrifter som *Samtiden*.

8.6 Kongresspapers og -foredrag

Barth, Erling, Bernt Magne Bratsberg og Oddbjørn Raaum: «Identifying Earnings Assimilation of Immigrants under Changing Macroeconomic Conditions.» Paper presented at Institute for the Study of Labor (IZA), Norwegian University of Science and Technology, and the 2001 European Society of Population Economics meetings. (P 2003:5)

Berglund, Frode, Jaques Thomassen, Sören Holmberg og Herman Schmitt: «Party Identification and the Vote. Six European Countries Compared.» Paper presented at 2nd general conference of the ECPR, University of Marburg, Germany, Sept. 18-20, 2003. (P 2003:15)

Berglund, Frode: «Valget i 2001 - skillelinjemodellens endelikt?» Paper presentert på Den ellefte nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap, januar, Trondheim og på ekstraordinært VOD-seminar ved Statsvetenskapliga Institutionen, Göteborgs Universitet i februar. (P 2003:25)

Dale-Olsen, Harald: «Different Owners, Different Hiring Standards? The Relationship Between Ownership, Recruitment Standards and Workforce Skills.» Paper presentert ved årsmøtet til European Association of Labour Economists, Sevilla, september 2003. (P 2003:2)

Dale-Olsen, Harald: «Pay for Performance? Payment Strategies at the Top.» Paper presentert ved Econometric Society European Meeting (ESEM), Stockholm, august 2003. (P 2003:3)

Ellingsæter, Anne Lise: «Transforming Time Policy Regimes and Gender Egalitarianism.» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:13)

Engelstad, Fredrik: «Democracy as aristocratic radicalism. Henrik Ibsen as critic of democracy.» Paper presented at the 10th International Ibsen Conference, Long Island University, New York, June 1-7, 2003. (P 2003:14)

Engelstad, Fredrik: «Poetocracy and statuomania. Literature and writers in stone and bronze.» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:24)

Gulbrandsen, Trygve: «Institutional trust among Norwegian elites.» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:16)

Hagelund, Anniken: «Integrering og Byråkrati - kulturanalytiske perspektiver.» Foredrag på Program for kulturforskningens oppstartkonferanse i Oslo, 6. november 2003. (P 2003:28)

Hagelund, Anniken: «Seeing the Welfare State. Perspectives from the Sociology of Migration.» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:27)

Hardoy, Inés: «Impact of multiple labour market programmes on multiple outcomes. The case of Norwegian youth programmes.» Paper presented at the European Society for Population Economics Conference, New York, June 2003. (P 2003:39)

Hardoy, Inés: «Effect of IMF programmes on growth: a reappraisal using the method of matching.» Paper presentert på årskonferansen for European Economic Association, Stockholm, 20.-24. august 2003. (P 2003:40)

Lidén, Hilde: «Multiculturalism and equality: The policy debate on day-care for young Norwegian school children.» Paper presentert på bokseminaret: Challenging the Passion for Equality? Family Policies and Social Divisions in Scandinavia. ISF 13.-15. februar. (P 2003:31)

Lidén, Hilde: «Antropologer som aktører i politiske prosesser.» Paper presentert på workshop: Antropologer som faglig og politisk aktør i eget samfunn. Norsk Antropologisk årsmøte. Tromsø 9.-11. mai. (P 2003:32)

Lidén, Hilde: «Children and Political Participation.» Paper presentert på workshop: Children's Perspective and the Politics of Childhood. Ørlandet, 18-20 juni. (P 2003:33)

Lidén, Hilde: «Children as Citizen in Norway: Symbolic participants or political actors?» Paper presentert på forskernettverket NORDBARNs bokseminar. Göteborg, 2.-5. oktober. (P 2003:34)

Røed, Marianne og Peder J. Pedersen: «The Selectivity of International Migration.» Paper presented at the European Society for Population Economics Conference, New York, June 2003. (P 2003:37)

Røed, Marianne og Peder J. Pedersen: «The Selectivity of International Migration – the Scandinavian Case.» Paper presentert ved årsmøtet til European Association of Labour Economists, Sevilla, september 2003. (P 2003:38)

(Saglie, Jo) Pedersen, Karina og Saglie, Jo: «New Technology in Ageing Parties. Internet Use among Danish and Norwegian Party Members.» Paper presented to the workshop 'The Changing Media and Civil Society' at the European Consortium for Political Research Joint Sessions of Workshops, Edinburgh, 28 March – 2 April 2003. (P 2003:4)

(Saglie, Jo) Bay, Ann-Helén og Jo Saglie: «Annerledesland eller nordisk modell? Norsk presses dekning av velferdsstaten 1969–99.» Paper til den 11. nasjonale fagkonferanse i statsvitenskap, arbeidsgruppe for politisk atferd. Trondheim, 8.–10. januar 2003. (P 2003:1)

Schøne, Pål: «The effect of a family policy reform on mother's pay. A natural experiment approach.» Paper presented at the European Society for Population Economics Conference, New York, June 2003. (P 2003:6)

Schøne, Pål: «Why is the return to training so high?» Paper presentert ved årsmøtet til European Association of Labour Economists, Sevilla, september 2003. (P 2003:17)

Seippel, Ørnulf: «Resistance to Biotechnology: The Framing of a New Environmental Issue?» 6th Conference of the European Sociological Association, Murcia, September 23-27, 2003. (P 2003:18)

Seippel, Ørnulf: «Coaching Styles: Instructions, Social Support og Democracy?» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:29)

Skjørten, Kristin: «Forebygging av vold mot kvinner i et samfunnsperspektiv.» Presentert på seminar om forebygging av vold i

familien 23. april 2003. Arrangert av Det kriminalitetsforebyggende råd. (P 2003:30)

Sollund, Ragnhild: «Immigrant women's adaptation to a low position at the labour market in exile.» Paper presented at the 6th Conference of the European Sociological Association, September 23 - 27, Murcia, Spain. (P 2003:41)

Theien, Iselin: «A Corporatist Consumerism? The Creation of the 1953 Norwegian Consumer Council.» Paper presentert på konferansen 'Organised Consumers in Twentieth-Century Europe', St Hilda's College, Oxford University, 15.09.03. (P 2003:22)

Theien, Iselin: «'Back to normal? Women consumers in the aftermath of the Second World War in Norway'.» Paper presentert på konferansen 'Women and War', Group for War and Culture Studies, Bristol University, 23.04.03. (P 2003:20)

Theien, Iselin: «Internasjonale forbrukerorganisasjoner som folkelig uttrykk.» konferansepaper holdt på Den norske historiske forening, HIFO-seminarets hovedsesjon, 9-11.05.2003. (P 2003:21)

Theien, Iselin: «Two phases of consumer co-operation in Scandinavia: Pre-war pluralism and post-war unifaction under social democracy.» Paper presentert på konferansen 'Consumerism Against Capitalism? Co-operatives seen from an international comparative perspective' AMSAB Institute of social history, Ghent, Belgia, 16-18.10.03. (P 2003:23)

(Aardal, Bernt) Listhaug, Ola og Bernt Aardal: «Support of democracy in Europe.» Paper presented at the Conference in Democracy in the New Europe, Institut d'Études Politiques de Paris de Dijon, November 13-16, 2003. (P 2003:42)

Aardal, Bernt og Hanne Marthe Narud: «Er partilederne viktigere enn partiene og politikken?» Paper til den 11. nasjonale fagkonferanse i statsvitenskap, Trondheim, 8.-10. januar 2003. (P 2003:43)

8.7 Kronikker og avisartikler

Bredal, Anja: «Inngifte og misbruk av forskning.» *Aftenposten* 01.10.2003. (K 2003:26)

Bredal, Anja: «Offentlig påtale mot tvangsekteskap – signal med bieffekt.» *Dagbladet* 27.05.2003. (K 2003:25)

Brekke, Jan-Paul: «‘Why does you shoot the wales?’» *UD-Posten* mars 2003. (K 2003:16)

Brochmann, Grete: «Integrasjonen som slo feil.» *Aftenposten* 15.02.2003. (K 2003:8)

Ekberg, Espen og Vatnaland, Jon: «Lær av egne feil.» *Dagens Næringsliv* 25.04.2003. (K 2003:21)

Engelstad, Fredrik: «Makt, vilje og legitimitet.» *Klassekampen* 07.02.2003. (K 2003:6)

Engelstad, Fredrik: «Maktanalyse: De andre er visst problemet.» *Klassekampen* 24.02.2003. (K 2003:11)

Gulbrandsen, Trygve: «Norsk maktelite på arbeidstakernes side.» *LO-Aktuelt* 17.03.2003. (K 2003:14)

Gulbrandsen, Trygve: «Norske makteliter.» *Morgenbladet* 21.03.2003. (K 2003:15)

Gullestad, Marianne: «Hvem er egentlig folket?» *Morgenbladet* 03.10.2003. (K 2003:27)

Gullestad, Marianne: «Nytt liv for klasseanalysen?» *Aftenposten* 14.10.2003. (K 2003:29)

Langeland, Nils Rune: «Ally og krigen.» *Dagbladet Magasinet* 01.02.2003. (K 2003:5)

Langeland, Nils Rune: «Ein fortørna Gud.» *Dagbladet Magasinet* 01.03.2003. (K 2003:13)

Langeland, Nils Rune: «Høvvisk kjærleik.» *Dagbladet Magasinet* 24.05.2003. (K 2003:24)

Langeland, Nils Rune: «Makt i dagens Noreg.» *Dagbladet Magasinet* 29.03.2003. (K 2003:18)

Rogstad, Jon: «Melkesjokolandet?» *Dagbladet* 29.12.2003. (K 2003:33)

Sandmo, Erling: «Barnet i badevannet.» *Dagbladet Magasinet* 22.02.2003. (K 2003:10)

Sandmo, Erling: «Befriende om Brahms.» *Morgenbladet* 28.11.2003. (K 2003:31)

Sandmo, Erling: «Gjenkjennelsens øyeblikk.» *Dagbladet Magasinet* 19.04.2003. (K 2003:19)

Sandmo, Erling: «Memento mori.» *Dagbladet Magasinet* 22.03.2003. (K 2003:17)

Sandmo, Erling: «Tegn i tiden.» *Dagbladet Magasinet* 25.01.2003. (K 2003:3)

Sejersted, Francis: «Hjertesukk fra generalstaben.» *Aftenposten* 12.02.2003. (K 2003:7)

Sejersted, Francis: «Hva er ytringsfrihet?» *Aftenposten* 19.01.2003. (K 2003:2)

Sejersted, Francis: «Lunde og Skartveit forsvarer politistaten.» *Aftenposten* 29.01.2003. (K 2003:4)

Sejersted, Francis: «Sosialdemokrati og nasjonsbygging.» *Dagbladet* 20.11.2003. (K 2003:30)

(Sivesind, Karl Henrik) Ødegård, Guro og Karl Henrik Sivesind: «Demokratiskolering i forfall?» *Dagbladet* 14.05.2003. (K 2003:22)

(Sivesind, Karl Henrik) Ødegård, Guro og Karl Henrik Sivesind: «Leve organisasjonslivet!» *Dagbladet* 22.05.2003. (K 2003:23)

Slagstad, Rune: «Flukta frå fridomen.» *Dag og Tid* 15.02.2003. (K 2003:9)

Slagstad, Rune: «Francis Sejersted - en historiker mellom frontene.» *Aftenposten* 07.10.2003. (K 2003:28)

Slagstad, Rune: «Mot en ny moralsk verdensorden?» *Aftenposten* 23.04.2003. (K 2003:20)

Sollund, Ragnhild: «Alfa og omega?» *Klassekampen* 24.02.2003. (K 2003:12)

Theien, Iselin: «Bare en film, ja.» *Morgenbladet* 07.11.2003. (K 2003:32)

Konferanser og seminarer

9.1 Konferanser

Likestilling i arbeidslivet - realitet eller utopi?

Workshop under konferansen «Kjønnsmakt i Norden»

Universitetet i Oslo, 13. juni

Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter og Jorun Solheim

Antropologer som faglig og politisk aktør i eget samfunn

Workshop under Norsk antropologisk forenings årskonferanse

Universitetet i Tromsø, 9–11. mai

Faglig ansvarlig: Hilde Lidén

9.2 Seminarer

Challenging the Passion for Equality? Family Policies and Social Divisions in Scandinavia

Bokseminar med innlegg fra 16 europeiske forskere

Institutt for samfunnsforskning, 13.–15. februar

Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter

Nett-slepp: www.samfunnsforskning.no

Lanseringsseminar for Institutt for samfunnsforskning nye nettsted.

Offisiell åpning, faglige innlegg og enkel servering.

Innledere:

- Tore Slaatta, Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo: Digitale mediers betydning for vitenskap og samfunn
- Steinar Q. Andersen, forskning.no: Digitale fetisjer og forskningsjournalistikk
- Marie Simonsen, Verdens Gang: Digitale kilder og akademias fravær

Institutt for samfunnsforskning, 20. februar
Faglig ansvarlig: Jørgen Moland
100 deltakere

Åpent møte i FEMM – nettverk om feminisme og multikulturalisme

Innleder:

- Gerd Inger Polden, NRK: Medienes søkelys på minoritetskvinner – noen utfordringer.

Institutt for samfunnsforskning, 26. mars
Faglig ansvarlig: Anja Bredal
25 deltakere

Nordisk partiforskningsseminar

Seminar for partiforskere fra Finland, Danmark, Island, Norge og Sverige.

Rosendal, 13.-15. juni 2003.

Faglig ansvarlig: Jo Saglie

10 deltakere

9.3 Instituttseminarer

I løpet av året ble det arrangert to «pizzaseminarer» med innledere utenfra, hvor instituttets ansatte og inviterte gjester deltok. Formålet er formidling av faglig relevant stoff på tvers av faggrener i en uformell atmosfære. Seminarvirksomheten bidrar også til at instituttet opprettholder kontakten med andre samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer. En seminarkomiteé bestående av Jo Saglie, Erling Sandmo og Hege Torp har i 2003 vært ansvarlige for programmet.

Visjoner for modernisering av offentlig sektor

Mandag 28. april

Hovedinnleder:

- Victor D. Norman, arbeids- og administrasjonsminister

Kommentarer:

- Hilde Bojer, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo
- Bent Sofus Tranøy, Senter for teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo
- Lars Thue, Bedriftsøkonomisk Institutt

Folkestyre og rettigheter

Mandag 4. november

Hovedinnleder:

- Øyvind Østerud, leder av Makt- og demokratiutredningen

Kommentarer:

- Anne Julie Semb, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- Aksel Hatland, NOVA
- Eivind Smith, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo

9.4 Vilhelm Aubert Memorial Lecture

I samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo arrangerer instituttet årlig «Vilhelm Aubert Memorial Lecture». Årets forelesning ble arrangert 13. oktober ved Universitetet i Oslo. Foreleser var professor Richard Swedberg, Center for the Study of Economy and Society, Cornell University

Vilhelm Aubert Memorial Lecture: *To Die for Others: Civic Heroism and Auguste Rodin's «Burghers of Calais»*. 13. oktober kl. 13.00, Eilert Sundts hus

Seminar: *Conflicts of Interest in the Corporate Scandals of 2001-2002*. 14. oktober kl. 14.15, Munthes gate 31.

9.5 Arvid Brodersen-forelesning

Fra 1998 har P.M. Røwdes stiftelse årlig holdt en åpen forelesning for å hedre Arvid Brodersen og P.M. Røwdes. Årets forelesning ble arrangert 20. november ved Institutt for samfunnsforskning.

Verdiskapningen, børsen, etikken og eierskapet - sterke krefter vs. truede verdier?

Foredrag ved direktør Tore Lindholt, Folketrygdfondet.

Formidling

Formidling er en naturlig del av alle forskningsprosjekter ved ISF. Formidlingsinnsatsen er omfattende og variert. Forskningsresultater dokumenteres gjennom instituttrapporter, bøker, tidsskriftartikler, artikler i antologier og innlegg på vitenskapelige konferanser. Formidling av forskningsresultatene til oppdragsgiverne gjøres i hovedsak i form av rapporter eller artikler, men også gjennom foredrag, seminarer og egne avisinnlegg. I tillegg kommer den formidlingen som skjer gjennom undervisning og veiledning av studenter og stipendiater. Fullstendig oversikt over rapporter, artikler, bøker og konferansebidrag av er gitt i kap. 8.

Internett har i løpet av 2003 utviklet seg til å bli ISFs viktigste kanal for allmennrettet formidling. Nettsidene tilbyr brukerne flere nye tjenester, blant annet abonnement på digitale nyheter og en forenklet kjøps- og bestillingsløsning. Mer om nettsidene i kapittel 10.4

10.1 Tidsskrifter

Tidsskrift for samfunnsforskning ble startet av instituttet i 1960. Det gis ut fire ganger årlig av Universitetsforlaget med støtte fra Norges forskningsråd. Hovedvekten legges på originalartikler av norske forskere basert på empiriske undersøkelser. Ved siden av å gjenspeile mangfoldet i norsk samfunnsforskning gir tidsskriftet også plass for utdyping.

Tidsskriftet publiserer bokanmeldelser, debattstoff og forskningspolitiske innlegg. Tidsskriftet kom i 2003 med 4 hefter. Geir Høgsnes har i 2003 vært ansvarlig redaktør med Trygve Gulbrandsen, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud som medredaktører. Ingebjørg Wesche, Christian Ebeltoft og Katarine Denstad har i tur og orden vært redaksjonssekretær. Redaksjonsrådet består av 10 medlemmer og er tverrfaglig sammensatt med representanter fra ulike forskningsmiljøer. Abonnement på *Tidsskrift for samfunnsforskning* tegnes gjennom Universitetsforlaget.

Søkelys på arbeidsmarkedet ble startet i 1984 og kommer med to hefter i året. Tidsskriftet er populærvitenskapelig og presenterer forskningsbasert stoff

om sysselsetting, arbeidsløshet, lønnsutvikling og arbeidsmiljø. Målgruppen er andre forskere, utredere, saksbehandlere og beslutningstakere innenfor forvaltning, arbeidsmarkedsetaten og organisasjoner. *Søkelys på arbeidsmarkedet* gis ut av instituttet med støtte fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Pål Schøne har vært redaktør for tidsskriftet i 2003. Øvrige redaksjonsmedlemmer har vært Erling Barth, Fredrik Engelstad, Trygve Gulbrandsen, Geir Høgnes, Ragnhild Steen Jensen, Marianne Røed, Jon Rogstad og Hege Torp. Guttorm Aanes har vært redaksjonssekretær.

Søkelys på arbeidsmarkedet trykkes i et opplag på 600 eksemplarer, og distribueres av instituttet. Abonnement kan tegnes på samfunnsforskning.no eller ved henvendelse til instituttet.

Tidsskriftet *Nordic Journal of Political Economy* (NOPEC), med Erling Barth som ansvarlig redaktør, utgis av instituttet. Tidsskriftet kommer ut med to hefter i året. Det arrangeres årlige NOPEC-seminarer.

I samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo, redigerer ISF årboken *Comparative Social Research*, utgitt av JAI Press, Connecticut. Ragnhild Steen Jensen har vært redaksjonssekretær i 2003. Redaksjonsgruppe: Lars Mjøset, Fredrik Engelstad, Grete Brochmann, Arnlaug Leira, Ragnvald Kalleberg. Volum 21 er redigert av Fredrik Engelstad og har tittelen: *Comparative Studies of Culture and Power*. Volum 22, med tittelen *The Multicultural Challenge*, er redigert av Grete Brochmann.

10.2 ISF-rapporter

Sluttresultater fra instituttets forskningsprosjekter blir ofte trykket instituttets rapportserie (se kapittel 8.1). Rapporter og tidligere utgitte arbeidsnotater kan lastes ned fra www.samfunnsforskning.no. Samme sted kan trykket versjon av rapportene (og alle bøker) kjøpes. I 2003 utga instituttet 11 rapporter.

Siden mars 2003 har vi solgt en rekke rapporter og bøker via webben, og i fjor var salgsinntektene vesentlig høyere enn foregående år. Et stort antall rapporter er også lastet ned i fulltekst. Salget av rapporter har i alle år variert, så det er vanskelig å vurdere hvordan fulltekst på nett har virket på salget av trykte publikasjoner. Det eneste vi kan si med sikkerhet er at spredningen av forskningen har økt betydelig. At salgsinntektene for 2003 er over doblet i forhold til 2002, må trolig tilskrives at enkelte av rapporter har blitt «bestselgere».

10.3 ISF Sammendrag

Sammendrag av rapporter samles i *ISF Sammendrag*, som utgis kvartalsvis. Heftene inneholder også sammendrag av bøker utgitt på forlag og artikler publisert i norske og utenlandske tidsskrifter og antologier. Målgruppen for

sammendragsserien er massemediene, offentlige myndigheter, organisasjoner og andre forskningsinstitusjoner. Abonnement på sammendragsserien er gratis og tegnes på nettet eller ved henvendelse til instituttet.

10.4 Hjemmesider på Internett

Utvikling og ferdigstilling av de nye nettsidene har preget ISF også i 2003. En rekke funksjoner og tjenester er etablert og nye har kommet til i løpet av året. Internsiden har utviklet seg til å bli en vesentlig del av det daglige arbeidet, mest for administrasjonen, men også som en viktig kilde til internkommunikasjon og informasjon for alle ansatte ved instituttet.

20. februar 2003 ble den offisielle åpningen av nettstedet *samfunnsforskning.no* markert med et «nett-slepp».

I gjennomsnitt hadde nettsiden ca 200 unike besøkende per dag i 2003. Bruken har vært jevnt stigende gjennom året. Totalt har over 60.000 eksterne brukere besøkt *samfunnsforskning.no* i 2003. Antall treff på sidene er høyt og skulle indikere at den typiske brukeren klikker seg inn på et stort antall sider per besøk.

Fra midten av mai har det vært mulig å abonnere på elektroniske nyheter. Ved utgangen av året hadde vi 170 oppføringer fordelt på de ulike nyhetsgruppene som følger forskningsområdene, og de som ønsker å motta alle nyheter. Responsen har vært over all forventing, og innleder starten på et mer målgruppeorientert og brukerstyrt formidlingsarbeid ved ISF.

En rekke nye tjenester og innholdstyper har kommet til i løpet av året. Det gjelder blant annet digitale spørreskjemaer, redigering og bestilling av visittkort, fullstendige lister over interne og eksterne arrangementer og et nytt grensesnitt på internsiden.

Informasjonsavdelingen har i 2003 foretatt en uformell kartlegging av de ansattes ønsker og behov for intern informasjon og kommunikasjon. Slik vi ser det, er videreutvikling av internwebben det viktigste verktøyet for å imøtekomme de innspill og ønsker som kom frem i kartleggingen.

10.5 Brukerkontakt

Forskerne ved ISF har jevnlig møter med oppdragsgivere og brukergrupper. Til dels har det vært uformelle samtaler i forbindelse med del-rapportering fra prosjekter, til dels har brukerkontakten skjedd gjennom seminarer. Blant annet har det i tilknytning til arbeidet med tidsskriftet *Søkelys på arbeidsmarkedet* vært flere møter med oppdragsgiver.

I 2003 har ISF gjennomført flere arrangementer som har rettet seg mot oppdragsgivere/brukere, eksempler kan være seminarer og Sensommertreffet.

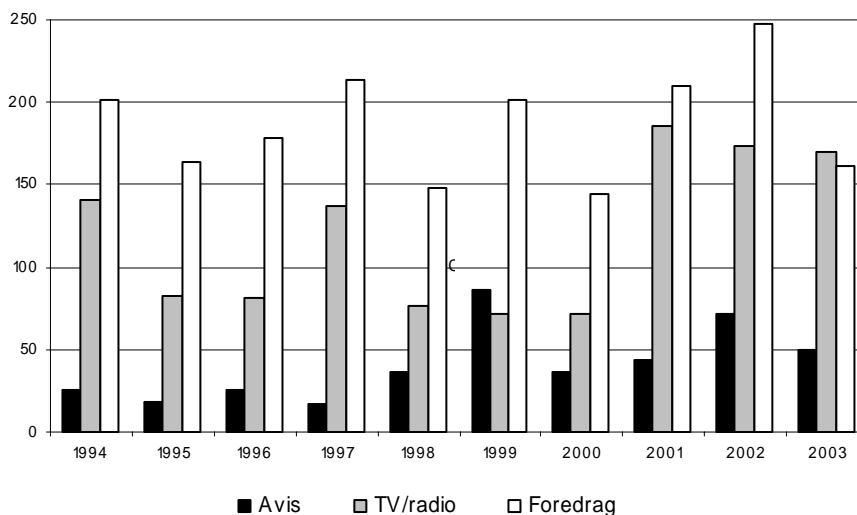
Av åpne arrangementer rettet mot brukere, forskere, journalister og folk flest, kan nevnes kveldsdebatter (pizzaseminar) og boklanseringer.

10.6 Mediekontakt og formidling til allmennheten

Tidligere har ISF abonnert på presseklipp fra Observer Norge AS. Målingene viste omtrent det samme fra år til år, mellom 500 og 600 treff på instituttets navn. Våre egne, ukvalifiserte målinger, skulle tilsi at 2003 ikke skiller seg vesentlig fra tidligere år.

Tabell 4 og figur 3 viser ISF ansattes mediedeltagelse, og dokumenterer en nedgang i antall avisinnlegg forfattet av egne forskere. Innslag i radio og TV er noe lavere enn i 2002, men høyt sammenliknet med tidligere år. Data bygger på hva de ansatte selv har innrapportert. En nedgang i antall vitenskapelige ansatte fra 2002 til 2003 kan trolig forklare noe av tilbakegangen.

Figur 3. Formidling 1994–2003

Tabell 4. Allmennrettet formidling 1994–2003

	Antall			Gjennomsnitt		
	2003	2002	2001	2001–2003	1998–2000	1995–1997
Avisinnlegg og kronikker	50	72	44	55	53	20
Antall forskere	15	16	7	13	8	7
Innslag i radio og TV	170	173	186	176	74	100
Antall forskere	29	25	14	23	14	15

10.7 Annen forskningsformidling

I tillegg til deltakelse på seminarer og konferanser driver forskerne utstrakt formidling rettet mot andre fagmiljøer og allmennheten, i form av innledninger og foredrag.

Tabell 5. Annen forskningsformidling i perioden 1994–2003

2003	Antall		2001–2003	Gjennomsnitt	
	2002	2001		1998–2000	1995–1997
162	248	210	207	164	185

Spørsmål knyttet til formidlingsaktivitene ved Institutt for samfunnsforskning kan rettes til isf-info@samfunnsforskning.no eller informasjonsleder Jørgen Moland, 23 08 61 67.

Formidlingsarrangementer

Seminar for Arbeids- og administrasjonsdepartementet om arbeidslivsforskningen ved ISF

Program:

- Marianne Røed: Lønnsstrukturen i kommune, stat og privat sektor. Nye analyser basert på lønnsstatistikken 1997-2001.
- Erling Barth: Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i et 30 års perspektiv.
- Pål Schøne: Lønnsutviklingen i staten - nye tall for 2002

Faglig ansvarlig: Erling Barth

Institutt for samfunnsforskning, 10. desember

20 deltakere

Velgere i villrede...

Presentasjon av Bernt Aardal (red.): *Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N.W. Damm & søn.

Innledere:

- Hanne Marthe Narud
- Henry Valen
- Bernt Aardal

Ansvarlig: Bernt Aardal.

Institutt for samfunnsforskning, 12. august

Administrasjon og økonomi

11.1 Biblioteket

I tillegg til ISF betjener biblioteket forskere ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), samt eksterne biblioteker og brukere. Utlånet var i 2003 på 8.200 publikasjoner (tidsskriftsartikler, bøker, rapporter, statistikk), og et tilsvarende antall lånefornyelser. Antall utlån fra egen samling var 4.200, mens samlet antall fjernlån fra andre biblioteker var 4000. Fjernlånet fordelte seg på omkring 2.200 bøker og 1.800 tidsskriftartikler. Vel 400 publikasjoner måtte lånes inn fra biblioteker i utlandet. Omkring 100 artikler ble kopiert til eksterne lånere.

Katalogen består nå av en database på vel 47.000 referanser. Det meste av dette er registrerte bøker, rapporter og statistiske publikasjoner, men databasen inneholder også en del referanser til artikler i tidsskrifter og redigerte bøker. 1.430 bibliografiske referanser ble registrert i databasen i 2003. I tillegg ble en rekke tidsskriftshefter strekkode-registrert for utlån. Samlet antall abonnementer på tidsskrifter, aviser, nyhetsbrev, årbøker og andre periodika er ca. 335.

Det ble utført et antall tematiske litteratursøkingsoppgaver etter ønsker fra forskere. I hovedsak blir CD-ROM- og Internett-baserte informasjonskilder benyttet ved slik søking.

I 2003 tok biblioteket i bruk et tilfluktsrom i Munthesgate 31 som magasin. Antall hyllemeter i Munthesgate 29 økte også, og biblioteket fikk totalt 200 hyllemeter mer til disposisjon. Av dette er 160 tatt i bruk, og samlingen er etter dette på 1.280 hyllemeter, fordelt på to avdelinger og fire magasiner.

11.2 IT-avdelingen

It-avdelingen har 3 ansatte, som betjener administrasjon og forskere ved både ISF og NOVA. Avdelingen er ansvarlig for et moderne lokalnett med internett-forbindelse. De viktigste arbeidsområdene i avdelingen er drift og videre-

utvikling av lokalnettjenestene, enkel programutvikling innen databaser og regneark, og individuell brukerstøtte innen kontorprogrammer og statistikk.

Lokalnettet består av et ryggradsnett basert på multimode-fiber og 3 Ethernet-switcher med gigabit-hastighet. Dette ble installert i 2003. Kapasiteten fordeles til brukerne med en hastighet på 100 megabit/sek. Internettforbindelsen er på 2 megabit/sek., og går til Uninett AS, som også er ansvarlig for drift av tilknytningen. Vi har en 2 megabit-forbindelse til NOVAs kontorfilial i Briskebyveien, som flyttes til Bogstadveien i februar 2004.

I dette nettet har vi i dag 5 servere, 3 med Novell Netware, 1 med Debian Linux og 1 med Microsoft Windows NT. ISF og NOVA har tilsammen ca. 175 arbeidsplassmaskiner knyttet til nettet, der det også er 10 nettverksskrivere. Totalt har serverne mer enn 650 GB lagringsplass, og det skrives årlig ut nærmere 1 million sider på laserskriverne. Sikkerhetskopiering av data skjer til en båndstasjon av typen SuperDLT, med en kapasitet på 110 GB (220 GB komprimert) pr. bånd.

I 2003 har vi for alvor begynt arbeidet med å sikre e-posttjenesten mot «spam» og virus-post, med installasjon av ny e-posttjener med utvidede muligheter. Dette vil bli fulgt opp tidlig i 2004 med nyutviklet, tilhørende programvare. Vi har lenge brukt klientprogramvare, Pegasus Mail, med stor grad av innebygd sikkerhet mot virusbefengt e-post.

Når det gjelder annen programvare, brukes Microsoft Office til produksjon av dokumenter og figurer, samt enkle databasefunksjoner. Programpakken SPSS, SAS og Stata dekker statistikkfeltet på en god måte. Adobe Acrobat, Photoshop, Illustrator og InDesign er også i bruk i administrasjonen og av enkelte forskere.

11.3 Sekretariatsoppgaver

Instituttet har siden 1992 vært regnskapsfører for *European Consortium for Sociological Research* (ECSR).

ISF utfører sekretariatsoppgaver for *P. M. Røwdes stiftelse - til støtte av forskning omkring norsk økonomisk utvikling*. Stiftelsen støtter forskning om norsk økonomisk utvikling, med vekt på handel og industri. P. M. Røwdes stiftelse utdeler årlig ett eller flere stipend på opp til 100.000 kroner. Fra 1998 arrangerer stiftelsen årlig en åpen forelesning for å hedre Arvid Brodersens minne (se kap. 9.5).

Fra 1997 er Norsk sosiologforenings sekretariat/medlemsarkiv lagt til instituttet.

11.4 Instituttets økonomi

Størstedelen av virksomheten ved ISF finansieres ved prosjektmidler og stipendier fra Norges forskningsråd og ved oppdrag for virksomheter i offentlig sektor; se tabell 6. Oppdragsgivere i privat sektor og utenlandske kilder utgjør en mindre del. I tillegg mottar ISF en grunnbevilgning fra Norges forskningsråd. Denne bevilgningen skal dekke egeninitiert forskning, kompetanseheving og forskningsledelse samt instituttets nasjonale oppgaver. Valgforskningsprogrammet samt biblioteket, som også yter tjenester til eksterne brukere, er definert som nasjonale oppgaver. Grunnbevilgningen var i 2003 kroner 6.750000,-. Dette utgjorde 17,1 prosent av de samlede inntektene; se figur 3. ISF har også to strategiske instituttprogrammer finansiert av Forskningsrådet. Disse bevilgningene utgjorde mindre enn 4 prosent av instituttets totale inntekter i 2003.

Fra prosjektene får instituttet inntekter i form av overhead. I 2003 utgjorde overheadinntektene kroner 9.043.568,40. Disse inntektene dekker utgifter til administrasjon og drift samt infrastruktur tjenester. Kantinen, IT-avdelingen og biblioteket yter også tjenester til NOVA. Som vederlag for disse tjenestene mottar ISF en årlig overføring fra NOVA. For 2003 ble kostnadene kroner 4.277.774,84-; se tabell 6.

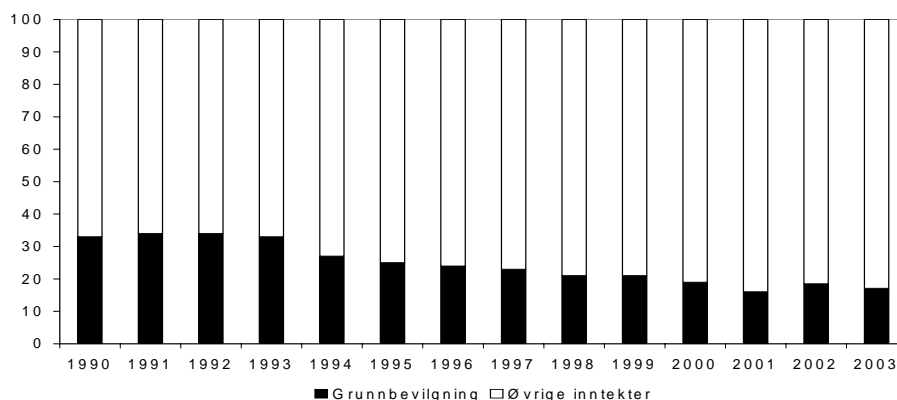
I forbindelse med utgivelsen av *Tidsskrift for samfunnsforskning*, der ISF er ansvarlig for det redaksjonelle arbeidet, mottar instituttet et tilskudd fra Norges forskningsråd. For 2003 utgjorde det kroner 150.560,-.

Resultatregnskap og balanse er vist på de neste sidene. Dette baserer seg på revisorbekreftede regnskapstall for 2003. For sammenligningens skyld er det tatt med tall for 2002. Regnskapet viser et driftsresultat på kroner 2.958.579,-. Driftsresultatet er ekstraordinært høyt som følge av at pensjonsforpliktelser for første gang er regnskapsført i 2003. Dersom ikke pensjonsforpliktelsene hadde vært bokført, ville resultatet vært kr. 35.688,- før finansielle poster. Etter finansielle poster er årets resultat kroner 3.628.549,-.

Tabell 6. Finansiering av virksomheten (1000 kroner)

Bevilgninger/oppdrag	2003	2002
Norges forskningsråd, grunnbevilgning	6.749	6.481
Overført fra NOVA	4.278	4.243
Norges forskningsråd, prosjekter	12.486	8.817
Departementer	9.182	7.347
Næringsliv	1.345	1.207
Interesseorganisasjoner	810	942
Utenlandske	2.013	603
Samarbeidsprosjekter med andre forskningsinstitusjoner	2.589	5.015
Andre	296	273
Publikasjoner/diverse	132	41
Sum	39.470	34.969

Figur 3. Grunnbevilgningens andel av total virksomhet inkl. Prosent

11.5 Regnskap

Resultatregnskap pr. 31.12.2003

Driftsinntekter	2003	2002
Grunnbevilgning	6.749.206	6.480.713
Overført fra NOVA	4.277.775	4.242.865
Prosjekter	28.311.223	24.204.234
Andre inntekter	132.184	41.077
Sum inntekter	39.470.388	34.968.889
Utgifter		
Lønn, honorar, arb.avgift m.m., Note 3, 4 og 5	25.810.108	26.892.314
Prosjekt- og driftskostnader, note 5	10.226.832	7.403.981
Ordinær avskrivning, note 2	474.869	588.785
Sum utgifter	36.511.809	34.885.080
Driftsresultat	2.958.579	83.809
Finansinntekter og finanskostnader		
Renteinntekter	669.970	790.069
Renteutgifter	-	-
Sum finansielle poster	669.970	790.069
Årets resultat	3.628.549	873.878
Anvendelse av årsresultat		
Overført til egenkapital	3.628.549	873.878

Balanse pr. 31.12. 2003

	2003	2002
Eiendeler		
Anleggsmidler		
Eiendom, note 2	4.952.500	5.095.000
IT-utstyr, note 2	274.000	520.000
Sum anleggsmidler	5.226.500	5.615.000
Omløpsmidler		
Fordringer		
Oppdragsgivere	380.458	3.053.577
Forskudd ansatte	160.887	211.694
Sum fordringer	541.345	3.265.271
Bankinnskudd		
Bank, post, note 1	18.288.832	13.372.215
Sum omløpsmidler	18.830.177	16.637.486
Sum eiendeler	24.056.677	22.252.486
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital		
Grunnkapital 31/12, note 6	5.374.000	5.374.000
Driftsfond	4.366.053	10.214.426
Sum egenkapital, note 8	9.740.053	16.462.304
Langsiktig gjeld		
Pensjonsforpliktelser, note 7	7.427.910	-
Sum langsiktig gjeld	7.427.910	-
Kortsiktig gjeld		
Forskuddstrekk, arb.giv.avgift, merverdiavgift m.m. note 5	3.934.120	2.580.320
Annen kortsiktig gjeld, note 5	2.954.594	3.209.862
Sum kortsiktig gjeld	6.888.714	3.265.271
Sum egenkapital og gjeld	24.056.677	22.252.486

Oslo 9. februar 2004

Eivind Smith
Styreleder

Hege Skjeie

Ørnulf Seippel

Mari Teigen

Grete Faremo

Jon Elster

Aanund Hylland

Fredrik Engelstad
Instituttleder

Regnskapsprinsipper og noter 2003

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Regnskapet bygger på det historiske kost-prinsippet. Kostnader sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter kostnadene kan sammenstilles med. Regnskapet er satt opp og basert på fortsatt drift.

Klassifisering

Fordringer og gjeld klassifiseres som omløpsmidler/kortsiktig gjeld dersom de forfaller innen ett år. Øvrige eiendeler klassifiseres som anleggsmidler.

Inntektsføring av prosjekter

ISF inntektsfører prosjektmidler i samsvar med påløpte kostnader.

Overskytende midler står som fordring eller gjeld i balansen.

Vurderingsregler

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Varige driftsmidler aktiveres og avskrives dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr. 15.000,-. Varige driftsmidler vurderes til historisk kost med fradrag for bedriftsøkonomiske avskrivninger. Avskrivninger baseres på en vurdering av driftmidlenes økonomiske og tekniske levetid. Stiftelsen benytter lineære avskrivninger for avskrivning av varige driftsmidler. Avskrivningssatsene er gjengitt i note 2.

Note 1 – Bundne midler

Bundne skattetreksmidler utgjør kr. 1.099.914,85.

Note 2 – Anleggsmidler

	Bygg	IT
Kostpris 1/1	5.662.500	3.022.398
Årets tilgang	-	86.369
Kostpris 31/12	5.662.500	3.108.767
Samlede avskrivninger	1.710.000	2.834.767
Kostpris tomt	1.000.000	-
Bokført verdi 31/12	4.952.500	274.000
Årets avskrivning	142.500	332.369

Årets avskrivninger

Munthes gate 31 ble bygget i 1960, og er i meget god stand. Ut fra dette er antatt levetid fra 1992 på 40 år. Årlig avskrivning 2% pr. år blir ut fra dette kr. 142.500,-. Ordinære avskrivninger av IT-utstyr er på i alt kr.332.369-, 33,3%.

Note 3 – Antall ansatte

Antall årsverk har i 2003 vært 56.

Note 4 – Ytelser til ledende personer m.v.

Lønn til daglig leder har i 2003 vært kr. 551.329,-. Styret har fått utbetalt en samlet godtgjørelse på kr.55.500,-. Godtgjørelse til revisor har i 2003 vært kr. 98.789,-. Beløpet inkluderer bistand.

Note 5 – Spesifisering av poster i resultatregnskapet

	2003	2002
Spes. 1: Lønn, honorar, arb.giv.avgift og merverdiavgift.		
Lønn og feriepenger	22.084.377	21.591.582
Arbeidsgiveravgift	3.693.453	3.600.675
Pensjonskostnad	(226.211)	1.527.996
Andre ytelser	258.489	172.061
Sum lønn, honorar, arb.giv.avgift og merverdiavgift	25.810.108	26.892.314.
Spes. 2: Prosjekt- og driftskostnader		
Spesielle prosjektkostnader	933.144	666.734
Faglige reiser	724.773	1.081.968
Seminarer	232.913	59.448
Maskiner, inventar, utstyr	47.495	536.799
Transport og annonser	17.067	63.406
Velferd, representasjon, helsetjenester og forsikring	381.090	409.590
Kjøp av datamateriale	3.838.346	377.977
Kjøp av tjenester fra NOVA	696.127	590.909
Trykking	403.878	615.970
Porto og telefon	418.958	427.796
Tidsskrifter, bøker, CD/rom og artikkelkopier	874.996	1.000.148
IT-vedlikehold, programvare og nettverkkostnader	841.492	654.501
Kantina, drift	52.073	123.042
Kopiering og rekvisita	713.064	709.016
Eiendom	7.308	38.380
Diverse utgifter	44.108	48.297
Sum prosjekt- og driftskostnader	10.226.832	7.403.981
Spes. 3: Forskuddstrekk		
Arbeidsgiveravgift, Statens pensjonskasse og merverdiavgift		
Forskuddstrekk	1.054.727	1.094.453
Arbeidsgiveravgift	567.951	597.220
Statens pensjonskasse	2.111.506	804.162
Merverdiavgift	199.936	84.485
Sum forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift, Statens pensjonskasse og merverdiavgift	3.934.120	2.580.320
Spes. 4: Annen kortsiktig gjeld		
Påløpte feriepenger	2.870.020	2.875.459
Påløpte kostnader	84.574	334.403
Sum annen kortsiktig gjeld	2.954.594	3.209.862

Note 6 – Grunnkapital

Fra og med 2002 er egenkapitalen delt i grunnkapital og driftsfond. Stiftelsens grunnkapital utgjøres av bokført verdi pr. 31/12-2002 av eiendommen Munthes gate 31/Fuglehauggata 6, den del av den derværende bygningsmasse som eies av Institutt for samfunnsforskning, samt et beløp på kr. 279.000,-

Note 7 – Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

	31.12.2003	01.01.03
Pensjonsforpliktelser	32.479.100	28.974.000
Pensjonsmidler	25.969.100	18.623.200
Netto påløpt pensjonsforpliktelse før avgift	6.510.000	10.350.800
Økonomiske forutsetninger		
Avkastning på pensjonsmidler		6,50 %
Diskonteringsrente		6,00 %
Årlig lønnsvekst		3,30 %
Årlig G-regulering		2,90 %
Arbeidsgiveravgiftsats		14,10 %

Note 8 – Egenkapital

Egenkapital 1/1	16.462.304
- virkning av pensjonsforpliktelser	10.350.800
+ årets resultat	3.628.549
Sum egenkapital	9.740.053

Summary in English

12.1 A Short Presentation

The Institute for Social Research (ISF) is an independent foundation whose primary objectives are:

- To contribute knowledge about and understanding of social structures and social change
- To help develop skills and methods for analyzing social conditions

Ever since its foundation in 1950, the institute has been multidisciplinary in its orientation, today comprising research within all of the social sciences, as well as history. Today ISF provides one of the few social science fora, outside the universities, which has not limited itself to the study of one single sector of society. For further information see www.socialresearch.no

The institute's history and current position in social research bear witness to its desire to avoid drawing sharp distinctions between basic and applied research. Both types of research are carried on in the same environment. We also cooperate with the University of Oslo on research projects and post-graduate education.

In recent years much emphasis has been placed on establishing contacts with ministries and unions, both to communicate research findings and to identify sound research needs. This type of contact is time-consuming, yet it is encouraging to experience the growing understanding of what social research can contribute and what its limitations are.

12.2 Publications

Report Series

The Report Series consists mainly of final results from completed research projects. Individual copies can be ordered directly from the Institute. It is also possible to subscribe to this series. Work by institute researchers is also frequently published through other well-established channels – i.e. journals, in anthologies, or as monographs.

Journal of Social Research

In 1960, the Institute established the *Tidsskrift for samfunnsforskning* (Journal of Social Research). The journal is published by Universitetsforlaget (Norwegian University Press). Aside from original articles by Norwegian researchers often based on empirical studies, the journal contains book reviews, debates on current issues, review articles and articles on research policy. Issues on special themes are also published.

Focus on the Labour Market

Autumn 1984 saw the start of a new periodical, *Søkelys på arbeidsmarkedet* (Focus on the Labour Market). It is published biannually by the institute with financial support from the Ministry of Government and Administration and the Ministry of Local Government and Labour.

This periodical is intended as a supplement to existing publications on the labour market and labour research, and the Institute hopes it will make research findings available to a wider circle of readers. Subscriptions to *Søkelys på arbeidsmarkedet* and single issues may be obtained directly from the Institute.

Comparative Social Research

Despite the growing awareness of globalization, the main bulk of empirical work in the social sciences remains within the frames of what Stein Rokkan termed «national empiricism». The yearbook *Comparative Social Research* aims at furthering the international orientation in the social sciences. Each volume is concentrated on a specific topic, mostly of substantive, but also of methodological character. As a rule, the articles presents two or more cases for comparison, be they nations, regions, organizations, or social units at different points of time. The themes of the most recent volumes have been comparative studies of universities, family policies, regional cultures and conscription in the armed forces. The yearbook is published by Elsevier Science.

Editorial board: F. Engelstad, Institute for Social Research, L. Mjøset, Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, A. Leira Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, G. Brochmann, Institute for Social Research, R. Kalleberg, Department of Sociology and Human Geography.

Nordic Journal of Political Economy

Nordic Journal of Political Economy (NOPEC) is published twice a year. The editors welcome submissions from all areas of economics and social science. Submissions are subject to a standard referee process. The journal publishes articles that are relevant to political and normative issues, survey papers for a general audience of economists and social scientists, inter-disciplinary papers as well as empirical research from the Nordic countries. The editors of the journal organise annual conferences.

12.3 Projects in Progress 2003

The Institute for Social Research conducted a total of 68 research projects in 2003. Most of these projects can be grouped under five main research areas:

- Employment and Working Conditions
- Gender and Society
- Civil Society in Transition
- Political Institutions, Voting and Public Opinion
- International Migration, Integration and Ethnic Relations
- Power and Democracy

There is often close cooperation between projects in the five areas, and none can be said to constitute a single uniform research programme. The institute strives to achieve a reasonable balance between the integration of single projects into comprehensive research programmes, and a willingness to conduct research off the beaten track. Research is not limited to the five areas listed above, but also comprises several projects which cannot be classified in any of these main areas.

Employment and Working Conditions

Wage differences between educational groups

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Marianne Røed

Wage structure in private and public sector

Senior Researcher Erling Barth
Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Marianne Røed

Wage development for Administration employees in Public Sector

Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Marianne Røed

Wage development for researchers in public sector

Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Marianne Røed

Changing wage structures and bargaining regimes in the Nordic countries

Senior Researcher Erling Barth
Senior Researcher Rita Asplund

Participation, skill acquisition and remuneration in the new working life

Research Director Hege Torp
Senior Researcher Erling Barth
Senior Researcher Harald Dale-Olsen
Senior Researcher Pål Schøne

Support from the national insurance during medical and vocational rehabilitation. An evaluation of the reform in 2002

Research Director Hege Torp
Senior Researcher Inés Hardoy
Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

User studies as foundations for the making of public services

Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

Wage development for officer groups in private and public sector

Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Marianne Røed
Senior Researcher Erling Barth

Part time – effects on work offers and wage

Senior Researcher Pål Schøne
Senior Researcher Inés Hardoy

Adaptation processes in the market economy in relationship to increased labour supply as a result of immigration

Senior Researcher Marianne Røed

Research on ownership in Norway

Senior Researcher Trygve Gulbrandsen

Labour market situation for academics

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Pål Schøne

Towards a closing of the gender pay gap

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Marianne Røed

The Norwegian study of organisations and employees 2003

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Harald Dale-Olsen

Mobilization and reallocation of labour

Research Director Hege Torp

Research Assistant Pål Børing

Senior Researcher Bente Abrahamsen

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Aagoth Storvik

EDWIN: Education and wage inequality in Europe

Senior Researcher Erling Barth

No borders for whom? Scandinavian skill migration 1980–1997

Senior Researcher Marianne Røed

Moonlighting work

Senior Researcher Erling Barth

Bargaining systems and wages in public sector

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Pål Schøne

The cash benefit scheme for families with small children – impacts on labour supply

Research Director Hege Torp
Senior Researcher Pål Schøne

Gender and Society**Actual and preferred working time among couples****Occupational exit among care workers**

Senior Researcher Bente Abrahamsen

Research network: Gender at work - work as culture

Research Director Anne Lise Ellingsæter
Researcher Jorun Solheim

Child custody arrangements

Research Director Anne Lise Ellingsæter
Senior Researcher Trygve Gulbrandsen

Women and ownership

Senior Researcher Mari Teigen
Senior Researcher Ragnhild Steen Jensen

Prolonged strategic institute program: Power and work – gender and leadership

Senior Researcher Mari Teigen
Research Assistant Johannes Bergh

Child custody, parenthood and the best for children?

Senior Researcher Kristin Skjørten

The mass media and violence in the family

Senior Researcher Kristin Skjørten

Political unequivocal ness and social differentiation: A comparative study of Scandinavian state feminism

Senior Researcher Mari Teigen

Civil Society in Transition

Registration of voluntary organization for VAT-compensation

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Colonial images of 'Self' and 'Other'. A cultural study of a transnational knowledge regime

Senior Researcher Marianne Gullestad

The modernization of voluntary associations for children and youth

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Public affairs and voluntary associations in sports

Senior Researcher Bernard Enjolras

Fitness centres and sport clubs: Physical activities in modernity

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Research Fellow Anne-Lene Bakken Ulseth

Youth and everyday experience of power and codetermination

Senior Researcher Hilde Lidén

Sports as arenas of integration

Senior Researcher Ørnulf Seippel

Youth in local governance

Senior Researcher Hilde Lidén

Researcher Guro Ødegaard, NOVA

Visions and roles of foundations in Europe

Research Director Håkon Wergeland Lorentzen

Regimes in athletics

Senior Researcher Rune Slagstad

Political Institutions, Voting and Public Opinion

Strategic institute program: Electoral research project 1997–2004

Research Director Bernt Aardal
Professor Henry Valen
Senior Researcher Frode Berglund
Research Assistant Rune Karlsen

Strategic communication and political uncertainty: Electoral campaign 2001

Research Director Bernt Aardal
Senior Researcher Anne Krogstad
Research Assistant Rune Karlsen
Professor Henry Valen
Professor Ragnar Waldahl
Professor Toril Aalberg
Professor Anders Todal Jenssen

Mass media and the welfare state

Research Director Ann-Helén Bay
Senior Researcher Jo Saglie

Party democracy in the nordic countries: Forms of administration and participation in Danish and Norwegian parties

Senior Researcher Jo Saglie

Local election studies 2003

Senior Researcher Jo Saglie
Senior Researcher Tor Bjørklund
Professor Lawrence Rose
Researcher Per Stava

Evaluations of electronic voting

Research Director Bernt Aardal
Research Assistant Rune Karlsen

Direct elections to District Councils in Oslo 2003. Participation and representation

Research Assistant Rune Karlsen

The history of violence

Senior Researcher Erling Sandmo

The history of the Supreme Court in Norway

Senior Researcher Erling Sandmo

Senior Researcher Nils Rune Langeland

History of the consumer cooperatives

Professor Even Lange

Senior Researcher Iselin Theien

Research Assistant Gunnar C. Aakvaag

Research Assistant Espen Ekberg

Research Assistant Jon Vatnaland

Norway and Sweden's years of social democracy in the twentieth Century

Senior Researcher Francis Sejersted

International Migration, Integration and Ethnic Relations

Multicultural democracies and politic integration in large cities. A comparative study

Senior Researcher Jon Rogstad

Integration and bureaucracy. Administration, knowledge and power in the multicultural city

Senior Researcher Anniken Haglund

Immigration and the welfare state. A review of Nordic research

Research Director Grete Brochmann

Senior Researcher Anniken Haglund

Doing asylum policy – the impact of national control regimes on arrivals to Scandinavia 1994–2003

Senior Researcher Jan Paul Brekke

Consultant for evaluation of introductory programmes for newly arrived refugees

Senior Researcher Hilde Lidén

Conceptions of gender and honour in the Nordic countries from early middle ages to present – in relationship to contemporary honour killings

Senior Researcher Erling Sandmo

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

Strategic institute program: Migration and democracy

Research Director Grete Brochmann

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Erling Sandmo

Arranged marriages among ethnic minority youth – negotiating ethnicity and gender

Research Fellow Anja Bredal

Norwegian immigration history

Research Director Grete Brochmann

While we are waiting – uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden

Senior Researcher Jan Paul Brekke

The internationalization of nation-states through non-Christian religion

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

Power and Democracy**Leadership salaries**

Senior Researcher Harald Dale-Olsen

The wage bargaining system

Senior Researcher Erling Barth

Youth and power

Research Director Fredrik Engelstad

Research Fellow Guro Ødegård

Democracy and participation in working life

Research Director Fredrik Engelstad

Research Assistant Jørgen Svalund

Senior Researcher Inger Marie Hagen

Gender equality policies and gender rhetorics

Senior Researcher Mari Teigen

Power, rhetorics and aesthetics

Research Director Fredrik Engelstad

The voluntary sector in the social democratic regime

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Professor Per Selle

Encounters with the welfare state intitutions

Research Director Fredrik Engelstad

Senior Researcher Frode Berglund

Power and economic life

Research Director Fredrik Engelstad

Research Assistant Espen Ekberg

Research Assistant Jon Vatnaland